

V I E N Y B Ė

90th Anniversary Year—1886-1976—90-iji Sukaktuviniai Metai

90 M. NO. 5

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1976 m. balandžio-April 16

Telephone
APplegate 7-7257

30 CENTU

PAGERBTA AMERIKOS LIETUVAITĖ LIETUVOS TARNYBOJE

Kovo 4 Chicagoje pagerbta ir "visuomenininkės premija" apdovano Generalinė Lietuvos Konsulė Julė Daužvardienė -Rauktytė. Pagerbime dalyvavo pilna Tautinių namų salė. Laureatę atlydėjo Moterų klubų federacijos Chicagos klubo pirm. M. Marcinkienė ir rengimo komiteto pirm. St. Semėnienė, kuri, pabrėžė, kad Generalinė konsulė Daužvardienė yra pirmoji moteris Lietuvos diplomatų istorijoje. Ji parašiusi knygą "Lithuanian recipes". Jos daug laidų perspausdinta. Yra pilnai nusipelnusi labiausiai mylimos lietuvių premijos.

Programai praversti pakvietė Lietuvos operos solistę I. Motekaitienę. Salės dalyviai, vadovaujant solistei Pr. Ragienei, sugiedojo JAV ir Lietuvos himnus.

Iš surinktų duomenų nušvietė laureatės gyvenimo kelią, visuomeninę veiklą, konsulės darbus.

Supažindino su garbės svečiais.

Premijos jury kom. sekr. E. Diminskienė paskaitė nutarimus apie visuomenininkės premijos paskyrimą. Lietuvių fondo tarybos pirm. dr. G. Balukas pasveikino laureatę, pabrėždamas, kad ji beveik visą savo gyvenimą pašventė lietuviybei. Tai gyvas liudininkas, jog ir amerikietė, Naujosios Anglijos auklėtinė gali būti veikli lietuvių darbuose. Perskaitė Lietuvių fondo valdybos pirm. dr. A. Razmos svei-

LIETUVOS GEN. KONSULĖ JUZĖ DAUŽVARDIENĖ

kinimą ir įteikė \$1000 premiją.

M. Samatienė iš New Jersey sveikino Lietuvių Moterų klubų federacijos centro valdybos vardu.

Altos vardu pasveikino dr. K. Bobelis. Jis pabrėžė, kad mums garbė, jog savo tarpe turime asmenį, paaugojusį per 50 m. Lietuvos

tarnybai. JAV Liet. Bendruomenės vardu sveikino A. Kairys, įvertindamas visuomenininkės auką, nes visuomeninė veikla yra menas. M. Rudienė, Balfio centro vald. vardu pažymėjo, kad žmogaus principingumas yra tauraus charakterio bruožas. Tuo ryški laureatė, jun-

gianti lietuvius laisvės kovai: Chicagos mot. klubo pirm. M. Marcinkienė perskaitė laureatei skirtą adresą su arti 300 parašų.

Raštu sveikinimų daug, jų tarpe nuo prezidentienės Betty Ford.

Generalinė Konsulė J. Daužvardienė dėkojo už gražiais žodžiais supintą papuošimą. Prisiminė, kad jos tėveliai sutuoktuvėms buvo pasirinkę vasario 16 d. A. A. gen. kons. Daužvardžio pasiaukojimas buvo įkvėpimas jai. Su dėkingumu suminėjo savo artimus talkininkus. Dėkojo L. Moterų klubui, Liet. fondui, spaudai, dalyviams.

Lietuvos vėliavą laureatei įteikė M. Macevičienė. Vysk. V. Brizgys sukalbėjo invokaciją ir perteikė lietuvių kunigų sveikinimą.

L. Fondo pelno skirstymo komisijos vardu sveikino dr. K. Ambrozaitis, pakviesdamas laureatę sugiedoti "Ilgiausių metų".

Visos veikliosios -Chicagos lietuvių organizacijos ir įstaigos pagerbime turėjo savo stalus, iš viso — apie 30. Laikraštinkas St. Pieža su gyvu sąmojumi iškalbingai supažindino su atvykusiu kongresmanu E. Derwinskiu. Kongr. Derwinski gen. kon. Daužvardienę pavadino veiksminga JAV, ir jai įteikė vėliavą, kuri kovo 19 d. plevėsavo ant kongreso rūmų.

Meninę programą atliko sol. Pr. Ragiene.

Keliaujant per Sibirą, minimi lietuviai

National Geographic Magazine vasario laidoje patalpino ilgą rašinį apie savo bendradarbio kelionę po Sibirą, "Sibiro Imperijos Plentas, Upė Ob". Žurnalo priedas yra didelis sulankstomas spalvotas žemėlapis. Vienoje žemėlapio pusėje, antrašė: "Sovietų Sąjungos Žmonės", patalpinta daugiausia moterų-spalvotais tautiniais drabužiais pasipuošusios moterys.

Nepažįstami lietuviški tautiški drabužiai

Latvių ir estų tautinius rūbus galima pastebėti, bet lietuvių moters rūbų negalėtume atpažinti, jeigu šalia nebūtų parašo "Lithuanian".

Po parašu lietuviai taip apibū-

dinami: "13 ir 14 šimtmečiuose, kartais mojuojantys lietuviai iš siaurės veržėsi skersai Rytinę Europą ir įkūrė feodalinę karalystę nuo Baltijos iki Juodųjų jūrų. Savo laiku politiniai ir kultūriniai susirišę su Lenkija, lietuviai 1975 metais atiteko rusų carui. Jie atkūrė nepriklausomą valstybę nuo 1918 iki 1940 metų, kada jie atsidūrė sovietų kontrolėj. Ištikimi Romos katalikai, lietuviai yra daugumoje žemdirbiai, nors respublika yra taip pat išauginus klestinčią pramonę. Nuo romėnų laikų Lietuvos pakrantės buvo žinomos savo vaisiais ir tauriuoju gintaru".

Latviai ir estai apibūdinami kaip Vakarų orientacijos žmonės. Išaukštinama jų pramonė, minima, jog estai yra pasiekę aukščiausią gyvenimo lygį Sovietijoje.

Lenkų žurnalas Paryžiuje aprašo dabartinę Lietuvą

Paryžiuje leidžiamo lenkų kalba mėnesinio žurnalo Kultura 1976 m. sausio-vasario (Nr. 1/340-2/341) laidoje, skyriuje "Lietuviškoji kronika", talpina ilgoką E. Žagiell'io straipsnį apie dabartinę Lietuvą. Autorius, atrodo, gerai moka lietuvių kalbą, ir greičiausia bus lankęsis Lietuvoje.

Straipsnis pradeda žemaitišku posakiu —

"Kas bus, kas nebus, o žemaitis nepražus".

Tai rodo pasiryžimą išverti, išlaikyti savo tautinę ir kultūrinę tapatybę. Straipsnį išvertė New Yorko Elta.

Lenkų žurnale Kultura rašoma:

Turistų judėjimas tarp Lietuvos ir Lenkijos, o taip pat giminių lankymas apsunkintas ir ribotas. Gyvenimo sąlygų paveikti, žmonės į

tai žiūri įprastu cinizmu — juk ne tiek jiems rūpi aplankyti gimines kitoj pusėj, kiek užsidirbti prašmugelivus prekes per sieną. Aukso ir bižuterijos-jewelry, kainos Lietuvoje žymiai pigesnės, ir jas apsimoka vežti į Lenkiją.

Sovietų gaminiai — menkiausios kokybės, pasirinkimo — jokio. Kas nori padoriau apsirengti, stengiasi nuvažiuoti į satelitines respublikas.

Sovietijoje batai ir vaistai — iš Vengrijos, namų apyvokos prekės — iš Rytų Vokietijos, ir t. t. Kai žmogus grįžta iš užsienio, jo neklaušia, kas nauja politikoje, klausia tik ką ten galima pigiau nusipirkti. . . Taigi, vizų gavimas važiavimui laikomas tam tikru atpildu, ir vizos duodamos "savo žmonėms", kad ir nepartiečiams, bet tokiems kombi-

Tęsiama 4 pusl.

Lenkų žurnalas Paryžiuje aprašo dabartinę Lietuvą

(Tęsiama iš 1 pusl.)

natoriams, kurie patys uždirdami, duos ir kitiems uždirdyti . . .

"Blat" — neišverčiamas rusų žodis — kurio prasmę autorius aiškina kaip "ranka ranką plauna" — žydi ir tarpsta, sudarydamas naujai kylančią kombinatorių klasę, kuri gyvena labiau pasiturinčiai, negu gyventojų vidurkis.

Lietuviai šiandien geria daug daugiau, negu prieš karą, bet vis dar daug mažiau už rusus.

Partijai priklausymas nesmerkiamas, nes esą geriau, kad joje balsu turėtų lietuvius, o ne rusus. Tais pačiais sumetimais veržimasis į mokslą yra nepaprastai didelis.

UŽDARBIAI IR PREKĖS

Vienos inteligentų šeimos metinio uždarbio vidurkis yra 3 tūkstančiai rublių; dažniausiai yra du dirbantieji. Tokios šeimos bute paprastai rasi: televizorių, radiją, magnetofoną, šaldytuvą, skalbimo mašiną ir baldus. Valgomais produktais aprūpinimas 1975 metų rudenį buvęs kiek geresnis negu Lenkijoje, bet kitomis prekėmis — žymiai blogesnis. Prekybos organizacija dar netobulesnė negu Lenkijoje — neproduktyvus laiko gaišinimas. Pasirinkti tegali tarp blogos . . . ir dar blogesnės prekių rūšies.

Skaitmenimis, palyginti, su Vakaraais to bendrai žemo gyvenimo standarto negalima, nes butai, kuras, elektra, paprasta duona yra labai pigūs, o mokslas neapmokamas. Užtat kitos prekės labai brangios. Palyginimas: vieno asmens

Girnakalis: Iš kairės ir iš dešinės

(Atkelta iš 2 pusl.)

kūrimosi laikus, o ir šiaip sunkumu niekada netrukęs. Bet sostas laikosi ir gana.

Galimas daiktas, tas sostas braška ir kada nors subraškės dar labiau sugriudamas. Bet ką tai bendro turi su jau daugiau pusšimčio metų sugriuvimo ir braškėjimo pranašavimais? Dideli tiltai irgi siūbuoja braška nuo sunkių pervaziūtojų, bet tas braškėjimas nėra jų silpnybės ženklas.

Manding, raudonųjų carų sostas nuolat braška, bet gal nesugrius, o gal ir sugrius. Bet dar labiau braškios yra visokios pranašystės, kurios gal kada nors išsipildys, o gal niekad neišsipildys.

Turiu prisipažinti esąs šioks egoistas: man rūpi ne tiek carų sostai, kiek tėvynė Lietuva. Reiktu laikytis principo: raudonasis sostas gali sugriūti, bet gali ir nesugriūti, o lietuvių tauta turi išlikti ir gyventi vis tiek, ar raudonieji sostai braškės ar nebraškės, grius ar negrius. Gal tėvynę išlaisvinsime, o gal ir ne. Žinoma, tai yra labai reikšmingas reikalas, bet dėl lietuvių likimo negalima leisti į dialektiškų atsakymų žaidimus: lietuvių turi išlikti net jei visa kita braškės ir grius, net jei niekas nebraškės ir negrius.

maistui metams minimumas yra 500 rublių. Ir prie tokių uždarbių bei kainų kombinatoriai statosi vienos šeimos namelius, perkasi automobilius už 5.000 rublių ir daugiau. Kaunas procentaliai turi daugiausiai privačių automobilių visoje Sovietų Sąjungoje! Prie to prisideda ir iš užsienio gaunami siuntiniai ir didesnė negu Rusijoje darbo produkcija Pabaltijo kraštuose.

PABALTIEČIŲ DARBININKAI SAŽININGI

Sistema, kur darbo produktyvumas, o ypač kokybė, nėra atlyginami, neskatinama sąžiningumo, ir verčia dirbti bet kaip, nesirūpinant darbo kokybe. Rusai ir kitos tautos į tą jau tingėjimą išitraukę. Baltai, dar senu papročiu dirba sąžiningiau: ūkininkai savo pushektarinuose sklypeliuose ūkininkauja sumaniai. Be to, vėliau sukurtoji pramonė yra moderniškesnė. O gal ir sovietų valdžia, norėdama prisigerinti tiems nenuoramoms lietuviams, kurie siunčia protestus Jungtinėms Tautoms ir turi daugiau kontaktų su užsieniais per savo emigraciją, jiems suteikia "mažą stabilumą" ūkio srityje.

NACIONALIZMAS KLESTI

Paradoksas yra tas, kad valstybėje, kuri susikūrė tarptautinio proletariato solidarumo obalsiu, susidarė sąlygos nacionalizmui. Lietuviai, sukandę dantis, solidarai ir atkakliai kovoja prieš rusifikaciją ir kolonizaciją. Nemaža kunigų yra "perkandę" Marksizmą-leninizmą, o lietuviai darbininkai naudoja kovos metodus, per pusę šimtmečio ištobulintus Sovietų Sąjungoje. Rusui sudaromos sąlygos papildyti kokią nors malversaciją, ar padaryti koki "išdavikišką" pareiškimą — po to seka prieš rusą skundas . . . Liudininkų niekuomet netruksta. Jis išleikia iš savo vietos, kurią užims arba naujai atsiųstas rusas, arba lietuvis. Kaip žinoma, daugiausiai rusų yra Vilniuje, Kaune, bet provincijoje mažai. Bet yra naujų pramonės gyvenviečių, statytų kvalifikuotų rusų darbininkų, kurie pradžioje stato, o paskui papildo tų imonių kadrus, ir taip sudaro rusišką salas. Alytuje esą ištisi rusiški kvartalai. Tarptautiniame Vilniuje viskas sumaišyta, bet provincijoje kartais pasitaiko tikrų rusiškų getto.

Televizijos programos pusiau rusiškos. Mokslo konferencijose vartojamos dvi kalbos, bet lietuvių tekstai verčiami į rusų kalbą, tuo tarpu kai rusiškieji ne — visi turi suprasti.

Lietuviai tuo tarpu nemato rausvų perspektyvų ateičiai, o dabartis irgi nėra linksma, tad akis kreipia į praeitį. Palaiko senus papročius, tradicijas, o taip pat — pavėluotai — rūpinasi apsaugoti praeities paminklus ir neužterštą gamtą.

Į praeitį atsigręžę, lietuviai stengiasi ją pritaikyti prie dabarties.

Lietuva, ypač Žemaitija, garsėjo savo prie kryžkelių statytais mediniais kryžiais ir koplytėlėmis, dažniausiai su Rūpintojėliu. Stulpai liko, tik be Rūpintojėlių. Ant stulpų, papuoštų tradiciniais motyvais, matyti arba kelrodžiai, arba kolchozų — Lenino ir Raudonosios Armijos — vardai.

Meno ir kultūros gyvenime Lietuvoje yra būtina atiduoti duoklę partijai ir oficialiai propagandai. Televizijos programos tai daro šimtu procentų: valandų valandomis reikia klausyti — ar praleisti pro ausis — apie melžėjų ar kitokių brigadų triumfus . . .

Nors viešose santykiuose, kaip krautuvėse, autobusuose ir panašiose vietose viešpatauja nepaprastai mandagumas, santykiuose su gerais pažįstamais ir bičiuliais išliko senas lietuviškas nuoširdumas.

TEATRAI

Bendras teatrų lygis yra labai žemas, tiek režisorių, tiek ir aktorių vaidinimo atžvilgiu. Pasitaiko sumaningų dekoracijų, naujoviškų ir gero skonio. Aktorius yra valdininkas, gaunąs pastovią algą, tad jis gali būti pašalintas už "herezijas", bet ne už negabumą. Na ir iš metų į metus atbūna savo valandas, nors ji jau nuo pirmos jo darbo dienos ir reikėtų pavaryti nuo scenos.

Mažiau kontroliuojamose provincijos teatruose kartais pasitaiko įdomesnių įvykių. Vienintelis žymus režisierius Jurašas, kuris daug rūpesčių sudarė valdžiai, Solženycyno pavyzdžiu, gavo leidimą-įsakymą išvažiuoti į užsienį ir apsigyveno Muenchene (dabar jau Jungtinėse Valstijose. Red.)

MENAS

Tapyboje viešpatauja socrealizmas. Viskas sustojo kaip prieš pusšimtį metų. Vakarų dvelkimai nepasiekia Rusijos, šiek tiek paliesdami Pabaltijo kraštus.

Tarptautinėje parodoje paveikslai iš dvylikos sovietų respublikų nesiškyrė nuo išstatytųjų prieš keliasdešimt metų. Tik Pabaltijo respublikų — ypač estų ir latvių — buvo kiek naujoviškesni. Leninas ir Stalinas sulaukė meno pažangą, ir tai ipareigoja ir šiandien. Bet, spręsdamas įvairias problemas, Leninas niekad nepareiškė savo nuomonės dėl puodų lipdymo. To dėka, toje srityje nėra ideologinių pasisakymų . . . ir keramika Lietuvoje puikiai išsivystė. Keramika ir audeklų raštų projektai yra labai įvairūs, naujoviški ir skoningi.

DAINA IR MUZIKA

Bendros tendencijos sudaro mažiau sąlygų individualinės kūrybos pažangai, bet yra dėkingos ansambliams. Nėra prasikišusių dainininkų arba muzikų-solistų, bet užtat yra geri simfoniniai vienetai, kameriniai ar net vaikų orkestrai su klasiškos muzikos repertuarais. Lietuviška specialybė yra chorų dainavimas. Matyt jau ir mokykla gerai paruošta, nes kai sodžiaus darbininkų grupė, grįždama iš darbo dainuoja, yra ko paklausti.

Atrasta daugybė senų liaudies dainų — lokaliųjų, apeiginių ir kt., ir repertuaras yra turtingas. Dainų šventėje Vilniuje dainavo kartu keli

šimtai susigiedojusių chorų, viso apie 20 tūkstančių dainininkų. Bet ir čia privaloma duoklė, reikia sudainuoti "Siroka strana moja radnaju . . . tik po to sudainuojama "Lietuva mano . . ." Ir lenkai savo kukliuose pasirodymuose atiduoda duoklę numeriu "Leninas su mumis . . ."

SKULPTORIAI

Labiausiai nuskriausti ir suvaržyti yra skulptoriai. Jiems yra priimtas ne tik stilius, bet ir tema ir šablonas. Privaloma dažniausiai stamboko vyriško figūra su iškelta ranka, dažniausiai suspaustu kumščiu. Leningrade, šio miesto gynimui atminti, kiekviena figūra laiko kolkosvaidį arba revolverį. Bet ir čia paliekama iškelta kumštis.

Sovietų Sąjungoje, pagal šablona, Leninas visuomet žiūri kairėn, o Vilniuje, nežinia kodėl, dešinėn.

Kaune ant paminklų vis dar pakeltos rankos, bet jau be kumščio; pasitaiko ir ant papėdės sėdinčių susirūpinusių moterėlių ir kitų lietuviams įprasto melancholiškai švelnaus stiliaus apraiškų.

Ta heroiška iškelta ranka isako skulptūros menui užakcentuoti priverstinį "optimizmą". Ir kalbėtojai turi kartas nuo karto heroiška iškelti ranką.

MAŽIAU VIEŠŲ ŽIAURUMŲ

Sovietų taktika postalininiame laikotarpyje evoliucionavo. Lietuviai, kuriems pasisekė patekti į užsienį, pasakoja, kad vietoj ankstyvesnio šaudymo į demonstrantų minia, laikomasi atsargesnių priemonių. Kraštutiniams atvejais vartojamos lazdos ir buožės. Dabar vengiama areštuoti masinių demonstracijų metu — jos kantriai stebimos, o areštai seka vėliau ir palaipsniui.

Po garsios Chruščevo kalbos buvo paleistas nemažas skaičius ištremtųjų, jų tarpe ir lietuvių. Sie sėjo pasipriešinimo dvasią jau nebe tarp senųjų ir suterorizuotų žmonių, bet jaunime. Kilo skaitlingi jaunimo rateliai, užmegzti ryšiai su latviais ir estais studentais. Nepaisant persekiojimų, tie rateliai laikėsi metus, mirdami ir vėl atgimdami.

Areštuotieji yra apklausinėjami, terorizuojami, kartais palenkiami į bendradarbiavimą su KGB; įtariamieji asmenys nuolat sekami, iki visai paluš ir nusiramins. Yra tai naujas profilaktikos metodas. Nors vis yra naujų areštų, Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika išėina ir praneša apie naujus suėmimus kunigų, "nusikaltusių" vaikų paruošimu pirmai išpažinčiai, arba "Archipelag Gulag" vertėjų į lietuvių kalbą.

Australijos Baltų Tarybą Canberroje priėmė Australijos Ministrų Pirmininkas Mr. Fraser. Priėmimo dalyvavo ir abiejų rūmų pirmininkai — Bill Snodden ir R. G. Withers. Jiems buvo įteikta Baltų Tarybos padėkos rezoliucija, kad vyriausybė atšaukė Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybių priverstinį įjungimą į Sov. Sąjungą. Delegacijai vadovavo Tarybos pirm. Balys Stankūnavičius. Australijos lietuviai, latviai ir estai daro žygius, kad šiuo Australijos pavyzdžiu pasektų ir Naujosios Zelandijos vyriausybė.

JAV Demokratija - pavojuje

Po Vietnamo karo JAV nustojo įtakos visame politiniame pasaulyje. Vietnamo tauta nebūvo ir nėra militariškai stipri. JAV prezidentai Eisenhower, Kennedy, Johnson sustiprino maža, neišvystytą kariškai tautą. Kai įvyko stipresnis kariškas konfliktas tarp abiejų Šiaurės ir Pietų Vietnamų, pirmąjį militariškai rėmė visos komunistinės valstybės, o JAV rėmė Pietų Vietnamo valdžią. Kuomet karas tęsėsi, mes neturėjome depresijos. Kai Vietnamo karas pasibaigė, mūsų ekonominiai industrijos ratai sustojo ir patekome į didelę recesiją.

Pasirodo, kad JAV didžiai išvystyta industrija, gaila išsistarti, be karo negali gyvuoti... Prezidentas Ford yra republikonas, gana sąžiningas ir teisingas, bet jis yra tautos vadas ir yra atsakingas tvarkyti krašto reikalus.

Mes visi žinome, kad prez. Ford yra JAV vadas, tačiau be piliečių kooperavimo jis gali būti ekonomiškai bejėgis.

Mūsų demokratija nėra taip disciplinuota, kaip komunistinių valstybių, bet mes turime turėti ekonominius ryšius su visomis pasaulio tautomis. Mūsų prezidentas neturi diktatoriaus jėgos ir savo planų negali įvykdyti, kadangi Kongreso dauguma yra demokratai, kurių tikslas sabotuoti dabartinio prezidento planus. Nežiūrint kas benukentėtų, demokratų tikslas išrinkti savo prezidentą ir pasodinti jį į Baltųjų Rūmų kėdę.

Iš tikrųjų demokratiją kontroliuoja piliečiai. JAV unijų vadai turi disciplinuotą skaičių žmonių. Unijistų algos gan didelės, ir jie priversti savo vadų klausyti.

Krašte pasireiškęs nedarbas, nėra šio prezidento įvykdytas, ir jis nėra už tai atsakingas. Jis turi gerus ekonomikos patarėjus ir planus, kaip išeiti iš šios ekonominės krizės, tačiau unijų, vadai iš demokratų politikieriai sabotuoja. Jeigu unijų vadai negundytų streikuoti ir reikalauti didesnių algų, ši recesija būtų seniai užbaigta. Taip pat unijistų vadai neapkalintų pramoninkų, kadangi be pramonininkų, nebūtų darbu.

MININT JAV 200 M. SUKAKTĮ ŽINOTINA

Artėja JAV 200 metų sukaktis, š. m. liepos 4-ąją mes ją paminėsime. Tą istorinę dieną kiekvienas su pasididžiavimu sutiksime. Ką per tą laikotarpį nuveikė JAV? Išaugo stiprią, galingą demokratijos sistemą, į šią šalį išleido 44 milijonus imigrantų iš viso pasaulio valstybių. Dauguma imigrantų buvo priversti palikti savo gimtines dėl despotiško režimo — nuo carizmo bei komunizmo, ieškodami laisvės ir geresnio gyvenimo. Iš didžiulės vergijos JAV išaugo į didžiausią pasaulyje galybę. Mūsų tautiečiai, atvykę į šią šalį ieškojo laisvės ir laimės, apie prieš 100 metų. Mūsų tautiečiai, kaip ir kitos tautos, pabėgę iš despotiškos sistemos, čia rado laisvę ir teisingai palaikė demokratijos sistemą, jau esančią šiame krašte. Mūsų tautie-

čiai, susiskaldę į grupes, bereikalingai tarpusavyje kovojo!

JAV turėjo I pragaištingą karą, kuriame ir mūsų tautiečiai liejo kraują laisvei ir demokratijai išlaikyti, II pas. karas, Korėjos karas, Vietnamo karas įvyko taip pat laisvei ir demokratijai išlaikyti. JAV ne tik kariavo visuose pasaulio kampuose už demokratiją, bet ir finansiškai gelbėjo beveik visoms tautoms ir valstybėms. Mums skolingos, ir greičiausiai skolos nebus sugrąžintos. Štai pavyzdžiai, kiek kuri valstybė JAV skolinga: Indija \$3.6 bilijonų, D. Britanija — \$3.5 bil., Pakistanas — \$2.4 bil., Brazilija — \$2.1 bil., Izraelis — \$1.7 bil., Turkija — \$1.5 bil., Indonezija — 1.3 bil., Pietų Korėja — \$1.2 bil., Čilė — \$1.1 bil., SSSR ir Iranas, kiekviena po \$1 bil. Šios skolos yra naujos. Senos skolos iš I pas. karo yra "dovanotos". JAV-bės viską laimėjo, išaugo — techniškai, ekonomiškai, pramoniškai ir mokslo pažangoje. Tačiau praradome svarbiausią pažymį, tai yra discipliną. Kriminalinis elementas labai plačiai išivyravo. Dabartinė įstatymų sistema ir koruptingi politikieriai baigia naikinti garbę ir teisingumą.

ESAM BEJĖGIAI KOVOT KRIMINALIZMA

Praeitais metais 20,000 nekaltų žmonių JAV-bėse nužudyti! Vien tik pas mus, Chicagoje, praeitais metais nužudyta apie 1,000 žmonių! Šiandieną žmonės kriminalistų tiek išgąsdinti, kad vakarais vengia vaikščioti ir užsirašinėti duris — sėdi namuose.

Mūsų konstitucija kriminalistams suteikia 19 punktų save apsiginti! Gi nužudytojo, nuskriaustojo, nukentėjusio Konstitucija neapgina! Mūsų teisinė sistema irgi palaiko kriminalistus. Pavyzdžiui jeigu policininkai pagauna kriminalistą, pagal įstatymus, jis neturi teisės jo apklausinėti, jis tik tada jį gali apklausinėti, kai kriminalistas turi advokatą. (2) Jei policininkas sugauna įtariamąjį asmenį ir pas jį randa šaunamąjį ginklą, jį sargybinis gali be varanto areštuoti. Kai įvyksta jo teismas, tada jo advokatas įrodinėja, kad šaudyklė buvo iš jo atimta be varanto, teisėjas neturi teisės bylos nagrinėti. Jeigu tėvai nesuvaldo savo vaikų, jie nustoja tėviškos globos.

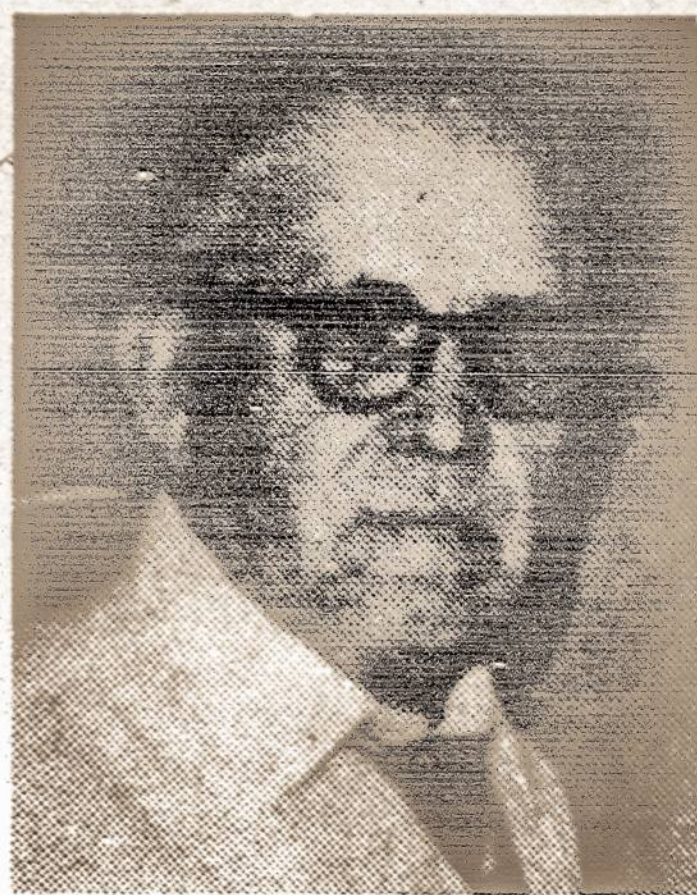
Jeigu tauta praranda discipliną, tuomet įvyksta anarchija.

Apgailėstaujama, kad mūsų krašte taip yra! Mūsų konstitucija sako, kas valdo mūsų tautą; atsakymas — piliečiai. Tačiau nelaimė, kad politikieriai ir kriminališki elementai padaro įstatymus ir juos laužo.

JAV ŽVEJOJIMO TEISIŲ ĮSTATYMAS — 200 MYLIŲ

— Prezidentas Ford pasirašė įstatymą, kuriuo JAV žvejybos teises vandenynuose išplečia iš 12 iki 200 mylių nuo kranto. Įstatymas pradės galioti 1977 m. kovo 1 d. Įstatymu einant, svetimų valstybių žvejyba bus draudžiama arčiau 200 mylių prie JAV pakraščių.

VIENYBĖ PASKATINO MANE BENDRADARBIAUTI LAIKRAŠČIAMS IR DALYVAUT ORGANIZACIJOSE

Juozas Krasinskas

Prisiminimai iš jaunystės dienų pergyventų laikų.

Nors akys jau nenori daug išduoti šviesos, bet noriu parašyti prisiminimus — kaip tapau spaudos korespondentu.

1914 m. po Švento Jurgio Draugijos banketo ir šokių, kaž kaip man atėjo mintis apie tą parengimą parašyti "Vienybei Lietuvinkų". Nors parašiau, bet netikėjau, kad tilps. Buvau nustebintas — tilpo! Pasigėrėjau, pasididžiavau ir užmiršau...

Mažame miestely — Thompsonville, Conn. buvo didelė kilimų audinystė, daugiausia darbų moterims.

Kur buvau apsigyvenęs, buvo 16-ka "burdingerių", 12 merginų. Mūsų du vaikinai ir pora vedusių. Toks būrys merginų! Jos išgalvodavo įvairiausių dalykų. Būdavo didelių nenuoramų. Šokdavo "Meškutę". Tik šeimininkė su šluota jas nuramindavo.

Vieną dieną paštininkas atnešė nuo batų dėžutę. Galvojau, kas galėjo man ją prisiųsti? O "burdingerkos" šaipėsi... Pamaniau, kad kokio panelė bomba prisiuntė. Šaltai į jas žiūriu.

Atidaręs dėžutę — ką radau? Rašymui reikmenų — popieros, vokų, kelis pašto ženklelius, ir laiškėlių. "Krasinskeli, gal būt esi subankrutavęs. Žinau, kad esi jaunutis, bet vis tiek. Atsisėsk ir parašyk, ir rašyk apie viską — organizacijų veikimą, kas gimė, kas apsigėdė, kas mirė".

"Tik nerašyk kas karčemoje įvyko". Pasirašė "Vienybės Lietuvinkų" redaktorius Juozas O. Širvydas.

Perskaitęs, pasijutau lyg ir užsigavęs!... Nemalonus žodis buvo "subankrutavęs", nors ir buvau arti to. Už 60 valandų savaitėje darbo tegavau 7 dolerius ir 10 centų...

Iš laivo išlipau gegužės 10 d. 1913 m. Tų metų birželio 1 d. man sukako 18 m.

1914 metais jau mane įrašė į SLA 113 Kuopos organizatorius Juozas Šaliūnas, o piro Švento Jurgio Draugijos Juozas Jatkėvičius. Pirmam susirinkime mane išrinko sekretorium. Nurėkė ir nušvilpė, kad turiu apsūmėti ir tiek! O Viešpatie, kiek aš prakaito išliejau! Nežinojau, kaip pradėti. Tik mano geras bičiulis tai Juozas Jatkėvičius man patarė ir dar pamokė. Sako — žiūrėk,

pirmiau sekretoriaus Juozo Makaveckio buvo labai gražus, aiškus rankraštis.

Ir taip išmokau protokolus rašyti. 1915 sausio 1 naujų m. trys — Juozai Makaravičius, Beniuškevičius ir aš atvykome į Worcesterį iš Lietuvos pažįstamų aplankyti. Pasi-svečiavę, rengėmės grįžti į Thompsonville, Conn. Mus susitikęs draugiškas vienas geras bičiulis sako: "Būkit čia, pasilikit pas mane". Aš jums turiu ir darbus. Tas geras žmogus buvo Vincas Giedra, mašinų išdirbimo dirbtuvėje buvo mašinų dažymo vedėjas. Jis mums parūpino ir darbo drabužius, kol savo parsivežėm. Taigi, nuo 1915 metų pirmos dienos apsigyvenau Worcester, Mass.

Iš SLA 113 Kuopos persikėliau į 57-ąją Kuopą. Priklausiau prie daugelio organizacijų, kurios jau mirusios. Tik dar gyvena Lietuvių Piliečių Klubas ir SLA 57-oji Kuopa.

Nuo to laiko sekiau vietos lietuvių gyvenimą ir rašiau į spaudą Worcesterio lietuvių gyvenimo įvykius. Gyvenimo kelias nebuvo rožėmis klotas.

Tėvai — Juozas ir Anelė Dudavičiūtė Krasinskai, išleisdami savo pirmąjį sūnelį į tolimą kraštą, išpėjo šalintis nuo blogų draugų...

"Nebandyk kortomis lošt iš pinigų, tai būsi geras mūsų sūnus, jei klausysi tėvų patarimo."

Mano tėvelis irgi Juozas Krasinskas, buvo matęs ir pergyvenęs įvairių įvykių, nes tarnavo rusų kariuomenėje. Jam po metų pavyko išsipirkti, su daktaro pagalba. Parvyko su "baltu bilietu" 4 su puse metų išgyveno Hamiltone, Kanadoje. 1892 metais grįžęs iš Kanados, vedė Anelę Dudavičiūtę, mano motiną. Aš buvau jų pirmasis sūnus. Esu gimęs Paliepių kaime, Pūnios apylinkėje, kur aukštai iškilusi žvalgosi Margio pilis, kur Pūnios šilas aukštomis pušimis pasipuošęs šlama, ten, kur mūsų brangusis Nemūnėlis banguoja, ten netoli buvo mano tėviškės sodyba.

Ten dabar Raudonkalnio kolūkis. Per visą laiką mano gyvenimo rašiau Vienybei, Sandarai, Tėvynei, Keleiviui ir buvusiam Worcesterio Amerikos Lietuviui.

Tai mano gyvenimo prisiminimai

Boston, Mass.

RADIJO PIKNIKAS RUGP.-AUG. 8

Seniausių lietuviškų radio programų Naujojoje Anglijoje vad. Steponui ir Valentinai Minkams, metinis linksmas piknikas, įvyks sekmadienį, rugpiūčio-August 8 gražiam lietuviškam Romuvos Parke, Brockton, Massachusetts.

Prašom rengėjų tą dieną nerengt pramogų, nes šis piknikas rengiamas pagalbėti išlaikyti seniausias, lietuviškas radio programas Naujojoje Anglijoje. Dėkojame iš anksto ir kviečia visus į metinį linksmą pikniką.

Steponas ir
Valentina Minkai

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

LIETUVIŲ PAVILJONAS TARPTAUTINĖJ PARODOJ CHICAGOJE

Ryšium su J. A. V. 200 metų Nepriklausomybės šventės minėjimu, Chicago Association of Commerce and Industry ruošia didžiulę tarptautinę pramonės ir prekybos parodą Navy Pier patalpose. Ji bus atidaryta liepos 1 d. ir tęsis ligi liepos 18 dienos. Taigi, dalyvaujant S.L.A. Seime — turės proga joje lankytis. Parodą globoja J.A.V. Prezidentas Gerald Ford.

Panaši paroda Chicagoje buvo 1963 metais. Joje dalyvavo 44 užsienio valstybės. Tada tarp kitų valstybių, buvo ir Lietuvos paviljonas, įrengtas Illinois Lietuvių Prekybos Rūmų pastangomis, šių metų parodoje taip pat stengiamasi įrengti lietuvių paviljoną. Lietuvių Prekybos Rūmų vadovybė rezervavo paviljonui reikalingą plotą ir su visuomenės pagalba tikisi įrengti Lietuvai reprezentuoti tinkamą paviljoną.

Lietuviškosios organizacijos kviečiamos prisidėti. Parodą, tikimasi lankys daugiau milijono amerikiečių ir svečių iš užsienio. Proga ir lietuviams pademonstruoti, kad Lietuvių Tauta yra gyva ir kad savo istorine praeitimi turi teisę į nepriklausomybę.

Kas turėtų kokių pasiūlymų ar pageidavimų prašomas pranešti Lietuvos Paviljono Komisijai adresu: Lithuanian Chamber of Commerce of Illinois, 2212 W. Cermak Rd., Chicago, Ill. 60608.

Apie lietuvių prekybos rūmų ruošiamą paviljoną Chicagos tarptautinėje parodoje liepos 1-18 d. Navy Pier patalpose plačiai rašė "Southwest News-Herald".

Pijus V. Stončius paskirtas Bell Federal Savings bendrovės Chicagos centre izdininko pavaduotoju.

Dail. Antano Petrikonio darbų paroda ruošiamą Marquette Meno galerijoje, 3215 W. 63 St., balandžio 3 d. Ji tęsis iki gegužės 31 d.

Amerikos Bicentennial — JAV nepriklausomybės 200 metų minėjimas, kurį bendrai ruošia Chicagos lietuvių organizacijos, įvyks didžiuliam McCormick Arie Crown Theatre, Chicagoje, balandžio-April 25 d., 2-ą v. p. p.

Dainavos ansamblio dabartinis vadovas Aloyzas Jurgutis, neseniai pasitraukęs iš Lietuvos muzikas, po "Pamario pasakų" pastatymo kalbasi su kitais Chicagos lietuvių muzikos darbuotojais: prof. J. Žilvičiumi [kairėje] ir prof. Vl. Jakubėnu.

Dail. V. Šiugzdaitės iš Mount Gilead, Ohio paroda vyko iki bal. 4 d. Jaunimo centre parodoje buvo išstatyti 114 paveikslų, daugiausia gamtovaizdžių natūrmortų spalvingai realistinio stiliaus ir abstraktų. Dailininkė mėgsta ryškias spalvas. Darbai sukurti per pusantrų metų.

Dail. Šiugzdaitė kasdien tapybai skiria 8 val. Geras talkininkas yra jos vyras, kuris paveikslus įrėmina.

Dailininkė gimusi Kulm, Lenkijoje, kur buvo karo metu pabėgę jos tėvai ūkininkai iš Vilkaviškio. Septynerius metus mokėsi Vasario 16 gimnazijoje, išeidama visą kursą. Apie gimnaziją ji labai gerai atsiliepią, pažymėdama, kad ta mokykla padėjo jai subręsti dvasia ir išryškinti jos meno polėkius. Jausdama dėkingumą mokyklai, ji paaukojo vieną savo paveikslą Vasario 16 gimnazijos rėmėjų komitetui Chicagoje. Paveikslas bus panaudotas laimėti daugiau lėšų gimnazijos paramai.

Dailininkė baigusi meno studijas Ohio universitete, ir jas gilina. Universitetas pastebėjęs jos gabumus ją pakvietė tam universitete dėstyti meną.

Dienraštis "Draugas" — Chicagoje, minėdamas šio krašto nepriklausomybės paskelbimo 200 metų sukaktį (lietuvių masinės emigracijos į Ameriką šimtmetį) ir dienraščio 60 metų sukaktį, Jaunimo Centre, Chicagoje, suruošė Amerikos lietuvių senosios išeivijos istorijos, gyvenimo, veiklos bei darbų apžvalginę parodą, kurioje buvo pateikta apie 3000 eksponatų. Paroda dr. Lenktaičio rūpesčiu bus ir Brooklyne. Parodoj yra ir Vienybės pirmieji komplektai.

Jonas Lenktaitis, iš New Yorko dalyvavo Chicagoj ir pasiūlė talkinti ten įruošiant lietuvių senosios išeivijos parodą.

Dail. Vladas Vaičiaitis ir dail. Antanas Petrikonis savo menu dalyvauja lietuvių rengiamose meno parodose. Jie visuomet pirmieji savo kūriniais pagelbsti praturtinti ir meno mėgėjų namus. Šį kartą jie padovanojo po paveikslą Lietuvos Dukterų draugijai, dirbančiai labdaros darbą, kad jos savo rengiamoj šventėj balandžio 24 d. galėtų rėmėjus apdovanoti.

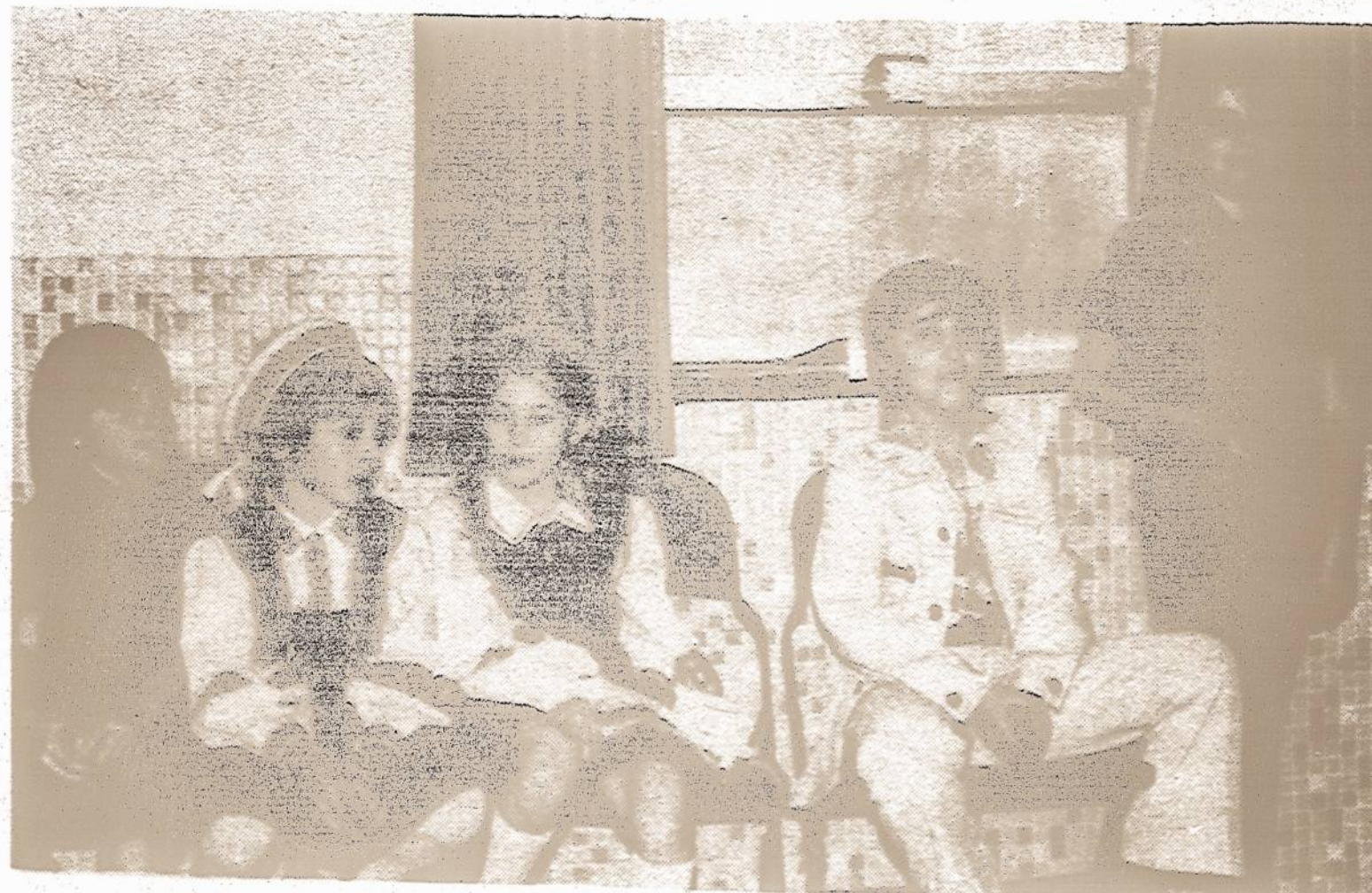
Neseniai užgesęs Chicagos lietuvių mokslo židinys — Visų Šventųjų parap. mokykla — "lietuviška mokslo židinys". Ši mokykla, buvusi Roselando lietuvių kolonijoje, baigė savo dienas, kuomet lietuvių parapija, išsiskirsčius lietuviams, atiteko svetimiešiams.

Z. Degučio nuotr.

Chicagos Dainavos ansamblio nariai, kurie vasario 28 d. Marijos aukšt. mokyklos salėje davė naują muzikinį pastatymą "Pamario pasaką". Tai buvo jų pasirodymas, paminintis šio vieneto 30 metų gyvavimą. Nuotraukoje — vaizdas po šio sukaktuvinio pastatymo.

S. Degučio nuotr.

Grupė jauniausiųjų lietuviuku, dalyvavusių Nepriklausomybės šventės minėjime Cicero liet. kolonijoje. Minėjimą surengė LB Cicero apyl. valdyba.

Ed. Šulaičio nuotr.

Chicagos Sūkurių taut. šokių grupė išpildo meninę dalį Nepriklausomybės šventės minėjime Ciceroje.

Ed. Šulaičio nuotr.

VIENYBĖ, 1976 m. balandžio-April 16

RELIGIJA

Sį kartą ne Lietuvos Katalikų bažnyčios kronika, bet "Tiesos" speciali korespondentė D. Repšienė, dažnai rašanti ateistiniais klausimais, skaitytojams papasakojo apie vienos jaunos moters persekiojimą Lietuvoje už jos religinius įsitikinimus. 1974 m. pabaigoje komjaunuolė Z. Vaičiulytė, Zarasų rajono Salako bibliotekos vedėja, bažnyčioje susituokė su Černiausku. Rodos, kas čia tokio! Juk dauguma lietuvių taip elgėsi per pastaruosius 600 metų. O ir dabartinėje Lietuvoje Konstitucija piliečiams garantuoja sąžinės laisvę. Bet, štai, ir dar kartą išryškėjo komunistų veidmainiškumas — jie viena skelbia, kita daro.

Černiauskiene buvo pašalinta iš komjaunimo, bet kažkokiu stebuklu išsilaikė savo bibliotekininkės pareigose, matyt dėl gero darbo ir dėl vietinio vykdomojo komiteto narių žmoniškumo. Tiesa, ta pati Konstitucija 90-tame straipsnyje užtikrina piliečiams teisę į darbą, ir gal tai sulaikė moters darbdavius nuo jos atleidimo. Nepatogu gi vienu atveju sulaužyti kelius Konstitucijos paragrafus. Vienok centro komunistai galvojo kitaip. Jie į Salaką pasiuntė net specialią korespondentę šiam "baisiam įvykiui" tirti. O toji pataikė atvažiuoti kaip tik tokią dieną, kai bibliotekos vedėja buvo išvykus į Zarasus, ko gero aiškintis dėl kokių anoniminių skundų. Radus biblioteką uždara, vilnietė Repšienė krokodilės ašaromis verkšleno, kad štai ji dabar nepamatys gražios, šviesios Salako bibliotekos, neišgirs bibliotekininkės pasakojimo apie knygų populiarinimą.

VEIDMAINĖ

"Tiesos" skaitytojai tikriausiai stebėjosi, kad korespondentė iš knygų ir bibliotekų miesto važiuoja į provincijos užkampį pasidžiaugti knygomis. Betgi iš straipsnio, kaip yla, išlenda tikrasis jos kelionės tikslas.

— Černiauskiene vadovaujamas kultūros židinys neteko autoriteto, — porino korespondentė. — Juk bibliotekininkas ne techninis darbuotojas. Tai pirmiausia ir propagandistas, ir naujų mokslo žinių populiarintojas, kovotojas prieš religinius prietarus, asmuo, turintis padėti formuoti materialistinę pasaulėžiūrą.

Būtų stebuklas, kad po tokio puolimo Lietuvos Komunistų partijos centro komiteto, Aukščiausios tarybos prezidiumo ir Ministrų tarybos organe Černiauskiene dar galėtų išsilaikyti savo pareigose. Juk prieš keletą metų panašiai buvo susidorota su M. Prialgauskaite, kuri (sivaizduokit!) panoro ištekti už Vokietijos lietuvio ir išvažiuoti iš Lietuvos! Ją Vilniaus universitetas atleido iš inžinerinės geologijos ir hidrogeologijos katedros laborantės pareigų. Še jums ir "sąžinės laisvė", še jums ir "teisė į darbą"! Ka išgyvena tokie politiniai bedarbiai neseniai papasakojo režisierius J.

Jurašas. Jokios pašalpos jiems nemoka, žmonės bijo su jais susitikti, darbo nėra. Ir stebiesi žmogus tada, kas tai per sutvėrimai, kurie per visus garsiakalbius triūbija, kad tai jie ikūnija "žmonijos protą, garbę ir sąžinę", o apsisukę ėda savo tautiečius, pamindami po kojoms paprasčiausią žmoniškumą. Toli tam "naujam tarybiniam žmogui" ne tik iki paprasto krikščionio, iki artimo meilės, bet ir iki XV šimtmečio humanizmo. Lieka paguoda, kad tokių ėdikų kaip Repšienė maža Lietuvoje net ir kompartijos eilėse. Reikia tik viltis, kad jų daugiau neprivis.

BIBLIOTEKOS

Tuo tarpu prie Kultūros ministerijos Vilniuje įsteigta Valstybinė tarpžinybinė bibliotekų komisija. Jos tikslas koordinuoti dviejų ir pusės tūkstančio bibliotekų veiklą ir tenkinti bei plėsti įvairių gyventojų sluoksnių poreikavimą spausdintam žodžiui. Nežiūrint plataus televizijos paplitimo, knyga Lietuvoje tebėra labai populiari. Per metus ten išleidžiama 1200 pavadinimų lietuviškų knygų bendru 10 milijonų egzempliorių tiražu. Amerikoje per metus išspausdinama maždaug 62 tūkstančiai pavadinimų knygų.

KINAS

Šalia knygos Lietuvoje mėgstamas ir kinas, nes 13-oje šimtų kino teatrų per metus lankosi 47 milijonai žiūrovų. Taigi ten žmogus į kiną vidutiniškai eina 15 kartų per metus. Kaime lankomumas mažesnis.

Lietuva turi ir savo kino studiją, kuri praeityje pagamino tokius šedevrus kaip "Niekas nenorėjo mirti", "Herkus Mantas" ir kt. Studija per metus paprastai išleidžia tris meninius pilnametražinius, t. y. dvi valandas ar ilgiau trunkančius filmus ir apie tuziną trumpesnių dokumentinių arba mokslinių. Be to studija susuka nuo 36 iki 48 kronikų iš Lietuvos gyvenimo. Paskutiniuoju metu jaučiamas polinkis į kino

juostą perkelti lietuvių literatūros klasiką ir šiaip įdomesnius kūrinius. Jau yra filmų pagal Vaižganto, Cvirkos, M. Sluckio ir kitų lietuvių autorių veikalus. Praeitais metais didelį pasisekimą turėjo režisieriaus M. Giedrio filmas "Perskeltas dangus", pagal V. Bubnio romaną "Po vasaros dangum", kuriame vaizduojami Lietuvos kaimo konfliktai pokario metais. Šiuo metu sukami filmai pagal J. Apyžiaus romaną "Sodybų tuštėjimo metas" ir pagal vieną J. Baltušio novelę iš "Parduotų vasarų" ("Virto ažuolai"). Idomu, kad ne tik B. Pukelevičiūtės Kanadoje, bet ir Lietuvoje buvo susuktas filmas pagal K. Borutos "Baltaragio malūną".

Kovo mėn. Vilniuje įvyko rašytojų ir kinematografininkų pasitarimas kurį atidarė Amerikos lietuviams pažįstamas buvęs konsulas Washingtone E. Juškys. Jis dabar yra Lietuvos valstybinio kinematografijos komiteto pirmininkas. Pagrindinį pranešimą skaitė literatūros kritikas A. Bučys, pažymėdamas, "kad klasikos ekranizavimas atveria žiūrovui jau visų pripažintas dvasines tautos vertybes. Pasitarime kalbėjo ir Lietuvos kino studijos direktorius J. Lozoraitis.

TURIZMAS

Artėjant turizmo sezonui, ne vienas keliauninkas suka galvą, ką čia nuvežti dovanų giminėms ir pažįstamiems Lietuvoje. Žinia, kad anų skonis kasmet darosi vis išrankesnis. Paprasta dovanėle jų nebenustebinsi. O vis dėlto yra vakarietišku prekių, kurios Lietuvoje labai laukiamos. Ir tai ne tik užsieninė degtinė ar likeris, kurių už dolerius ir toje pačioje Maskvoje galima nusipirkti, ne tik kramtomoji guma, ne tik kavos milteliai, kurių nereikia virinti, bet ir automobilių saugos diržai (ang. safety belt). Mat Lietuvoje automobilių daugėja, o visokių dalių ir priedų trūksta. Artimiausiais metais saugos diržai bus privalomi visuose lengvuosiuose

Religinių kultų atlikimo laisvė

... pripažįstama visiems

piliečiams

LTSR Konstitucijos

96-tas strp.

automobiliuose, o nusipirkti jų ne visada yra kur. Šiuos diržus, tiesa, gamina Lietuvos Aklųjų draugijos kombinatas Klaipėdoje — 70 tūkstančių per metus. Deja, jų nepakanka, nors nuo praeitų metų ir rusiški automobiliai gaminami su saugos diržais. Tokius diržus Amerikoje už, palyginti neaukštą kainą, galima pirkti automobilių reikmenų krautuose. Va ir yra dovana pusbroliui!

Yra duomenų, kad suvaržymai kelionėms į Lietuvą šįmet nėra kiek mažesni, jei ne didesni. Ypač nenoriai išleidžiami ten pavieniai, ne su grupėmis keliaują asmenys, trumpinamas jų viešnagės Lietuvoje laikas. Kada Helsinkio nutarimui bus pradėti įgyvendinti Lietuvos Inturisto, niekas nežino.

Lietuvos valdininkai aiškina, kad tokie suvaržymai daromi dėl užsienio lietuvių priešiško "tarybinei santvarkai". Jie taip pat tvirtina, kad ši politika apsprėndžiama Lietuvoje ir nėra Maskvos diktatas. Girdi, užsienio armėnai, pvz., kurie daug palankesni tarybinei Armėnijai, gali daug laisviau judėti Armėnijoje ir džiaugtis visokeriopa komunistinės Armėnijos "kultūrine parama". Šiuose teiginiuose gali būti tiesos, nes ir taip vadinamiems "pažangiesiems" Amerikos lietuviams Lietuvoje sudaromos lengvesnės viešnagės sąlygos, o taip pat ir vienam kitam "nacionalistiškų" pažiūrų visuomenininkui ar kultūrininkui.

PARODA

Kovo mėn. Vilniuje, Dailės muziejaus rūmuose, veikė japonų graviūrų paroda, kuri jau penktus metus keliauja po Tarybų Sąjungą. Paroda susideda iš 80-ties darbų, daugiausia XVIII ir XIX amžiaus dailininkų spalvotu medžio raižinių istoriniais, etnografiniais, buitinais siužetais, peizažai bei moterų portretai.

RŪMAI MENUI

Taip pat Vilniuje kovo 12 d. atidaryti restauruoti buvę vyskupų, vėliau generalgubernatoriaus rūmai, statyti XVI amžiuje ir perstatyti praėjusiam šimtmetyje vėlyvojo klasicizmo stiliumi. Rūmuose įsikūrė meno darbuotojai. Jų septyniuose salėse bus pristatomi naujausi rašytojų ir kompozitorių kūriniai, nauji filmai ir dailės darbai. Per rūmų atidarymą kalbėjo naujasis kultūros ministras J. Bielinis. Buvo įteikti Garbės raštai architektui R. Kazlauskui, kuris paruošė restauravimo projektą, ir kitiems

MUZIKA GASTROLĖS

Maždaug tuo pat metu Vilniaus kvartetas jau antrą sykį gastroliavo Austrijoje — Vienoje ir Graze. Be tarptautinių kūrinių jie atliko F. Bajoro "Antrąjį kvartetą". Vilniaus kvartetą sudaro D. Katkus, P. Kunca, A. Vainiūnaitė ir A. Vasičiauskas.

LITHUANIAN GIRL - PRODUCER OF T. V. PROGRAMS

Olympiad, the series of 10 weekly one-hour documentaries, dedicated to the men and women who have made Olympic history, debuts nationally May 7th on PBS, the Public Broadcasting Service. This broadcast of *The Olympiad*, written produced and directed by Bud Greenspan for his company, Cappy Productions, Inc., (Cappy Petrash a Lithuanian girl from Richmond Hill, N. Y.) is made possible by a grant from E. F. Hutton & Company, Inc. The weekly series will originate from WETA, Washington, for 10 weeks. It will air locally in New York on WNET/Channel 13.

The *Olympiad* covers the triumphs and defeats of the Olympics from 1896 to the present. Research, acquisition of rare film and location scouting for *The Olympiad* began early in 1974. Actual filming began in Mexico City in December, 1974 and continued in 15 countries around the world.

More than 3 million feet of historic film were screened by Bud Greenspan (Cappy's husband) in his search for rare and classic Olympic film never before seen on television.

Together with original interviews and sequences filmed at former Olympic sites, *The Olympiad* presents the greatest athletes in Olympic history including Jim Thorpe, Paavo Nurmi, Jesse Owens, Al Oerter, Wilma Rudolph, Bob Mathias, Milt Campbell, Bill Toomey, Babe Didrikson, Emil Zatopek, and Fanny Blankers-Koen among hundreds of others.

The series has been sold to more than 50 countries around the world including Canada, Australia, Japan, New Zealand, Brazil and Mexico.

The Olympiad is the only sports series ever purchased in its entirety by the BBC. It will debut in the United Kingdom on April 6th.

CTV Television Network, Ltd., Canada, co-producer with Cappy Productions of *The Olympiad*, premiered the series in that country on January 11th. 20th Century-Fox Television is handling world-wide distribution.

The titles in *The Olympiad* series are:

	To Air:*
The Decathlon	May 7
The Persistent Ones	May 13
The Australians	May 20
The African Runners	May 27
Women Gold Medal Winners	June 3
The Big Ones That Got Away	June 10
Jesse Owens Returns to Berlin	June 17
The Russian Athlete	June 24
The Marathon	July 1
The Incredible Five	July 8

* It is suggested that viewers check their local listings for precise time and date OR contact their local public television station.

Bus Greenspan's "The on PBS May 7th Olympiad" series debuts

Ms. Petrash's background as a writer, broadcaster, producer and filmmaker has been put to full use on *The Olympiad* in her post as Executive Producer and Associate Director. She produced and directed filming in Kenya and Ethiopia for *The African Runners*, interviewing pioneers and current athletes in East African track. She led a film team to Czechoslovakia to interview Emil Zatopek and Vera Caslavská for *The Incredible Five*. She and her husband, Bud Greenspan, have filmed and worked together all over the world: in Australia, Finland, Mexico, Germany, France, Holland, Italy, Canada, Great Britain, Ethiopia, Kenya and the Soviet Union.

A member of the original team that created *Monitor*, NBC's award-winning Network Weekend Radio Service, Ms. Petrash worked on that program as a writer, producer, broadcaster and assignment editor. Her first on-air reporter-producer assignments took her to both the Democratic and Republican conventions of 1956 and her interviews with top political figures of both parties were a feature of *Monitor's* weekend election coverage.

She repeated that assignment at both the 1960 political conventions in San Francisco and Chicago. She has reported from Carnival in Brazil, interviewed Peace Corps workers in Africa, broadcast mid-night crocodile hunts in the West Indies and spent time as a reporter in the Women's House of Detention. She has interviewed hog-callers, smugglers at the mouth of the Amazon,

Presidents and entertainment figures ranging from Frank Sinatra and Marlon Brando to Jack Benny.

While at NBC, Ms. Petrash wrote and produced for such diverse personalities as Barbara Walters, Ed McMahon, Joe Garagiola, Frank McGee, Frank Blair, Edwin Newman, Arlene Francis and Hugh Downs.

In 1972, she and her husband were NBC's only correspondents reporting on radio and television from the Munich Olympic Games.

For more than five years, she wrote and produced her own on-camera reports for NPS, NBC's television news service. Ms. Petrash resigned her post with NBC News. She joined her husband on *The Olympiad* series.

A graduate of Jackson College for Women, Tufts University, Medford, Massachusetts, Ms. Petrash is a past president of the New York City Chapter of American Women in Radio and Television, Inc. and served as a national chairwoman and as an officer on the national board of that organization for several years. A native New Yorker, she and her husband make their home in mid-Manhattan with their dog, Homer.

Petrash Family are Vienybės readers for many many years, also active in Lithuanian community life, active members of Lithuanian Alliance of America and other organizations.

Bud Greenspan wrote, produced and directed *The Olympiad*, the series of 10 one-hour documentaries devoted to the greatest moments, events and personalities in Olympic

history for his company, Cappy Productions, Inc. The series will debut nationally on PBS on Thursday, May 6th at 9:00 P. M. to 10:00 P. M. and has been sold to more than 50 countries around the world for broadcast preceding the Montreal Olympic Games.

Bud Greenspan's first film for television, *Jesse Owens Returns to Berlin*, included in *The Olympiad* series, received three Emmy nominations. His next documentary, *Glory of Their Times*, adapted from the best-selling book was called by Wilfrid Sheed, reviewing for *Sports Illustrated*, "one of the best sports documentaries yet compiled".

Greenspan's best-selling sports book, *Play It Again, Bud*, published in hardcover in 1973 and in paperback in 1974 will be followed by a new book in September/76 (working title) *MORE of Play It Again, Bud*. Greenspan is adapting his books into a weekly television series which will feature classic film of the great sports controversies of the century.

Bud Greenspan began his career as a sports broadcaster. At 21, he became sports director of radio station WMGM, then the largest sports station in the country. Greenspan broadcast on such programs as *Warmup Time* and *Sports Extra*, the pre and post Brooklyn Dodger baseball programs and he broadcast play-by-play of hockey, basketball, track and tennis from Madison Square Garden.

After leaving WMGM, Greenspan turned to magazine writing. Since then he has sold hundreds of pieces of fiction and non-fiction to major publications in the United States and abroad.

Prior to forming his own film company, Greenspan worked as a producer of television commercials for the Gumbinner Agency and Dancer-Fitzgerald-Sample, Inc. His last post in advertising was as creative supervisor at SSC&B.

His first spoken-word record album, *Great Moments in Sport*, which earned Greenspan a Gold Record was followed by 18 spoken-word albums which include: *Voices of the 20th Century*, *The Nuremberg War Crime Trials*, *The Voices and Sounds of World War II*, *The Day F. D. R. Died*, *Madison Square Garden and December 7, 1941* — an album he produced in association with *The New York Times*.

Bus Greenspan, the youngest child of the late Judge Benjamin E. Greenspan and the late barrister Rachel Perry Greenspan, is married to Cappy Petrash, formerly Features Editor of NBC's *Monitor*. Ms. Petrash resigned her post with NBC News. She joined her husband as Executive Producer and Associate Director of *The Olympiad* series.

The Greenspans make their home in mid-Manhattan with their dog, Homer.

BALYS SRUOGA PLAČIAI PRISIMINTAS LIETUVOJE

Vasario 2 suėjo 80 metų nuo poeto, dramaturgo, mokslininko Balio Sruogos gimimo. Ši sukaktis didžiam lietuvių kūrėjui Lietuvoje buvo prisiminta bei paminėta dideliu dėmesiu bei pagarba. Iš kitos pusės, neteko girdėti, kad išeivijos lietuviai būtų plačiau prisiminę šį rašytoją, nežiūrint, kad Chicagoje tebegyvena B. Sruogos žmona, dukra ir kiti artimieji.

Šios sukakties proga beveik visa Lietuvos spauda paskyrė rašinius ir talpino nuotraukas. Jau teko matyti bent 10 Lietuvos laikraščių ar žurnalų, kurie plačiau ar siauriau paminėjo B. Sruogą, nors dar nevisa spauda, rašant šias eilutes, buvo pasiekusi Ameriką.

Svyturio žurnalo 1976 m. Nr. 2 Marija Macijauskienė patalpino gausiai iliustruotą straipsnį, "Gimtosios žemės jėga", kurią baigė tokiais sakiniiais:

"Pereikit, pereikit žaliomis Kauno gatvėmis, kur jis mėgo žingsniuoti, pasisemti jėgų... Pereikit Vilniaus gatvelėmis, Birštono parkais ir Nemuno pakrante, kur B. Sruoga gėrė gimtosios žemės jėgą, kur dar kartą savo sieloje atgaivino Dievų takus... Ir jus pajusite, kaip mūsų literatūroje, tarsi šventame ažuolyne, susipynusios Medžių šaknys tarpusavy, kaip vienas kitą remia ažuolai, teikdami žmonėms jėgų ir noro gyventi, mylėti Tėvyne, tikėti jos šviesia ateitimi".

Nuotraukų virtinėje matome B. Sruogos gimtąjį namą, stebime jį su tuo laiku (apie 1928 m.) mažamete dukrele Dalia (šiandien ji — Chicagoje gyvenanti Bylaitienė), regime jį Vilkolakio teatro kieme ir t. t.

Vienintelis ir nepakartojamas

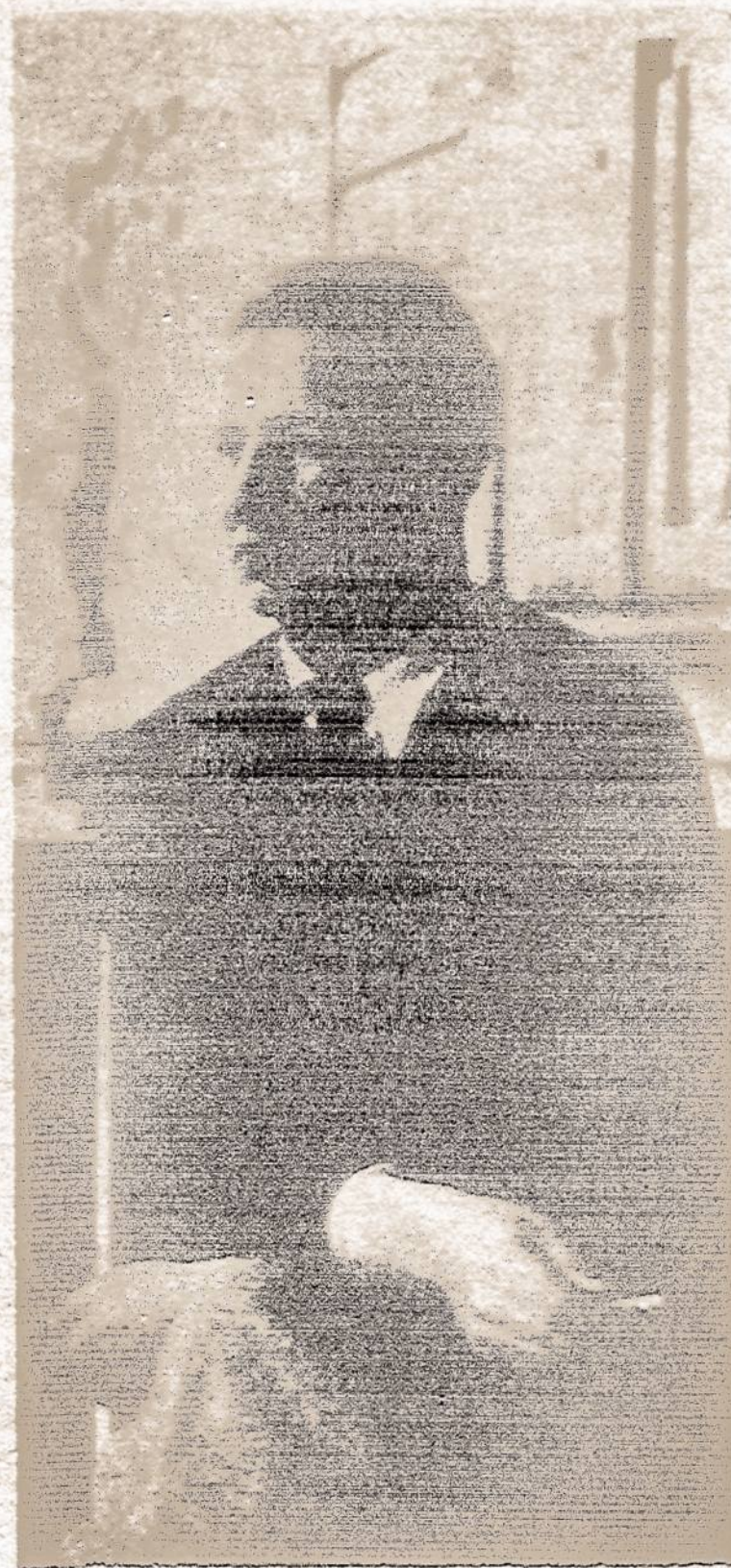
Literatūros ir Meno savaitraštis vasario 7 laidoje paskelbė studijinį straipsnį apie B. Sruogą pavadintą "Simbolistas ir ekspresionistas", o taip pat ir Aurelijos Ragauskaitės prisiminimų apie rašytoją plaukštą "Tą šauksmą girdės" (čia patalpintose nuotraukose vėl matome rašytoją su savo dukra Dalia 1939 m).

V. Kubilius savo straipsnyje teigia: "... B. Sruoga nepasidarė nei simbolistas, nei ekspresionistas. Praėjęs dviejų literatūrinių doktrinų teritorijomis, veikiamas dviejų milžiniškų kultūrų (rusų ir vokiečių), jis liko Balys Sruoga — vienintelis ir nepakartojamas."

B. Sruogos memorialinis muziejus

Kauno Tiesos dienraščio kultūrinis priedas "Kūrybinė savaitė" vasario 1 numeryje patalpino ilgoką straipsnį apie B. Sruogą namelį, kuriame dabar veikia rašytojo memorialinis muziejus. Čia jo vedėja A. Galinaitytė aprašo apie B. Sruogą sukauptą bei saugojamą medžiagą.

Norėdami supažindinti su tame rašinyje paskelbta įdomia medžiaga, o taip pat ir pačiu rašytoju, duodame ilgesnę ištrauką iš Kauno Tiesos dienraščio:

Po B. Sruogos mirties visi jo daiktai ir turtinga biblioteka buvo pervežti į šį namelį. 1955 m. rašytojo bibliotekos didesnė dalis pateko į LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros institutą. Kitus išlikusius rašytojo baldus ir daiktus priglaudė LTSR Literatūros muziejus.

Iki 1966 m. čia buvo tylu, retai kas užklydavo į šį nuošalų kampelį. Rūpestingų šeimininkų — Viešosios bibliotekos — dėka pastatas buvo atnaujintas, gražiai sutvarkyta aplinka. 1966 m. spalio 1 d. čia įsikūrė rašytojo B. Sruogos memorialinis muziejus ir biblioteka (Viešosios bibliotekos filialas). Įėjimą į B. Sruogos sodybą puošia neseniai įrengti meniniai varteliai-iskaba (žr. nuotr.) su rašytojo bareljefu (projekto autorius architektas V. Šepkus, dailininkas B. Petrauskas).

Dviejų aukštų rašytojo B. Sruogos medinis namas vasarą paskendęs sodo žalumynuose ir gėlynuose. Takelis veda į sodo gilumą, kur tebeauga rašytojo rankų sodinti vaismedžiai ir dekoratyviniai krūmai, ten tebestovi suolelis, ant kurio jis mėgdavo sėdėti ir kurti

Name įrušta B. Sruogos literatūrinio palikimo ekspozicija ir du memorialiniai kambariai. Likusias patalpas užima biblioteka, kuri savo fonduose turi apie 14 tūkst. knygų. Bibliotekoje nuolatinių skaitytojų skaičius jau peršoko tūkstantį. Kasmet muziejų ir biblioteką aplanko daugiau kaip 15 tūkst. žmonių. Ypatingai didelis pagyvėjimas jaučiasi dabar, artėjant rašytojo 80-osioms gimimo metinėms.

Memorialiniuose kambariuose visi daiktai yra autentiški, aplinka ir apstatymas tokie, kaip buvo, rašytojui gyvenant.

Pirmame aukšte — profesoriaus B. Sruogos darbo kabinetas. Čia

išlikęs rašomasis stalas, prie kurio gimė dauguma rašytojo kūrinių. Prie sienų — lentynos; jose knygos, žurnalai su rašytojo autografais, įvairiais pažymėjimais, pastabomis, pabraukymais bei kitų asmenų autografuotos ir profesoriui padovanotos knygos.

Lankytojai susijaudinę žvelgia į tuos daiktus, kuriais rašytojas naudojo paskutinėmis savo gyvenimo akimirkomis. Tai rašomoji mašinėlė, 1947 m. stalinis kalendorius su atverstu spalio 16 d. lapeliu (B. Sruoga tą dieną mirė), nedarbingumo lapelis, akiniai, portsigaras... Išsklaidytos nebaigto paskutinio kūrinių "Barbora Radvilaitė" rankraščių kopijos... Varpelis, kuriuo rašytojas kviesdavosi žmones (paskutinėmis dienomis rašytojo regėjimas buvo taip nusilpęs, kad žmones jis atpažindavo tik iš balso)...

Didelio formato rašytojo nuotrauka, edelveiso žiedas, ledkirtis, 1928-1929 m. kelionių albumai primena didelę profesoriaus aistrą kelionėms ir kalnams.

Ant kabinetė esančios tachtos Balys Sruoga mėgdavo poilsio valandėlėmis paskaityti laikraštį ar žurnalą, su draugais sužaisti šachmatų partiją. Greta stovi nedidelis stalelis su virduliu: kurdamas rašytojas gerdavo stiprią arbatą arba juodą kavą.

Antrame aukšte — dailininko J. Prapuolenio darbo svetainės-valgomojo baldai, pianinas, kuriuo mokėsi skambinti dukterė Dalia, radijo aparatas, spinta, bufetas su indais. Ant sienos — A. Galdiko paveikslas "Pasilenkusi moteris".

Gretimame kambaryje įrengta B. Sruogos literatūrinio palikimo ekspozicija. Jos pagrindinis principas — atskleisti B. Sruogos kūrybinę galią, jo gyvenimo kelią.

Muziejaus fonduose gausu ikonfinės medžiagos. Intensyviai renkami prisiminimai apie rašytoją. Kruopščiai kaupiamas B. Sruogos literatūrinis palikimas, literatūra apie jį įvairiomis kalbomis, išleista visame pasaulyje.

Minint B. Sruogos gimtadienį, rašytojas buvo prisimintas įvairiose

Lietuvos vietovėse. Vasario 5 toks minėjimas įvyko Kauno viešojoje bibliotekoje. Čia apie rašytoją kalbėjo B. Sruogos memorialinio muziejaus vedėja A. Galinaitytė ir literatūros kritikas A. Samulionis. Prisiminimus apie B. Sruogą papasakojo teatro veteranas V. Siparis ir muziejininkė I. Aleksienė. Buvo suvaidinta ištrauka iš B. Sruogos dramos "Milžino paunksmė".

Balbokų kaime, Biržų rajone, gimtajame B. Sruogos vienkiamyje, atidaryta pastovi paroda, kuri atžymi rašytojo gyvenimą bei kūrybą. Atidarant parodą su publika mintimis apie B. Sruogą pasidalino mok. S. Stonkus.

Vabalninke, kur rašytojas pradėjo žengti pirmuosius žingsnius mokykloje, įvykusiame B. Sruogos minėjime kalbėjo Vabalninko B. Sruogos vardo vid. mokyklos direktorius B. Kuliešius ir literatūros kritikas A. Samulionis. Aktorius P. Plautokas skaitė ištraukas iš B. Sruogos kūrinių "Pajūrio kurortas"

Tikėkimes, jog ir išeivijos lietuviai, kurie nepraleidžia labai mažos vertės sukakčių, prisimins ir Balį Sruogą!

Muziejaus darbuotojai palaiko draugiškus ryšius su rašytojo šeima: žmona — Vanda Daugirdaitė-Sruogiene ir dukra — Dalia Sruogaite-Byliene. Rašytojo artimųjų dėka muziejaus fondai pasipildė visu pluoštu rankraščių, dokumentų, nuotraukų kopijomis, taip pat kai kuriomis knygomis bei asmeniniais rašytojo daiktais.

Palaikomi ryšiai ir su rašytojo B. Sruogos amžininkais, žmonėmis, kurie jį gerai pažinojo ir su juo bendravo. Jie iš savo asmeninių archyvų muziejui padovanojo retų knygų, periodinių leidinių, nuotraukų ir kitos medžiagos apie rašytoją.

Muziejus turi gražias tradicijas. Kiekvienais metais jame paminima rašytojo gimimo sukaktis, o mirties dieną padedamos gėlės Rusų kapinėse ant rašytojo kapo.

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos

ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO,
VALSTYBĖS IR
FEDERALINĖS VALDŽIOS
MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-1800

Iš L. B. apylinkės susirinkimo: paliesta svarbių reikalų

Kovo 28 d. Šv. Andriejaus lietuvių parapijos salėje įvyko L. B. New Britaino apylinkės narių susirinkimas, kuriame perrinkta valdyba ir aptarti kiti reikalai.

Susirinkimą pradėjo L. B. apylinkės pirm. Vincas Vilčinskas, kuris pranešė ir apie valdybos nuveiktus darbus: surengtas šaunus koncertas, pakviečiant Bostono kompozitoriaus J. Gaidelio vyrų okteta, kurio koncertas praėjo dideliu pasisekimu; turėję puikią gegužinę (pikniką); davę progos vaikams pasidžiaugti valdybos surengta Kalėdų Eglute, ir atlikę kitus darbus, kaip prie bažnyčios kryžiaus remontą ir kita.

Praeito susirinkimo protokola perrinkta sekretorė Aldona Plečkaitienė; protokolas priimtas be patalsų. Išdininkas Kazys Zavickas pranešė apie kasos stovį; pinigai laikomi banke. Jis pranešė, kad valdyba išleido anglų k. knygą. Tai virimo receptų rinkinys "Bicentennial Cookbook". Ją suredagavo Marija-Elena Vaznelytė, padedama Elzbiotos Liūdžiuvienės ir kitų valdybos narių. Išleista 500 egz., kurių pusė jau sėkmingai išparduota.

Rev. Komisijos pirm. Juozas Petuška pranešė apie valdybos darbus. Esminių trūkumų nerasta.

Apie Vasario 16-sios pajamas pranešė Algis Duda. Iš rinkliavų perminėjimą salėje ir bažnyčioje bei likutis iš bufeto davė \$779.44 pajamų; pinigai, pagal aukotojų reikalavimus, pasiūsti centrams.

Į apylinkės valdybą šiems metams perrinkta ta pati valdyba ir nariai — toms pačioms pareigoms: pirmininkas-Vincas Vilčinskas, vicepirm.-Algis Duda, sekretorė-Aldona Plečkaitienė, išdininkas-Kazys Zavickas, visuomeniniams reikalams-Elzbieta Liūdžiuvienė, kultūriniam reikalams-Juozas Leibe-

ris, valdybos narys-Juozas Liūdžius.

Sumanymai ir eiliniai reikalai: klebonas kun. Edvardas Gradeckas pranešė, kad gautas iš vysk. V. Brizgio laiškas, kuriame praneša apie Euchoristinio Kongreso laiką ir vietą: jis įvyks rugpjūčio 1-8 d. d. Philadelphiaje; prašo aukų kongresui praveisti. Klebonas paprašė moterų ką nors pagaminti ir surengti pobūvį, per kurį parinkti aukų.

Juozas Petuška, buvęs Lituanistinės mokyklos vedėjas, pranešė, kad, nesusirinkus pakankamam mokinių skaičiui nė vienam mokytojui, Lituanistinė mokykla šiais metais neveikia. Žiūrės, bandys "medžioti", gal kas įvyks, ir Lituanistinė mokykla galės veikti kitais mokslo metais.

Apie lietuvių būklę ir kovas dėl laisvės okupuotoje Lietuvoje pranešė Juozas Balčiūnas. Priminė Tamonio likimą, "Aušros" laikraštį, kuris reikalauja rusus išsikraustyti iš Lietuvos ir gražinti Lietuvai laisvę. Sakė, kad žinios per radijus transliuojamos pasiekia Lietuvos žmones. L. K. B. Kronikos esančios labai populiaros ir daug prisideda prie Lietuvos laisvės kovų okupuotoje Lietuvoje ir pasaulyje.

Už tokį išsamų pranešimą okupuotoje Lietuvoje susirinkimas visuomenininkui Juozui Balčiūnui išreiškė padėką.

Juozas Petuška, kaip rinkiminės komisijos pirmininkas, pranešė, kad rinkimai atstovų į J. A. V. L. B. Tarybą įvyks Šv. Andriejaus lietuvių parapijos salėje, New Britaine, balandžio 24-25 d. d. nuo 6:30 val. ryte iki 12 val. vidudienį.

Linkėtina naujajai L. B. New Britaino apylinkės valdybai ir šiais metais taip sėkmingai vadovauti ir įvykdyti visus savo užmojus.

Jonas Bernotas

ALDONOS DVARIONAITĖS KLAUSĖSI 150 ŽMONIŲ

Boston, Mass. — Instrumentalinei muzikai sutraukti tokį skaičių žmonių nėra lengva. Net New Yorkas ir tas turėjo daug mažiau klausytojų, ypač Carnegie Hall salėje. Susirinko mūsų inteligentija, ir ji pianistę priėmė labai šiltai: penkis kartus pianistė buvo iššaukta bisui, ir vis labiau norėta jos klausytis. Tai komplimentas ne tik interpretatoriui, bet ir klausytojui.

Buvo skelbta Jurgio ir Aldonos Dvarionų koncertas, bet dėl Jurgio ligos, pianistė atvyko viena su pilna rečitalio programa. Ir dar kokia programa: Trys Chopino veikalai, vienas Liszto, vienas Balio Dvariono, keturi Skriabino ir penki bisai. Kai kas gal nusiminė, kad neišgirdo smuikininko Jurgio Dvariono, bet pats koncertas igavo daug didesnę reikšmę: rečitalis visuomet kokybiškai ir kūrybiškai yra aukštesnis už mišrainę.

Šį kartą koncertas vyko Jordan Hall mažojoje salėje, kuri turi labai

gerą akustiką ir niekas negalėjo priekaištauti esant netinkamą pianiną.

Tai Aldonos Dvarionaitės antras koncertas Bostone: pirmas buvo prieš metus, ir vyko Internationalinio Instituto salėje.

Pianistė per tuos metus surimtėjo, labiau susikaupė. Jos grojimo pagrindinis bruožas, tai didelė technika ir stiprus kliavišų užgavimas. Tai ji turėjo ir prieš metus, jos emocionalumas kažkaip nurimo, gal tėvo mirtis tada buvusi per arti.

Pianistės skambinimo būdas netiek išreiškia kompozitoriaus charakterį, kiek jos pačios individualų veikalo supratimą, o jos veikalų interpretacija skiriasi nuo kitų girdėtų pianistų. Ji nieko neseka bet Chopino veikaluose pati ieško tragiškos gilumos, iškeldama Chopino muzikos tragizmą, palikdama ant-raeiliam plane jo muzikos graciškumą ir formos paviršutiniškumą. Chopino muzika iš esmės yra tragiš-

ka, toks buvęs ir jo gyvenimas, kuri jis stengėsi užpildyti romantiniais kūrniais, kurie esminiai buvę tragiški.

F. Liszt, kuris buvęs revoliucinių nuotaikų pianistas, rašęs galingai skambančius veikalus, savo dvasia ir nuotaika atitiko Aldonos didelei technikai ir stipriam užgavimui. Jis jai geriausiai pavyko, pianistės pirštai be mažiausio sunkumo bėgiojo per kliaviatūrą, užgaudami akordus, pasažus, kas ir sudaro muziką, jeigu į ją įdedi emocijų.

Po pertraukos pianistė paskambino savo tėvo Balio Dvariono sonatiną, kuri buvusi vienintelis lietuviškas veikalas. Toliau pianistė savo klausytojus įvedė į didelio individualisto, rusų kompozitoriaus muzikinį pasaulį, tai A. Skriabin, kurio buvo išpildyti keturi veikalai.

Scriabinas yra postromantinės muzikos atstovas, buvęs poeto Baltrošaičio draugas, dalį savo gyvenimo praleidęs vakarų Europoje, ir todėl artimas mūsų pianistei. Jo kūryba esanti perdėm Skriabino, jis nieko nesekė, taip pat nesekė nei savo rusų melodijomis. Skriabinas yra aukštai vertinamas kaip kompozitorius, jis pats yra irgi buvęs pianistas.

Bisui paskambinti veikalai parodė klausytojų susikaupimą ir į solistę "išimylėjimą". Penkis kartus pianistė rodėsi scenoje skambindama trumpesnius veikalus, o klausytojai vis nerimo, plodami — daugiau. Tai buvo Dvariono "Praeities akimirka", Čiurlionio preliudai d-moll op. 21 ir d-moll op. 12, Rachmaninovo preliudai op. 23 ir Dvariono Valsas.

Koncertas buvo suruoštas "blitz" — žaibo greitumu. Iniciatyvos mingai dirbo.

nė, kuri įdėjo daug energijos ir darbo parodžiusi savo, kaip organizatorės gabumą. Jai padėjo koncertui ruošti komisijos narys smuikininkas Iz. Vasyliūnas, dirbdamas kaip jaunikaitis: pasamdė salę, per

viena dieną parūpino bilietus, nebūdamas dailininkas — nupiešė didžiulį plakata, ir visą laiką džiaugmingai dirbo.

Bilietų platinimą pasiėmė ponias Misiūnienė. Jai ir tenka visa garbė. Maloniu Aldonos Dvarionaitės apgyvendinimu rūpinosi ponai Baškiai, kurių namuose ji apsistojo ir kur jai buvo suruoštos vaišės.

Elena Vasyliūnienė

Liudas Dovydenas, The Brothers Domeika. A novel in the English translation by Milton Stark. Published 1976 by Lithuanian Encyclopedia Pres., Inc., 395 West Broadway, South Boston, Mass. 02127.

Tai Liudo Dovydeno žinomojo romano vertimas į anglų kalbą. "Broliai Domeikos" 1936 metais nepriklausomoje Lietuvoje yra laimėję aukščiausią metinę literatūros premiją, vadinamą Valstybine literatūros premija. Ji buvo kasmet įteikiama autoriui už geriausią tu metų grožinės literatūros knygą Vasario 16-tosios išvakarėse iškilmingam literatūros vakarė Kauno valstybiniame teatre. Premija buvo 5000 litų. Ji buvo valdžios įsteigta 1935 metais. Ir pirmoji ją laimėjo Ieva Simonaitytė už romaną "Aukštųjų Šimonių likimas". Sekančiais metais ji teko Liudui Dovydenui. Ir štai dabar tą romaną turime jau ir anglų kalba. Knygos kaina \$6.00.

Vincas Lukas, vienas jaunųjų komercinio meno atstovų, plačiai reikiiasi lietuviškoje veikloje iliustruodamas knygas, darydamas plakatus, apipavidalindamas įvairius leidinius. Jis neseniai į Chicagą atvykęs iš Grand Rapids, dirba savo profesijoje, vadovaudamas Andersono studijos meno skyriui, kuriame dirba 20 asmenų. V. Lukas padarė Lietuvių Operai plakata, kuriame yra pavaizduotas lietuvišku operu triptikas.

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY • MUTUAL FUNDS • INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, igyjant apdraudus, federalinių ir valstybių [Income Tax] užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų [Money Orders] ir įvairiausiais kitais reikalais, — kreipkitės į

JOSEPH ANDRUŠIS

87-09 Jamaica Ave., Woodhaven, NY 11421

Bilietai parduodami visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas

Telef. VI 7-4477

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radzionas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniam ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

Kovo 15 d. mirė Albertas Vesčiūnas prie savo braižomos lentos firmos darbovietėje, Sigmund Roos Engineers, 51 Madison Ave., New York, N. Y.

Gyveno atsiskyres nuo lietuvių visuomenės, tesutikdamas vieną kitą savo draugų. Jų tarpe jis buvo vadinamas Aba, sutrumpinta forma vardo Albertas.

A. Vesčiūnas buvo gimęs liepos 31, 1921 m. Pandelio apylinkė. Tėvam persikėlus į Alytų, ten baigė gimnaziją. Architektūros studijas pradėjo Kaune VD universitete, Vokietijoje jas tęsė Muenchene ir Stuttgarte. Atvykęs į Ameriką, metė architektūrą ir pradėjo dailės studijas. Studijavo ir dirbo. Studijavo su entuziazmu ir polėkiu, ryžtingai ieškodamas kelio į save, suvokti ir išreikšti save kūrybinio veiksmu. Šiame laikotarpy Abai daug padėjo ir gelbėjo jo artimas draugas Jonas Petrusis, ne kartą padėdamas surasti ir kraustyti naują butą ar lankydamas jį ligoninėje, kai teko susirgti. Tai buvo kartu ir gaivi moralinė parama, patiriant draugo žmogiškąjį solidarumą, artimo meilę.

Gal 1957-60 metų laikotarpy Modern Art muziejus suruošė kolegijos studentų, kur studijavo Aba, dailės parodą. Iš dviejų tūkstančių studentų parinktų darbų tik keli ar

keliolika buvo rasti tinkami parodai, jų skaičiuje ir vienas Abos Vesčiūno darbas — Galvutė. Ji tokia daili ir tiek kūrybiškai sukomponuota, kad ja galima laikyti poezijos išraiška dailėje. Modern Art muziejus ją nupirko.

1959 m. pavasarį A. Vesčiūnas iškeliavo Europon. Ten turėjo dvi parodas: Prancūzijoje ir Vakarų Berlyne. Apie parodas rašė dr. P. Reklaitis žurnale Darbas (1959 m., nr. 3): Alberto Vesčiūno tapybos ir piešinių parodos:

“Dailininkui išsikovoti savo talentu visuotinį pripažinimą ir sukurti savo darbu nepriklausomą profesinę egzistenciją yra labai sunkus uždavinys. Tik dėka geležinės valios ir eilės metų kieto darbo vienam kitam pavyksta pralaužti Vakarų visuomenės skepticizmo ledą ir įsigretinti į aktyvųjį moderniojo meno kūrybos kadrą. Galime pasidžiaugti, kad Albertui Vesčiūnui iš New Yorko šiais metais Europoje pavyko tai pasiekti.

Lietuvos Respublikos pasiuntinybės attache dail. Antano Liutkaus iniciatyva balandžio 15 d. iki gegužės 15 d. Villefranche-Sur-Mer mieste, Prancūzijoje, “Galerie de Independents” rūmuose, buvo suruošta A. Vesčiūno tapybos darbų paroda, kurią oficialiai globojo M. Francis Palmero, Depute des Alpes-Maritimes, Conseiller General, Maire de Menton. Paroda gyvai domėjosi prancūzų meno sluoksniai ir amerikiečių svečiai, kurie įsigijo eilę mūsų dailininko kūrinių. Antra paroda įvyko Vakarų Berlyne miesto lėšomis. Oficialiai šią parodą globojo Berlin-Kreuzbergo burmistras W. Kressmann ir miesto tarėjas švietimo ir meno reikalams W. Urban. Parodoje buvo įstatyti Vesčiūno 38 aliejais paveiksliai ir 15 piešinių, kurie užpildė dvi dideles

Generolas Mikas Reklaitis kovo 31 mirė Chicagoje. Velionis buvo, gimęs 1896 spalio 6 Daugirdėlių km., Alytaus vals. 1915 baigė Vėverių mokytojų seminariją. Tais pačiais metais buvo pašauktas į rusų kariuomenę. 1916 baigė Karo mokyklą Maskvoje. Pirmo pasaulinio karo metu dalyvavo kovose prieš austrus ir vokiečius. 1918 grįžo į Lietuvą ir Alytuje pradėjo organizuoti apskrities miliciją. 1919 stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Dalyvavo kovose dėl Lietuvos laisvės ir buvo atžymėtas Vyčio kryžium. 1930 buvo paskirtas pirmo pėst. pulko vadu, o 1935 — trečios pėst. divizijos vadu. Tais pat metais

sales ir darė visumoje nemažiau reprezentatyvų ispūdį, kaip Jackson Pollock ir kitų amerikiečių modernistų parodos praėjusiais metais Berlyne.

Grįžęs iš Europos, Aba pergyveno gilią krizę, jo gyvenimas pasuko netikėta linkme: jis metė dailę, ilgą laiką gyveno be darbo. Tik draugų prikalbėtas ir padedamas vėl pradėjo dirbti ir tada dirbo iki paskutinės gyvenimo minutės.

Abos Vesčiūno posūkis nuo dailės, jo išgyventa krizė po kelionės į Europą lieka paslaptim. Gal jis neteko pasitikėjimo savimi ir prarado kūrybinio darbo viltį? Gal jo pasiekti laimėjimai jam buvo per maži jo užmojų ir polėkių horizontuose? Kaip bebūtų, Abos tragiškas posūkis nuo dailės negrižtamai, buvo jo bekompromisinio principingumo išraiška: neapgandinėti nei savęs, nei kitų.

Abos draugam ir artimesiems lieka žmogiškoji pareiga būti ištikiem žmogaus vertingumui, surenkant į saugią vietą Abos dailės kūrinius, jo kūrybingo gyvenimo nepaperkamus liudininkus. J. Kiznis

paruosęs Lietuvos kariuomenės statuto I dalies projektą.

1939 pirmininkavo lietuvių komisijai derybose su sovietų kariuomenės atstovais dėl sovietinių igulų Lietuvoje. 1940 birželio mėnesį lydėjo Lietuvos min. pirm. A. Merkį į Maskvą, kur tarėsi dėl tariamų sovietų karių dingimų Lietuvoje.

1940 liepos 9 buvo bolševikų suimtas ir kalintas Kauno kalėjime.

Mirė Grasilda Šliūpienė-Kartanienė

Mirusio dr. Jono Šliūpo, garsaus lietuvių veikėjo ir aušrininko žmona Grasilda Šliūpienė-Kartanienė mirė 1976 m. kovo 5 d. Californijoje.

Liko nuliūdę: sūnus Vytautas, marti Vanda ir vaikai Kęstutis Šliūpai, sesers vaikai — Pranas ir Kazimiera Ragauskai, Stasė ir Ričardas Estkai, Valė ir Adomas Rumšai bei kiti giminės, draugai ir pažįstami.

Laidotuvių apeigos įvyko kovo 20 dieną, 11 val. Lietuvių Tautinėse kapinėse, prie a. a. Jono Šliūpo paminklo Chicagoje.

POEZIJOS DIENOS CHICAGOJE

Jaunimo centro rengiamos Poezijos dienos ruošiamos gegužės 21-22 d. Penktadienį bus garsinio ir spalvoto filmo Poetas Jonas Aistis premjera, o šeštadienį poezijos vakaras.

1975 m. poezijos vakarus dalyvavo Chicagos ir artimesnių apylinkių gyvieji poetai. Siemet pasikviesta ir iš toliau. Poezijos dienų vakare sutiko atvykti Montrealyje, Kanadoje, gyvenęs poetas Henrikas Nagys. Šeštadienio (gegužės 22 d.) poezijos vakaras jaunimo centro kavinėje didžiausia savo programos dalimi bus skirtas Henriko Nagio poezijai, kurią jis pats skaitys.

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

ALICE'S FLOWER SHOP

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 835-4149.

CIA RASITE NUOŠIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

Tel. EVergreen 2-6440

SALE VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

1883 MADISON STREET • BROOKLYN, N. Y. 11227

L Aidotuvų Direktorai

Funeral Directors

Juozas Kavaliauskas

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

M. P. Ballas Funeral Home

ALB. BALTRŪNAS-BALTON
660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

Joseph Garszva

UNDERTAKER AND EMBALMER
JOSEPH J. GARSZVA, Jr.
231 BEDFORD AVE., BROOKLYN, N. Y. 11211
Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukštys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Vienybė is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Wai-vada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas. Contributing Editors: Demie Jonaitis, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

Subscription rates: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Savo ilgame 90 metų amžiuje Vienybė pritraukė ir turėjo visą eilę puikių lietuvių bendradarbių, nuo eilinių korespondentų (vienas seniausių, baltimorietis Petras Jaras mirė kovo 6 d.) iki poetų, rašytojų ir Lietuvos patriarcho dr. Jono Basanavičiaus bei daktarų Jono Šliūpo ir dr. V. Kudirkos. Vilniuje ir gimtuose Sintautuose paminėta poeto Prano Vaičiailio šimto metų gimimo sukaktis. Gimė 1876 m. vas. 10 d., o dešimtį metų vėliau, vas. 10 d. Plymouth, Pa. gimė Vienybė Lietuvninkų (tuomet vadinos Wienibe Lietuwniku), kuriai nuo 1896 metų iki mirties 1901 m. Vaičaitis bendradarbiavo ir kuri išspausdino Tėvynės Mylėtojų draugijos vardu jo raštų rinkinį, 1903 m. (165 pusl.). Laidą pakartojė V. L. redaktorium buvęs kun. Antanas Milukas, Philadelphiaj 1912 m. (157 pusl.). Tokiu būdu, Amerikos lietuviai išleido du šio poeto raštų rinkinius, o nepriklausomoje Lietuvoje teisėjo vienas Kaune, 1921 m. Dabartinėje Lietuvoje Vilniuje 1956 išleista Rinktinė (230 pusl.), o 1964 m. "Yra šalis" (vieno jo eilėraščių pavadinimas, 142 pusl.).

☆ ☆ ☆

Socialistinio realizmo dvasia prof. K. Korsako suredaguota Lietuvių literatūros istorija 1958 m. pasakoja: "Didžiausias Amerikos lietuvių savaitraštis Vienybė lietuvininkų, anksčiau buvęs klerikalų įtakoje, XIX a. paskutiniame dešimtmetyje pasidarė artimesnis liberalinei kryptčiai. Kad ir neturėjęs didesnės reikšmės idėjiniam lietuvių literatūros formavimui, literatūros kritikai ar rašytojų auklėjimui (?), šis laikraštis vis dėlto buvo reikšmingas tuo, kad jame bendradarbiavo daug įvairių kryptčių rašytojų. Be to, Vienybė lietuvininkų galėjo spausdinti ir didesnius kūrinius, kuriuos sunku, ar visai neįmanoma, buvo išspausdinti Rytų Prūsijoje leidžiamuose lietuviškuose laikraščiuose. Antai, Vienybė lietuvininkų XIX a. paskutiniame dešimtmetyje išspausdino kelias A. Fromo-Gužučio dramas bei ilgokas prozas kūrinius, V. Pietario Iš mano atsiminimų, bemaž visus P. Vaičiailio eilėraščius, J. Griniaus dramas, ir kt. Vienybėje lietuvininkų, taip pat, buvo išspausdinta ir didesnių grožinės literatūros kūrinių vertimų".

☆ ☆ ☆

Ši, Vilniuje išleistoji Literatūros istorija Pranui Vaičiailiui pašvenčia 15-ka puslapių, padailintų V. Palaimos pieštu portretu. Šalia to, yra pavaizduota ir 1903 metais Amerikoje išleisto rinkinio viršelis, iš kurio paaiški, čia Tėvynės Mylėtojų draugijos leidinys No. 9, Eilės Pranciškaus Vaičiailio (Sekupasakos), Plymouth, Pa., Spauda Vienybės Lietuvninkų, 1903".

☆ ☆ ☆

Vaičiailiui ėmus Vienybėje Lietuvninkų bendradarbiauti, redaktorium 1896 metais buvo Jonas Kaunas, gimęs Sintautų valščiūje, kuriame gimė ir poetas. Jis 1897 metais grįžo į Lietuvą ir iki 1908 metų mokytojavo kur tai Lenkijoje. Pirmojo pasaulinio karo metu įstojo į rusų karo mokyklą, dalyvavo kare, grįžęs į nepriklausomą Lietuvą, tarnavo Lietuvos kariuomenėje ir išėjo atsargos pulkininko pensija. Kada ir kur mirė — nežinoma. Jo vietą paėmė Petras Mikolainis, prie kurio ir Vienybės leidėjas Juozas Paukštis perleido leidimą giminaičiui J. J. Paukščiui, Tamui Paukščiui reikale vis pagelbstint.

1901 metų pradžioj Vienybę ėmė redaguoti poetas Jonas Mačys-Kekštas, kuris spaudai ruošė Vaičiailio kūrinių rinkinį, šiam rugsėjo 21 d. mirus. Deja, ir Mačį netrukus padžiovė ta pati liga, kaip Vaičaitį — džiova. Jis mirė 1902 m. gruodžio 15. Tačiau, jo darbą naujas laikraščio leidėjas davė išleisti Tėvynės Mylėtojų vardu, norėdamas paremti draugiją, kuri buvo išgyvenusi nemalonių valandų.

☆ ☆ ☆

Kaip kada Vaičaitis rašė sklandžiai ir nuo širdies, todėl nemaža jo eilių pavirto žmonių dainelėmis, ir patraukė kompozitorių dėmesį. Dar ir šiandien ne vienas lietuvis klausia, kaip anuo metu klausė Vaičaitis:

Bet geisčiau žinoti aš labai širdingai,

Ar bus nors toliau tau, tėvyne, geriaus?

Čia rašo Donelaičio mėgtu hegzametru. Vienu kūriniu jis pasakojo apie Dievo Perkūno suruoštą žmonijai tvaną, jai pabausti. Sako:

Poetė — rašytoja Marija Aukštaitė, sukūrusi poemą Vienybės 90 m. sukakčiai paminėti.

VIENYBEI

90-TIES METŲ PROGA

*I laurų vainiką atnešu šakele
Žalčiausiųjų rūtų gražiausią parinkus.
Skaisčiais toliais bėgu sveikinti Senele,
Ji mane kadaise — triumfu pasitiko.*

*Ir ėjom mes ėjom per kalnus, per klonus,
Per salas svajonių, gėlymų ir meno . . .
Jos išminties skaros vėjelį plasdėno,
Jos stebūklų kely — vargas smuikais grojo.*

*Glėbyje ji nešė mozaikų pasaulį,
Lietuvą priglandus prie širdies artčiausia —
Lydėjo mus žvaigždės, mėnulis ir saulė,
Ligi mes nuėjom toli nuostabiausia.*

*Priėjom šventovę kalnų gauburiuose,
Aukurų aukurai liepsnojo liepsnelėm . . .
Poetas Tysliava rūpestiuos išbales —
Nemielos jam kanklės be savos žemelės.*

*"Neškit, pūskit vėjai man dulkes nuo kelio!
Aš sakau skrisiu į Nemuno kraštą!!
Lik sveika, Senele, stiprėk žygiuos, valioj —
Štai čia tau vainikas poemų ir raštų."*

MARIJA AUKŠTAITĖ

Monaco Towers, Downsview, Ont., Canada
1976.III.14.

Pats Perkūnas ant Šatrijos kalno riešutus valgė,
Bet ir ten jau nagingės jo sušlapusios buvo.

Mat, vanduo jau buvo apsėmęs Anykščius ir Uteną ir visus Nemuno kalnus,
o Perkūnas vis rūstavo, todėl naginges sušlapino. Lietuvius darbo žmones jis lygino su bitėmis darbštumu, lietuviatės nuotakas prie vyšnaičių, o žemaičiai, sakė, buvo it aržuolai. Lietuviams išėiviams jis dainavo:

Oi, eisime, broliai, į tolimą kraštą,
Gudrumo ieškoti, tėvynę vaduot.

☆ ☆ ☆

Veiksnių nesutarimai ir Bendruomenės susiskaldymas, atrodo, nedaug to gudrumo, du šimtu metų mininti senutė Amerika, išėiviams tesuteikė tėvynei vaduoti.

☆ ☆ ☆

Vaičaitis norėjo, kad jo dainos:
Vai, lėkite, dainos, iš vargo supintos,
Iš kaimo į kaimą, pas jaunos, senus.
. . . kelkit jausmus!

☆ ☆ ☆

Liko ir misterija: Enciklopedija, prof. V. Biržiška, P. Naujokaitis, ir prof. Karsokas sako, Pranas Vaičaitis gimė vasario 10 d. Bet Enciklopedijoje idėta jo paminklo nuotrauka, o paminkle iškalta: A. A. P. Vaičaitis, gimė 1876 m. 9 vasario. Gal kada nors mūsų mokyti vyrai ir sutars, kada Vienybės Lietuvninkų bendradarbis gimė: ar jį skelbiamoje dienoje, ar kaip paminkle irašyta?

Vienybė, 1976 m. balandžio 30 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Bendruomenės Pasaulio Lietuvis skelbia statistiką, kiek jau pavyko "atkovoti" iš ALTo Vasario 16 proga surenkamų aukų Lietuvai laisvinti: 1972 m. — \$5,756; 1973 — \$10,006; 1974 — \$15,481; 1975 — \$18,080. Siemet laukiama per \$20,000. Pernai per metus ALTas išleides \$71,056.61, o Bendruomenė — \$9,861.79. ALTo administravimas paėmęs \$19,903.00. Bendruomenė giriasi administruojama "savanorių". Bendruomenė, sakoma, turinti jau 68 apylinkes Amerikoje, bet "pažangos senajai lietuvių išeivijai įjungti nepadaryta". Kur pavyks, kai Bendruomenė savo skelbimuose išjungė du senuosius Amerikos laikraščius Naujienas ir Vienybę iš gyvųjų tarpo?

Savo kurpaliu persiūti amerikiečio kun. Kęstučio Balčio (Amsterdam, N. Y. klebono) pareiškimai Vilniuje einančiame ir vilniečiams pardavinėjamame laikraštyje "Gimtasis Kraštas", jam tenai besilankant (jau ketvirtusyk), vis dar neduoda ramumo "piktturnoms". A. Blažys, Kanados Tėviškės Žiburiuose, pavyzdžiui pirštu dangun duria pareiškimu, būk kun. Balčio žodžiai apie Amerikos lietuvių laikraščiuose skleidžiamas "tendencingas žinias, atkartotas iš neobjektyvių, klaidinančių šaltinių" turėję mintyje Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką. Kadangi Kronika nuo 1973 metų skelbia datas, vietas ir vardus, aišku, jos negalėjo būti kun. Balčiui "klaidinantis" ir "neobjektyvus" šaltinis, nors galis būti priskirtu "tendencingas". Jei A. Blažys kitaip mano, tai jo privilegija.

Kada paaiškės, kas ir kuriais smetimais Kroniką leidžia, bus, be abejo, įdomi istorija. Amerikos lietuviui šiuo metu verta galvoje turėti: nuo 1945 metų katalikai Lietuvoje griežtai atsiribojo nuo lietuvių katalikų Amerikoje, nes jais pagrindiniai nepasitikėjo. Siegi, norėdami parūpinti "žinių iš Lietuvos" dažnai iš adatų skaldė vežimus. Todėl atsirado tendencijų ir klaidinančių neobjektyvių žinių. Tėviškės Žiburiuose kartkartėmis įdedama fotografijų apie kunigų laidotuves Lietuvoje. Pavyzdžiui, viena yra kovo 25 d. Sako: "1976 m. sausio mėnesį Pasvalyje mirė seniausias Lietuvos kunigas dr. J. Čepėnas, lydymas iš namų į Pasvalio šventovę. Po mišių velionis išvežtas į Daugailius ir ten palaidotas giminės kapuose, dalyvaujant gausiai miniai". Fotografija rodo procesiją su bažnytiniais rūbais apsirengusiu kunigu, kurį lydi keturi vyrai ("šnipai?"), karstas vežamas automobilyje, kaip laidotuvėse Amerikoje, o ji seka gausi minia žmonių. Matomos miestelio trobos, neapskurusios, bet neblogiausiai užlaikomos. Tokiai žiniai nei fotografijos nei "Gimtasis Kraštas" negalėtų kibti.

Dirvos 60 metų sukakties proga Brooklyne kalbėdamas apie mūsų spaudos reikšmę, literatūros istorikui keliamas Pranas Naujokaitis, pasakojo: "Prie ilgaamžių mūsų laikraščių priklauso Vienybė, kuri Vienybė; 1976 m. balandžio 30 d.

pradžioje vadinosi Vienybė Lietuvinkų. Ji pradėjo eiti 1886 metais, Plymouth, Pa. Pradžioje laikraštis buvo katalikiškas, paskiau, keičiantis redaktoriams ir leidėjams, keitėsi ir laikraščio kryptis, bet iki J. Tysliavos mirties, nenukrypo nuo patriotinės linijos". Po šio mirties, atrodo, Naujokaitis Vienybės nebeskaitė, nes klausovams neparyškino jos dabartinės krypties. Tokiu būdu, literatūros istoriko erudicijoje atsirado 15-kos metų spraga... Šalia to, būtų įdomu išgirsti jo žodžius, kas yra ta "patriotinė linija", nes kuolus vienas kito galvose tašą veiksniai ir pusiau plyštanti (mus "prajuokinti?") Bendruomenė jos nenustatė, o, jei ką ir nustato, tai... sauso niekas neklauso.

Komisariški kalbininkai Lietuvoje dar vis neatsikrato nelemtos svetimybės "lietuvininti" kitataučių pavardes. Tokiu būdu, Pergalės žurnalas, aną dieną išspausdindamas Tamo Venclovo (kuris pareiškė noris emigruoti į užsienį) vertimus Amerikoje apsigyvenusį anglą poetą Wytstan Hugh Audeną pakrikštino "Visteniu Hju Odenu", o airių poetą William Butler Yeats padarė "V. B. Jetsu". Mokslinės fantazijos apysakų rašytojas amerikietis Ray Bradbury Vilniuje pristatomas kaip Rėjus Bredberis...

Vyksta dialogas tarp dviejų susidariusių mūsų Bendruomenių:

Tu manęs nemyli,

Tai aš ir tavęs nemyliu.

Emilija Čekienė aną dieną naujiesiems ateiviams pasakojo: "Pirmieji lietuviai ateiviai, atvykę į Ameriką iš caro priespauda valdomos tėvynės, nepaklydo naujo pasaulio viliojančiose prabangose, bet ėmėsi aktyvaus tautinio darbo: steigė organizacijas, kūrė spaudą, statė bažnyčias ir sales, milijonus dolerių sudėjo nepriklausomai Lietuvai įsikurti. Dauguma buvo beraščiai, bet tėvynėi skolingi neliko". Čekienė abejoja ar naujoji ateivių banga, kurioje beraščių nebuvo, gali lenktyniauti su senąja banga "atliktais tautiniais darbais". Vienu mastu būtų naujosios bangos parama senosios bangos įkurtai Vienybei, kuri per 90 metų nuolat senuosius idėjiniai kurstė prie Čekienės išvardintų žygių. Čia daugelis naujųjų, pasveriami, būtų amerikietiška tarant, "found wanting".

Pirmą gavęs leidimą iš Sovietijos išvykti, Aleksandras Solženicinas pro geležinę uždangą į Vakarus prasmūkdė "Laišką Sovietijos vadams", kurį išspausdino Londono Times (1974, kovo 3 d.). Kvietė vadus išsižadėti marksizmo-leninizmo ideologijos, leisti Sovietų Sąjungai išsibarstyti pagal tautas ir pradėti rimtą kovą su gamtos tarša, kurią krašto pramoninimas užkrovė. Pavyzdžiui Solženicinas statė ne Vakarus, bet rusų istoriją, kuri, girdi, pataria palaikyti "autoritarinį režimą". Marksizmas, kaip iš Vakarų atėjęs, rusų tautos dvasiai netinka. Kitais žodžiais, Solženicinas suko į taip vadinamą pereitą šimtmečio "slavofilų" vėžes. Jis nurodė,

kad žmonijos gyvenamoji planeta esanti visos žmonijos turtas. Kadangi jis vienintelis, reikalinga jį dorai ir sumaniai visų žmonių naudai tvarkyti.

Dienoraštyje Jonas Matulionis rašo: "Mūsų padėtį blogina geografinė kryžkelė. Gyvename tarp didelių tautų, įvairių santvarkų ir ideologijų, vis norinčių mūsų tautą pasiglemžti. Norint išsilaikyti, reikia būti labai apdairiems. Nė vienas mūsų didžiųjų kaimynų nenori suprasti, kad norime gyventi savarankų gyvenimą ir turėti savo nepriklausomą valstybę."

Vištyčio ežere prieš tris metus, sakoma, buvo sugauta didžiausia ikšiam įregistruota lydeka: 22 kilogramų, metro 24 cm. ilgio. Tačiau, yra pasakų, kad 1916 metais Naručiu ežere buvo pagauta 32 kg. lydeka, bet tai nepatikrinta. Jei mūsų žuklautojai turi kokią įdomią "fish story", būtų miela išgirsti.

Lietuvoje išleista pirmas svarbus lietuvių vienos tarmės žodynas, pavadintas "Šiaurės rytų dūnininkų šnektų žodžiai". Kalba apie rytiečių žemaičių tarmę. Spėjama, čia bus pyragas "dialektologijai, leksikologijai, leksikografijai ir visokiems kalbos tyrinėtojams." Ne be to, kad nesusedomėtų ir etnografai, tautosakos rinkėjai bei istorikai, nekaltant apie smalsuolius laikraštinius.

Vilniuje veikia Lietuvos istorijos ir etnografijos muziejus, kuriam pagrindą sudarė nusavinti grafų E. ir K. Tiškevičių rinkiniai ir Lietuvių mokslo draugijos bei vietos lenkų draugijos turtai. Žinoma, pridėta ir daug naujų. Sakoma, muziejus vaizduoja žmonių gyvenimą Lietuvoje (kurį apima nuo Klaipėdos

iki Smolensko) nuo 5000 metų pirm Kristaus iki baudžiavos laikų. Pralaidžiama "kapitalizmo" ir nepriklausomos Lietuvos laikotarpiai.

Didelį lietuvišką archyvą Kent universitete (Ohio) siekia sukurti prof. John F. Cadzow, pasirodo, savo lietuvišką kilmę veda iš motinos Lankutytes, kurios tėvai buvo ateiviai iš Kaišadorių apylinkės. Tėvas buvo skotas.

Ekskursijų gausa į dabartinę Lietuvą, bene, įrodo Amerikos lietuvių tautos naudai įsitikinimą, kad nereikia bijoti eiti su velniu bulvių kepti, nes akmenukų primaišys ne jis, bet mes.

Velionis artistas Stasys Pilka savo metu rinko medžiagą ir pinigų išleisti plačią Amerikos lietuvių teatro istoriją. Sakoma, rankraštį nuvežęs ir palikęs Lietuvos archyvams, kai ten paskutinį kartą lankėsi.

Draugo redakcija suruošė dviejų dienų "Senujų Amerikos lietuvių išeivių" parodėlę, kurioje išstatė apie 3,000 dalykelių, daugiausia knygų ir laikraščių, bei 210 stikluotų rėmų, su Lietuvos pašto ženklais iš Lietuvių filatelistų draugijos. Redaktorius B. Kviklys parašė 64 puslapių vadovą anglų kalba.

Senėjimas pakirto Kanados lietuvių pažangiečių Liaudies Balso redakciją, spaustuve bei administraciją, ir laikraštis daugiau nebeišeis. Nors, sakoma, liaudies balsas esąs Dievo balsas, bet šiuo atveju nepasiekė dangaus, o ir žemėje vietos neteko. Montrealo Nepriklausomoji Lietuva, taip pat, išgyveno redakcijos ir administracijos susilpnėjimą, bet išsilaikė.

IŠ LAIŠKŲ REDAKCIJAI

Didžiai Brangi Ponia Tysliaviene, Sveikinu Jus ir Jūsų sūnų Juozą — Natangą, taipgi visą Vieniybės Štabą, apsupusį garbingą Seneleš Jubiliatės sostą.

Garbė Jums visiems didžiam ryžte ir gražiam kultūros darbe dirbantiems. Garbė p. Vytautui Širvydui, Salomėjai Narkeliūnaitei ir kitiems, kurie Vieniybės savo raštais remia ir dvasioj prilaiko.

Miela man prisiminti Vieniybės redaktorių p. Joną Valaitį, kurs kadaise su p. Domininku Klinga lankėsi Montrealy, ir mes graži grupelė vaikščiojom kalne prie Oratorijos, atminčiai nusifotografavom, tik gaila, kad vieni iš mūs jau susenom, kitus gyvenimas aplamdė, poną Klingą sunki liga paguldė, tik ponas Valaitis gražiai ir garbingai galy iškėlęs eina Vieniybės vargo keliu, kaip vyrui pritinka.

Didžiausia garbė ir nuostabumas priklauso Jums, ponia Tysliaviene, kuri per tiek metų tokią sunkią Vieniybės našta . . . Nešėte per visokias kliūtis, per paniekas, per įtarimus, per finansinius sunkumus, ir vistiek herojiška dvasia — nepalūžot! Reta moteris tiek sunkumų galėtų pakelti! Todėl, Ryžtingoji ir Išvermingoji Ponia Valerija, būkite ir toliau nesudaužoma uola Vieniybės prilaikyme, kad ji dar ilga, ilga amžių gyvybe alsuotų.

Su geriausiais linkėjimais —

Marija Aukštaitė

Monaco Towers, Toronto, Ont., Canada
1976.III.16

NEŽINO ISTORIJS

Vietinio laikraščio korespondentė S. K., aprašydama Moterų Vieniybės organizaciją naiviai graso, kad narės, neateinančias į susirinkimus iš organizacijos išmes (kiek tada liks tų narių?). Pabaigoj korespondencijos užbaigia gražiausiai, net primindama koja. Esą, Moterų Vieniybės nieko bendra neturinti su leidžiamu laikraščiu Vieniybės. Pasiiekti geresnės apšvietos (o Vieniybės jau nuo 1886 metų švietė lietuviam ir Amerikoj ir Lietuvoj, kur spauda buvo uždrausta) Moterų Vieniybės kaip tik susiorganizavo prie laikraščio Vieniybės. Tą patvirtins visos senosios šios organizacijos narės. Tik naujiems vėjams atpūtus, Moterų Vieniybės sąstatas pasikeitė ir tolerantiškumas išėjo pro kamina. Ar reikia korespondentei S. K. priminti, kad tuo pačiu matu matuojant, lietuviai turėtų atplėšti jos vyrą nuo lietuviško kamieno už tai, kad jis buvo "liaudies seimo atstovas". Vieniybės gerai žinomos to laikotarpio apystovos ir kurie yra judošiai ir kurie graboriai. K. Mikna

NEATIDUOK ANGLAMS ALAUS!

Krito, it rakštis į akį, skaitant Vytauto Širvydo rašinį, kad žodis "alus" lietuviuose senovėje atkeliauvo iš anglų! Taip pat Lietuvių Enciklopedijoj rašoma nesąmonė, kad lietuviai išmoko alų košti iš vokiečių.

Alaus daryba yra senas indoeuropiečių menas. Kur senovės arijai augino javus, ten ir atsirasdavo

alus. Net egiptiečiai košė alų. Iš tikro, galimas dalykas, kad net urviniai kromanjonai per klaidą "at-rado" alų. Juk drėgnuose urvuose dažnai fermentuodavo miežių, rugių ir kviečių grūdus moliniuose puoduose. Galimas dalykas, kad kažkoks paleolitanas taip pat tą raugalą ragavo. Pasėka — alutis!

Pats žodis "alus" yra indoeuropiečių kilmės. Juk, ir sanskritai vartojo žodį "alus". Ši žodžio lytis naudojama lietuvių ir latvių.

Prūsiškas žodis alus reiškia kartu alų ir midų. Senslavių kalboje yra žinoma lytis "olu". Lotyniškas būvardis "alumen" reiškia kartus. Norvegų vikingai gėrė "ol" arba "oel". Estai žodį "alus" pasiskolino nuo aisčių. Galimas dalykas, kad gotiškas "aluz" yra aisčių skolinys. Anglosaksai gėrė "alu", kuris senųjų anglų kalboje tapo "ealu". Iš to žodžio gauname anglišką žodį "ale". Taip pat vokiečiuose das Ael reiškia iš raugalo bačkos nugriebtą "macną" skystį. Iš anglų gavome tą lengvutį burbulingą gėralą, kuri atletuvinom terminu "ėlius".

Tad sanskritiškas ir lietuviškas alus yra sena žodžio lytis. Per germanus šis žodis perėjo į anglus, reikšti ypatingą gėrimą "ale". "Ale" grįžo pas lietuvius ėliaus vardu.

ALGIRDAS BUDRECKIS

REIKIA PROTESTUOTI . . .

Su atyda Vieniybės skaičiau Kurdirkos ir Sevruko pareiškimus. Paskaityti tai buvo įdomu, bet ar tai duos ką nors praktiškai, tik protestuoti? Aš parašiau 5 knygas atgavinti mūsų tautos kilnų ir žmonišką būdą. Jau atspausa: Mūsų Senolių Žodžiai iš Anapus. Ir kita knyga: Laisvės Aras — jau įpusėta. Labai būčiau dėkingas, jeigu mūsų kilnūs lietuviai prisidėtų prie išlaidų, nes sunkiai gyvena iš pensijos.

Aš į mūsų tautos gyvenimą žiūriu visai kitaip. Ir gerai žinau, kad tokioje padėtyje, kaip dabar yra, mūsų tautai bus labai sunku išsilaikyti. Reikia ne vien protestuoti, bet reikia ir kovoti su visomis mūsų amžiaus turimomis priemonėmis. Be to, tauta turi būti griežtai auklėjama savo būde ir dvasioje. Tauta būdama išsilaičiusi įvairių tarptautinių šmėklų plepaluose, vargiai gali pasiekti laisvę.

Turiu išleides: Amžinus Dėsnius Lietuvių Tautos Gyvybei išlaikyti. Dėsniai parašyti grynais mūsų tautos dvasiniais jausmais. Bet mūsų išsilavinę lietuviai, nutautę nuo žydų Jehovos įsakymų, net vijo ir vengia tuos dėsnius paskaityti.

Buvau parašęs straipsnį prieš statomas koplyčias. Mūsų spauda nepriėmė. Tik Vieniybės šį straipsnį patalpino. Ir ką gi? Tą straipsnį anuomet kun. M. Valadka (laisvosios bažnyčios atstovas) idėjo į savo knygą — Už Laisvą Lietuvį.

Kviečiu Gerbiamus lietuvius įsigyti mano knygą: Senolių Žodžiai Iš Anapus, 304 pusl., kaina \$5. Ir Amžinus Dėsnius Mūsų Tautos gyvybei išlaikyti. Šios knygutės kaina \$1.

Kreiptis: M. Aukštuolis, 4 Elizabeth Ave., Springdale, Connecticut. 06907. M. A.

Vasario 16 d. Gimnazijos Direkt. V. Natkevičius iš Vokietijos lankėsi Clevelande, kur per susirinkimą A. Nasvytis iškė ginnazijai \$320. Tai jam žinti neseniai mirusi jo tėvą S. Nasvytį.

V. Bacevičiaus nuotr.

Vytauto Zalatoriaus straipsniai "Lietuvoje" yra gerai parašyti ir įdomiai skaitomi. Skaitytojai gali sekti gyvenimą okupuotoj Lietuvoj. Paskiausias straipsnis kovo 5 d. laidoj turi labai gerą ir tinkamą įvadą: "Neįkainojama pagalba mums teikė ir teikia . . . didžioji rusų tauta. P. Griškevičius".

Prašau Vytauto Zalatoriaus tą įvadą palikti prie kiekvieno ateity rašomo straipsnio "Lietuvoje". Prie to įvado labai tiktų pridėti šį:

"Įvairiais kankinimais, mušimais, karceriais, elektros kėdėmis, adatomis į panages, kaulų laužymais, tampymais ir kt. . . . E. Juciutė".

Mano dėdė, kuris buvo priverstas palikti Lietuvą 1905 metais, kai vyko įvairūs neramumai, neužmirštu ką jis man tada sakė čia jau Amerikoje būdamas, kad "rusai niekad nebuvo lietuvių draugai".

C. M.

PROF. STEPONO KOLUPAILOS KNYGOS PRISTATYMAS

Balandžio 11 d. Kultūros Židiny Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos New Yorko skyrius surengė prof. Stepono Kolupailos monografijos pristatymą.

New Yorko skyriaus pirmininkas inž. Butkus pristatė iš Bostono atvykusį prelegentą dr. inž. J. Gimbutą, vieną šios knygos autorių. Prelegentas labai įdomiai apibūdino prof. Stepono Kolupailos gyvenimo įdomesnius bruožus. Tokia įdomi pusė valandos paskaita praėjo greitai. Prelegentas dr. inž. J. Gimbutas ir antras šios knygos autorius inž. J. Danys buvo prof. St. Kolupailos studentai.

Savo asmeniškus prisiminimus jo santykiuose, kaip studentas su profesorium St. Kolupaila, papasakojo New Yorko skyriaus vienas narių inž. J. Okunis.

Liūdniausia šios knygos pristatymo dalis, buvo toks mažas skaičius dalyvių. Tik tai dvidešimtis! Daugelio pačių inžinierių nebuvo matyti šioj jų pačių surengtoj sueigoj, nekaltant apie New Yorko visuomenę. Truputį gėda, kad tokiai žymiai asmenybei koks buvo profesorius Steponas Kolupaila (miręs 1964 metais): žymus mokslininkas, žurnalistas, didis visuomenininkas, visą laiką judrus, pačioj nepriklausomoj Lietuvoj, paskui tremty ir čia jam atvykus į Ameriką, jo prisiminimas buvo užuomaršoj.

DAR APIE STASĮ MOCKŲ

Vieniybės tilpo gražiai aprašytas prisiminimas apie buv. S. L. A. izdo globėją Stasį Mockų. Štai dar daugiau apie jį žinių.

Stasys Mockus buvo gimęs 1891 m. Sakynoje, Šiaulių apsk.

Į JAV atvyko 1911 m. Greit įsijungė į lietuvių visuomeninę veiklą, buvo vienas iš Gabijos choro, kuriam vadovavo kompozitorius M. Petrauskas, kūrėju.

Daug dirbo centralinėse lietuvių organizacijose, kaip S.L.A., ALT, Sandaroje, Tėvynės Mylėtojų Draugijoje. Ilgą laiką buvo S.L.A. Pildomosios Tarybos nariu. Jis pasižymėjo darbštumu, iškalbingumu ir buvo plačiai gerbiamas.

Tuolaikinė Nepriklausomos Lietuvos vyriausybė jam suteikė D.L.K. Gedimino ordiną. Jis taip pat buvo ir gabus pramonininkas, kartu su J. Kasmausku tvarkydamas, kartu su J. Kasmausku tvarkydamas Boston Instrument Co. kurios gaminiai buvo eksportuojami į visas pasaulio dalis, ypatingai mediciniškai švirkštai.

Stasys Mockus mirė 1956 m. kovo 16 d. Bostone. Dabar suėjęs 20 metų po jo mirties, jį prisimename.

Mockaus Draugai

BOSTON, MASS.

PADEKA

Seniausių lietuviškų radio programų Naujojoj Anglijoj vedėjai Steponas ir Valentina Minkai nuoširdžiai dėkoja visiems atsilankiusiems į jų radio programų 42 metų sukaktuvinį koncertą, kovo 28.

Dėkoja pasiskelbusiems ir sveikuosiems mus koncerto Programos Knygoje, dėkojam visoms šeiminiškoms, paruošusiomis maistą ir suaukojusioms skanumynus, visiem programą parėmusiems aukomis, taipgi Monikai Plevokienei, ir jos pagelbininkams už skanūs lietuviškus valgius, ir visiems pagelbėjusiems mums sėkmingai pravest šį parengimą.

Taipgi dėkojam Vilijos Moterų Kvartetui ir jų vedėjui solistui Liudui Stukui, akompanistui Sauliui Cibui už įdomią ir gražią programą, dėkojam Elenai Vasylūnienei už pasveikinimą.

Nuoširdų lietuvišką padėką taria Steponas ir Valentina Minkai

Vieniybės, 1976 m. balandžio 30 d.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

DĖMESIO ABITURIENTAMS

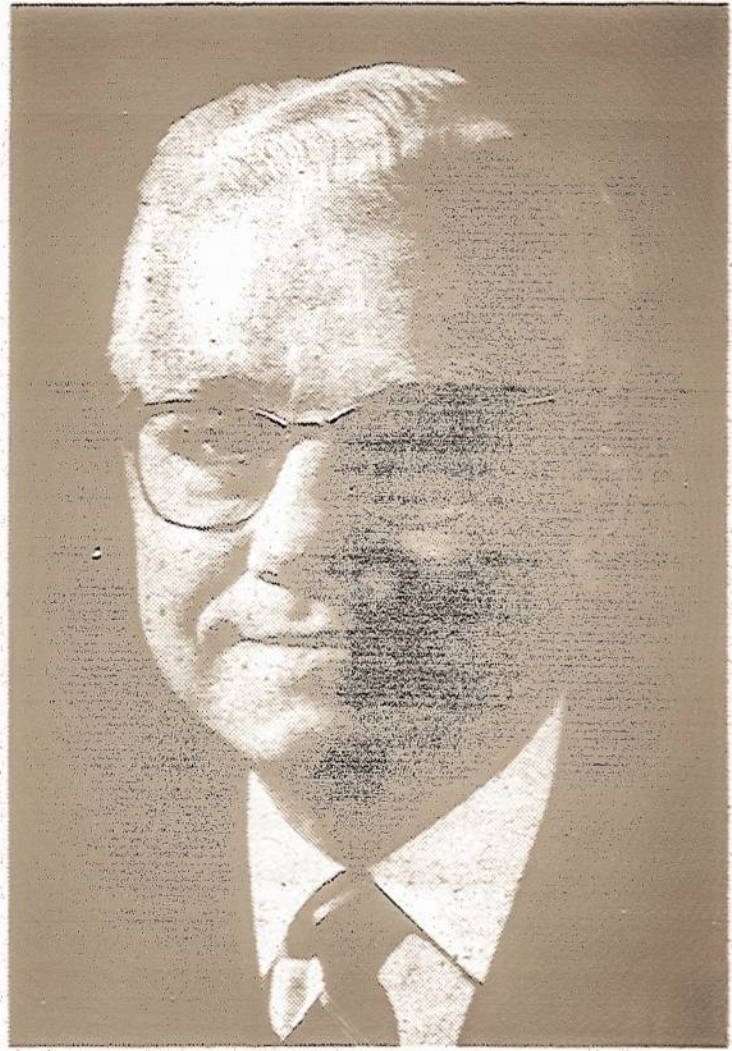
Ieškomi Chicagoje ir kitose vietose gyvenantieji lietuviai jaunuoliai-ės, kurie šiais metais baigia aukštesniąją mokyklą (High School).

Abiturientai patys, jų giminės bei kaimynai, kurie žino apie paieškosiuosius, prašomi neatidėliojant pranešti jaunuolio-ės vardą, pavardę ir gyvenamąją vietą abiturientų motinų komiteto pirmininkei p. Regina Andrijauskienėi, 6243 So. Whipple Ave., Chicago, Ill. 60629.

M. Andrijauskienė suteiks daugiau informaciją iš rengiamo tradicinio abiturientų pristatymo ir susipažinimo baltaus, kurie įvyks gegužės 8 d. Sheraton Inn restorane, 9333 So. Cicero Ave. Laiko nedaug, prašom paskubėti. Baltų rengia Lietuvos Moterų federacijos Chicago klubas.

Lietuvių istorijos draugijos narių visuotinis metinis susirinkimas šaukiamas gegužės 9 d. 3 val. po p. A. Rūgytės bute. Paskaitą apie dr. Joną Basanavičių skaitys kun. dr. A. Juška.

Pranas Rockaitis yra narys istorinės komisijos, kuri renka medžiagą apie 23-čios Chicago srities (ward) praeitį nuo 1600 metų. Jie tiria senus žemėlapius, žemės perleidimo dokumentus, laiškus, paveikslus, laikraščius ir kitą medžiagą, kuri bus išspausdinta atskiru leidiniu.

Vladas Rasčiauskas, American Travel Service Bureau bendrovės pirmininkas, buvo išvykęs į Maskvą, kur posėdžiavo ASTA tarptautinė kelionių biurų atstovų konferencija. Suvažiuosieji aptarė šios vasaros ir ateinančių metų kelionių reikalus. Jiems rūpi taip reikalus sutvarkyti, kad po pasaulį keliaujantieji žmonės turėtų galimai daugiau patogumų už galimai mažesnę kainą.

Baigęs konferenciją, Rasčiauskas vyko į Leningradą pasimatyti su Pietų Ašigalyje sutiktais rusų ekspedicijos nariais. Iš Leningrado vyko į Lietuvą, kur aptarė keliones į Vilnių ir kitus reikalus.

Baigęs pasitarimus Vilniuje, dar šiais metais Rasčiauskas skrido į Samarkand ir Bushar, kur pamatė pačius seniausius miestus pasaulyje. Jis lankėsi Samarkande, Bucharoje ir Taškente.

Vienybė, 1976 m. balandžio 30 d.

KONKURSAS BIRŽELINE TEMA

Cicero LB valdyba skelbia rašinių konkursą tema: — Okupuotos Lietuvos kankiniai, ir ko jie mus moko?

Konkurse kviečiamas dalyvauti Cicero ir apylinkių besimokantis jaunimas (moksleiviai ir studentai). Rašinio apimtis maždaug 1000 žodžių studentams, moksleiviams mažiau.

Skiriama keturios premijos (dvi po 25 ir dvi po 15 dolerių).

Nelaimėję premijų moksleiviai bus atžymėti konkurso dalyvavimo lapais.

Cicero Aukštesniosios Litanistikos Mokyklos mok. A. Klorienė maloniai sutiko vadovauti moksleivių darbui.

Į įvertinimo komisiją sutiko įeiti: raš. A. Baronas, mokyklos dir. kun. dr. A. Juška, mok. A. Klorienė, A. Venclovas ir L. Pupelytė.

Rašinių įteikimo data: moksleiviams — gegužės 15 d. studentams — birželio 1 d. Rašinėlius pasiūsti ar įteikti A. Venclovui, 1938 So. 48 Court, Cicero, Ill. 60650, arba kuriam nors kitam komisijos nariui.

Premijos bus įteiktos Birželio įvykių minėjimo metu.

Laimėję turės progos paskaityti savo rašinėlius. Geresnieji bus spausdinami periodinėje spaudoje.

Tėvai prašomi paskatinti savo jaunimą konkurse dalyvauti. Padėkime jauniems leistuose ribose.

Lietuvių Prekybos rūmų Chicagoje susirinkimas, pirmininkaujant J. Bacevičiui, sekretoriaujant B. Gramontui, įvyko balandžio 14 d. Dariaus ir Girėno posto salėje. Christine Austin parodė filmą velykinėmis temomis, L. Johnson, atstovas iš mokesčių įstaigos, aiškino apie mokesčių sistemą ir nejudomojo turto įkainojimą. Paašškinta apie rengiamą lietuviams studentams stipendijų įteikimo balių Martinique salėje. Naujais nariais įsirašė Frank W. Kody, B. Tvariona, A. Šemutskis ir V. Shaules.

Jonas Žukas gegužės 2 d. Chicagoje turės vargonų koncertą. Jis Marquette Parko lietuvių parapijos bažnyčioje atliks Bacho, Widor, Franck, Vierne, Langlais ir kt. muzikų kūrinius. Žukas vargonų muziką yra studijavęs Prancūzijoje pas Marcel Dupre. Lietuvoje dėstė Kauno konservatorijoje. Nuolatos gyvena New Yorke.

Cicero life laikraštis pirmam puslapy talpino tautiniais rūbais pasipuošusių mokinių nuotrauką, prie tautodailės parodėlės. Nuotraukoje Laima Šulaitytė, Rūta Norkutė, Vytas Laniauskas, Mark Lopez ir Rūta Končiūtė.

Kovo 6 ir 7 d. Mokslo ir pramonės muziejaus patalpose įvyko Chicago katalikų pradžios mokyklų ir gimnazijos mokslo darbų paroda. Cicero Šv. Antano mokyklos mokiniai Vitas Laniauskas gavo I atžymėjimą ir medalį, Rūta Končiūtė I atžymėjimą ir medalį chemijos kategorijoje ir Laima Šulaitytė II atžymėjimą.

Grupė Chicago lietuvių fotografų, Chicago lietuvių fotografų klubo steigiamajame susirinkime Jaunimo Centre. Z. Degučio nuotr.

LITUANISTIKA KENT UNIVERSITETE

Šiomet vasarą bus kartojami perėta vasarą vykę kursai. Tada lietuvių programa buvo praplėsta dviem kursais. Vienas jų buvo intensyvus kalbos kursas, kuriame naudota vien lietuvių kalba. Pirmą savaitę išregistravo 20 studentų, antrąją - 22. Studentai dirbo labai uoliai, aštuoni iš jų siekė universiteto užskaitų. Paskaitos ir diskusijos tęsėsi nuo ankstauro ryto iki vėlomos; studentai entuziastingai jose dalyvavo. Kursuose dėstė dr. Antanas Klimas, kun. Juozas Vaišnys, Stasys Barzdukas, dr. Ilona Gražytė-Maziliauskienė, dr. Bronius Vaskelis, dr. Rimvydas Šilbajoris, dr. Jonas Puzinas ir dr. Benediktas Mačiūka.

Kitas buvo dešimties savaičių lietuvių kalbos kursas pradedantiems. Čia daug nusipelnė dr. Danguolė Tamulionytė.

Lietuvių Studentų Sąjunga Kento u-te pravedė savo studijų savaitgalį. Buvo paskaitų ir diskusijų sesijos, kuriose vidutiniškai dalyvavo beveik visi užsiregistravusieji.

Stipendijos Fondo reikalai sustojė dėl procedūrinių klausimų. Šiuo metu yra surinkta apie 3,000 dol. grynais ir 500 dol. pažadais. Komiteto pirm. dr. Antanas Klimas netrukus vėl kreipsis į visuomenę aukų reikalui. Dr. Viktoras Stankus, kuris jau pasižymėjo sugebėjimais žodžius paversti veiksmais, pažadėjo nukreipti savo dėmesį į fondo telkimą. Norima pasiekti 20,000 dol., kada bus galima pasiūlyti pirmąją stipendiją studijuojančiam lietuviui.

Lietuvių Kolekcija u-to bibliotekoje pastoviai auga ir jau yra patarnavusi eilei mokslininkų Š. Amerikoje. Tarp pastarųjų didesnių papildymų minėtini:

Albino Trečioko archyvas, nepaprastai vertingas Petro P. Muliolio archyvas, kuriame yra apie 65 įrišti ankstyvosios lietuvių periodikos tomai, įskaitant Varpa, Ūkininką, Lietuvos Ūkininką, Lietuvos Žinias, Viltį, Vienybę Lietuvninkų, ir daug kitų.

Dr. Jokūbas Stukas prisiuntė naują archyvų siuntą.

Vienas iš naujų svarbių įvykių yra Broniaus Medelio iš Baltimorės susitarimas su universitetu įmikrofilmuoti eilę retų leidinių iš jo rinkinio. Šiuo metu B. Medelis yra atsiuntęs pilną Unijos (1884-5) komplektą.

Universiteto vadovybė paruošė planą, pagal kurį studentas galės siekti "major" ir gauti iki 70 valandų už lietuvių kalbos, istorijos ir literatūros studijas, žinoma, išpildydamas ir kitus Arts and Sciences reikalavimus. Laukiama plano patvirtinimo Ohio valst. Regentų Taryboje.

Visas dovanas bibliotekai prašom siųsti:

Lithuanian Collection Kent State University Libraries, Kent, Ohio 44242.

Aukos Lietuvių Stipendijos Fondui siųstinos:

Lithuanian Fellowship Fund Kent State University, Kent, Ohio 44242.

Lietuvių Fondo pelno skirstymo komisija 1976 metais sudaro: dr. Kazys Ambrozaitis, Liuda Germanienė, inž. Vytautas Kamantas, Anatolijus Kairys, dr. Jonas Puzinas ir Stasys Rudys.

Stasiui Barzdukui, kalbininkui, ilgamečiam Lietuvių Bendruomenės veikėjui, šiemet balandžio 23 d. suėjo 70 m. amžiaus. Lietuvoje ir Vokietijoje bei čia Amerikoje Barzdukas yra dirbęs pedagoginį darbą, rašęs spaudai įvairiais klausimais, daugiausia kalbiniais. Neseniai iš spaudos išėjo jo knyga, pavadinta "Lietuvis savo tautoje, valstybėje, bendruomenėje". Barzdukas gyvena Clevelande.

SUKAMAS FILMAS APIE LOS ANGELES LIETUVIUS

Chicago Lietuvių Foto Archyvas jau per daug metų suka lietuviškus garsinius filmus. Šie filmai spalvoti, su sinkronizuotu garsu, iškelia vieno asmens ar kurios nors organizacijos darbus. Vasario 6 Jaunimo Centre parodytas L. F. A. filmas Sala, vaizduojanti tolimo Los Angeles miesto lietuvių kolonijos gyvenimą. Filmą skiriasi nuo ankstyvesniųjų tuo, kad yra dviejų valandų ilgumo ir pirmasis parodo lietuviškos kolonijos veiklą.

Sala dviejų dalių. Pirmojoje dalyje dokumentuota įvairių organizacijų veikla: lituanistinės mokyklos, lietuvių parapijos choras, skautai, ateitininkai, tautinių šokių šokėjai ir kiti. Antroji Salos dalis skirta lietuviams menininkams, rašytojams, visuomenininkams.

... komunistas turi žinoti, ką ir kaip rašo ne tik jo draugai, bet ir jo priešai.

J. Grigulevičius
Istorijos mokslų dr.

JURASAŲ

"Tiesa" balandžio 10-osios numeryje ir vėl išvažiuo su savo sunkiąja artilerija prieš "buržuazinius nacionalistus".

Šį kartą prieš Aušrą-Mariją (Sluckaitę) ir Joną Jurašus, kurie truputį daugiau kaip prieš metus gavo leidimą išvažiuoti iš Lietuvos ir apsigyventi Vakaruose. Niekur negirdėtam straipsnio autoriui, kažkokiam Vytautui Tytuvai, užkliūva, kad Jurašai talkininkauja "Laisvės" radijo programoms, kurios nuo praeitų metų kovo mėn. iš Miuncheno transliuojamos ir į Lietuvą.

Atrodo, kad šis autorius laisvai naudojosi Vidaus reikalų ministerijos Milicijos valdybos ir kitais terykščiais archyvais, kuriuose yra ir Jurašų byla. Pasirodo, prašydamas išvykti iš Lietuvos, Jurašas teigė, kad noris susijungti su seserimi, kuri neva gyvenanti Izraelyje. Iš tikrųjų, ta sesuo buvo žuvus karo metu ir, kaip straipsnio autorius tvirtina, "tai nebuvo paslaptis ir valdžios organams.

Nežiūrint, kad straipsnio antraštė įtaigoja, kad Jurašai yra "šmeižikai", pačiame straipsnyje nenurodytas nė vienas Jurašų "šmeižtas". Iš to peršasi išvada, kad pats straipsnio autorius, — ko gero ir bendradarbiai, — yra šmeižikai, o ne Jurašai, kurie tiesiog negalėjo pakęsti visokių suvaržymų

KAINOS

Tuo tarpu valdžia Lietuvoje tebesprendžia jau keliasdešimt metų užtrukusią problemą — vienkiemių likvidavimą ir gyvenamųjų namų fondo atnaujinimą kaime, kas ten vadinama skambiu "komunizmo statybos" vardu. Rastiniai, drėbtiniai ir lentiniai Lietuvos vienkiemiai dabar jau daugiau kaip 50 metų. Karai ir pokario politika neleido ūkininkams savo trobesių tinkamai tvarkyti, todėl dauguma jų šiaandien yra apverktinoje padėtyje.

Vyriausybė jau seniai planuoja pristatyti naujų gyvenviečių, į kurias būtų galima perkelti daugiau 100,000 vienkiemiuose užsilikusių šeimų. Iki šiol šioms planams vykdyti vis neužtekdavo lėšų, meistrų ir medžiagos.

Šimet Alytaus eksperimentinis namų statybos kombinatas pradeda gaminti surenkamuosius skydus kaimo namams, iš kurių bus galima sukurti 180 architektūrinių variantų. Vieną namuką su dujų viryklėmis, centriniu šildymu, vandentiekio ir garažu bus galima pastatyti per nepilną mėnesį. Kombinato pajėgumą per penkerius metus tikimasi išplėsti iki 4,000 namų per metus, nors šimet jis tepagamins tik 300. Toks tipiškas namukas bus dviejų aukštų su stačiu, apverstos "V" raidės stogu, medžio ir plytų apdaila tokia populiaria Amerikos priemiesčių statybose. Į namą bus

galima įeiti pro dvi duris. Pirmame aukšte trys kambariai, maždaug 130 kv. pėdų virtuvė-valgomasis, išvietė ir vonios kambarys. Antrame aukšte du kambariai, vienas didesnis, kitas mažesnis, išvietė ir dvi pagalbinės patalpos. Rūsyje įrengta svetainė su židiniu vienoje pusėje, o kitoje garažas ir sandėlys daržovėms.

Šiuos namus numatoma pardavinti su stalais, kėdėmis ir spintomis, kurios derintųsi prie interjero. Jie bus šildomi skystu kuru, kaip, pvz., Amerikoje įprasta. Temperatūra kambariuose bus reguliuojama termostatu. Namų kaina, nepažymėta. Galima spėti, kad jis kainuos kokius 5,000 rublių.

Statant kooperatinius namus kaimė, suteikiamas 70% namo sąmatinės vertės kreditas 20-čiai metų. Kolūkiai savo nusipelnusiems ilgamečiams darbuotojams kartais sumoka 20% šios kredito sumos iš kolūkio kasos.

Kai kurios kitos prekių kainos šiuo metu Lietuvoje:

Automobilis Moskvič-412...	4987 rb
Automobilis Zaporozec ...	3510
Motociklas IŽ-JUK-3	1040
Šaldytuvai ZIL	335
Šaldytuvai "Snaigė-10"	265
Siuvimo mašina	203
Televizorius "Šilelis-401" ..	160
Fotoaparatas "Zenit"	77
Elektrinė skutimosi mašinėlė	36
Moteriškas sudedamas skėtis	20
Vyriškas rankinis laikrodis .	21
Miegamasis maišas	27

Vienas rublis = 100 kp, ir oficialiu kursu už dolerį teduoda tik 75 kp. Vidutinis darbininkų ir tarnau-

tojų uždarbis yra maždaug 150 rublių per mėnesį. Iš minėtų prekių sunkiausia įsigyti automobilius, kuriuos paprastai pardavinėja nusipelnusiems, pagal paskyras. Kitiems eilės laukti tenka net keletą metų.

PAGERBĖ JANONI

Balandžio mėn. Lietuvoje buvo iškilmingai paminėtos 80-tosios poeto J. Janonio metinės. Jis palindo po traukiniu, būdamas 21-nerių metų, bet paliko daug skambių posmų. Taip prasideda jo eilėraštis "Velykos":

VELYKOS

Velykos. Ant stalo, apkloti baltai, Pyragas, dešra, išrašyti kiaušiniai, Pilvotas ašotis, ratuota stiklinė, — Raitai ir drausmės nematai.

Sukakties proga visoje Lietuvoje buvo surengti minėjimai, o Biržuose, netoli kurių poetas buvo gimęs, atidengtas didelis skulptoriaus K. Bogdano ir architekto V. Brėdikio sukurtas paminklas.

PREMIJOS ŽURNALISTAMS

Šių metų Lietuvos Žurnalistų Sogos V. Mickevičiaus-Kapsuko premijos paskirtos F. Mačianskui, S. Šatailai ir J. Šiupšinskui. Mačianskui buvo atlyginta už radijo paskaitų ciklą moksleiviams, pavadintą "Jaunojo ateisto abecėlė". S. Šataila, vienas "Tarybinės Klaipešos" laikraščio redaktorių, atžymėtas už pluoštą apybraižų, kurias jis parašė apie buvusius uostamiesčio partizanus. Šiupšinskas irgi laikėsi oficialių partijos temų, kurdamas laikraščiuose ir žurnaluose "Devintojo penkmečio darbo žmogaus, interna-

cionalisto, komunizmo kūrėjo publicistinį paveikslą".

KINO DIENOS

"Poezijos pavasarių" sėkmė rado pasėkėjų ne tik Chicagoje, bet ir kitų menininkų tarpe Lietuvoje. Ten kovo mėn. pradėta nauja tradicija — Kino dienos. Aštuonias dienas po Lietuvą važinėjo filmų kūrėjai, rodydami pačius naujausius savo darbus — menines juostas "Velnio nuotaka", "Smokas ir mažylis", "Atpildo diena" ir "Saduto tūto". Be to, jie demonstravo naujus dokumentinius filmus: "Antanas Sniečkus", "Dimitravas", "Meistrai", "Disputas" ir kino žurnalus-kronikas.

Kino dienas atidarė Valstybinio kinematografijos komiteto pirmininkas, Amerikos lietuviams žinomas, E. Juškys Rokiškyje. Tai tas pats Juškys, kuris eilę metų praleido konsulaudamas Washingtonė.

Rokiškis buvo pasirinktas pradžia todėl, kad jo apylinkėse prieš 20 metų Lietuvos kino studija susuko vieną pirmųjų savo meniškų filmų "Ignotas grįžo namo", pagal A. Gudaičio-Guzevičiaus romaną "Kalvio Ignoto teisybė". Nuo to laiko Lietuvos kino studija sukūrė dar 50 vaidybinių filmų, keletą šimtų dokumentinių ir beveik 1,000 kino kronikos žurnalų. Bet svarbiausia — per tą laiką lietuviai išsiauogino savo dramaturgų, režisierių, artistų ir operatorių.

TEISMAI

Balandžio 11 Lietuvoje įvyko rinkimai, per kuriuos buvo išrinkti 138 liaudies teisėjai. Jie vadovaus 56 rajonų ir miestų liaudies teismams. Šie teismai nagrinėja civilines ir baudžiamąsias bylas, kurios nepatenka į Aukščiausiąjį teismą arba karo tribunolus. Tai yra žymi visų bylų dauguma. Profesionalams liaudies teisėjams, sprendžiant bylas, talkininkauja 13,000 visuomeninių liaudies tarėjų, kurie buvo išrinkti pernai. Be to, dabartiniuose Lietuvos teismuose dar aktyviai dalyvauja visuomenės atstovai, kurie gali būti kaltintojais ar gynėjais baudžiamosiose bylose arba atstovauti darbovietes ir įvairias organizacijas civiliniuose ieškiniuose.

Liaudies teisėjai renkami penkeriems metams.

Aukščiausiasis teismas Lietuvoje yra pirmoji instancija svarbioms byloms nagrinėti ir vienintelė kasacinė instancija liaudies teismo išsprendoms byloms. Be to, A. T. dar turi ir administracinę funkciją prižiūrėti ir koordinuoti liaudies teismų darbą, kurių yra po vieną kiekviename iš 44 rajonų ir 12 didesniuosiuose miestuose.

Nusikaltimų statistika Lietuvoje neskelbiama, bet oficiali pozicija yra, kad jie turi mažėti, nes tai tik "buržuazinė atgyvena". Tuo tarpu liaudies teisėjų ir tarėjų skaičius kažkodėl vis auga. 1960 m. pirmųjų buvo 110, 1970 - 122, o per šiuos rinkimus jau 138. Tarėjų skaičius atitinkamai didėjo nuo 11,000 iki 12,200 ir pagaliau pasiekė 13,000 pernai.

Vienybė, 1976 m. balandžio 30 d.

Iš Moterų Vieniybės praeities, kai organizacija labai daug bendro turėjo su laikraščiu Vieniobe. Nuotrauka iš Moterų Vieniybės surengto pagerbimo bankininkei Onai Cheledinienei iš Philadelphijos 1959 m. Viešnia matoma antroje eilėje, viduryje, jos kairėje tuometinė pirmininkė P. Šimėnienė. Vieniybės namuose Moterų Vieniobė surengė priėmimą ir artistei Rūta-Lee Kilmoneytei.

Darbininkas neseniai paskelbė Moterų Vieniybės korespondentės rašinį, kurį ji užbaigia šiais žodžiais: "Moterų Vieniybės organizacija neturi nieko bendro su New Yorke leidžiamu laikraščiu Vieniobe".

Tiesa, kad dabar Moterų Vieniobė, kaip organizacija, su laikraščiu mažai ką bendro beturi. Bet taip nebuvo praeityje. Objetyvumo dėlei M. V. korespondentė vis dėlto galėjo paminėti, kad ši organizacija įsikūrė Vieniybės pastogėje, ten vyko M. V. susirinkimai ir per daugelį metų talkino laikraščiu.

Laikraštis Vieniobė, iš kitos pusės, šią organizaciją globojo, reklamavo, skelbė jos veiklą ir įsigyti lietuvių visuomenės paramą ir pagarbą.

Praeičiai prisiminti čia perspausdinama dalis rašinio, tilpusio Moterų Vieniybės sidabrinės sukakties programoje 1959 metais.

V. T.

Brooklyno Moterų Vieniobė įsikūrė 1934 m. spalio 15 d. Jos tikslai: draugiškumas, labdara, tautinės kultūros palaikymas ir kėlimas.

Pirmąjį kvietimą organizacijai steigti (1934 m. spalio 6 d.) pasirašė: J. Valukienė, M. Strumskienė, (Jokubaitienė), K. Garšvienė, V. Ščegauskienė, I. Trečiokienė ir P. Atkočaitienė. Kvietime buvo pasiūlyti 4 punktai aptarti: moterų organizavimas, labdara, pagalba laikraščiu Vieniobei ir bendrai, kasdieninio gyvenimo klausimai, kiek tai liečia lietuvių moterį. Iš 40 kviestųjų, į susirinkimą atvyko 14. Pirmuoju susirinkimu vadovavo M. Strumskienė. Antrame susirinkime nutarta: "šelpiti lietuvius našlaičius čia ir Lietuvoje", "bendradarbiauti lietuvių tautininkų veikime", "remti jų organizacijas ir spaudą".

Daug kalbėta dėl draugijos vardo. Buvo siūlyta vadintis "Pasaulis be Vyrų", "Rytų Žvaigždė", "Moterų Kultūros Draugija" ir kitais vardais. Apie pustuziniui susirinkimų praėjus, galutinai nusistatyta pasivadinti Moterų Vieniobė. Šiuo vardu draugija buvo inkorporuota New Yorke valstybėje 1940 m.

Sumanymas Moterų Vieniobę steigti kilo laikraščio Vieniybės direktorių tarpe. Tuo laiku laikraštį leido bendrovė. Prieš tai prie Vieniybės laikraščio veikė moterų draugija vardu "Moterų Globos Komitetas". K. Širvydienei išvykus į Lietuvą ši draugija, perėjo į Moterų Vieniobę.

Organizuotis padėjo, vienybiečiai. Bet organizuotis nebuvo lengva. Ne tautinės minties veikėjams tautininkų organizavimasis nepatiko. Atsirado ir tokių, kurie "pranašavo", kad, girdi, "bobos" susipyks ir iš tos jų "vieniybės" nieko neišeis. Bet moterys buvo susipratusios ir todėl tos pranašystės neišsipildė: Moterų Vieniobė, štai jau išgyveno 25 metus. . .

Moterų Vieniybės pirmąją pirmininke buvo K. Garšvienė, išdininkė V. Ščegauskienė (mirusi), sekretorė M. Strumskienė (Jokubaitienė).

Visų darbų suminėti neįmanoma. Tik keletą būdingesniųjų.

Moterų Vieniobė ruošė bazarus, banketus ir kitokius parengimus laikraščio Vieniybės, labdaros ir kitų organizacijų naudai. Ruošdama pramogas puošnesnėse salėse bei viešbučiuose, M. V. tuo būdu dalį lietuvių jaunimo susigrąžino tautinei veiklai.

Tos pramogos ir bazarai duodavo gražaus pelno. Iš to būdavo šelpiama Lietuvos našlaičiai, studentai, aukojama Lietuvos Ginklų Fondui, Lėktuvų fondui ir t. t. 1938 m. Moterų Vieniobė įsteigė dvi stipendijas lietuvių kalbą studijuojantiems Columbia universitete, šelpė nuo potvynių nukentėjusius Amerikoje ir Lietuvoje. 1938 m. surengė didžiulę lietuvių meno parodą Brooklyno Muziejuje. Kasmet prisidėdavo su darbu, aukomis ir eksponatais Tarptautinėje Moterų Parodoje New Yorke ir t. t.

PHILADELPHIA, PA.

200 M. JAV SUKAKČIAI LIETUVIAI GAVO \$5,000

JAV LB visuomeninių reikalų taryba pateikė Philadelphia, Pa. Bicentennial komitetui lietuvių dalyvavimo, minint Amerikos 200 metų sukaktį, projektą. Projektas amerikiečių priimtas ir LB paskirta \$5,000. Smulkia lietuvių pasirodymo finansinę apskaitą paruošė Charles H. Zerr, projektą amerikiečiams pristatė vicepirm. Aušra Zerr, lietuvių tautinės grupės Philadelphia Bicentennial komiteto vardu. LB Valdybos posėdyje nutarta atidaryti atskirą einamąją banko sąskaitą. Projekto direktorium paskirti vicepirm. Rimas Česonis, o legaliu patarėju patvirtinti vicepirm. adv. dr. Antanas Novasaitis. Lietuvių pasirodyme Philadelphiaje pagrindinei programai atlikti pakviestas Čiurlionio ansamblis iš Cleveland, Ohio.

Federalinės valdžios National Endowment for Humanities įstaiga finansavo LB krašto valdybos suroštą studijų savaitgalį, sausio 31 - vasario 1 dienomis. Prelegentais dalyvavo VLIKO valdybos narys Bronius Bieliukas, dr. Algirdas Budreckis, dr. Ričardas Krickus, dr. Elona Vaišniėnė ir dr. Vytautas Vygantas. Panašaus pobūdžio studijų savaitgalis, talkinant tai pačiai amerikiečių organizacijai, įvyko vasario 27-28 dienomis Philadelphiaje.

Uršulės Astrienės premijuotas paveikslas kovo mėnesį puošia daugelio lietuvių sienas. Kalendorius išleistas Tomant's banko kalendoriuje. Kas įdomu, jog šis bankas labai gražiai atskirą 13-os paveikslų rinkinį vardu "Talmant's Art Fair Collection" išleido, kuriame U. Astrienė dalyvauja, kaip vienintelė lietuvė menininkė. Kovo 24 d. ji rodė amerikiečiams velykinių kiaušinių marginimą Belmont, Mich. (filmuota TV tinklui); kovo m. 31 d. dalyvavo - Gr. Rapids Miesto Muziejaus ir Meno galerijos ruošiamam irgi kiaušinių dažyme; o balandžio 3 d. - buvo St. Balzeko lietuvių kultūros muziejuje, Chicagoje.

Eugenija Bulotienė Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos iš Detroit, Mich. BATUNui perleido didoką skaičių dr. A. Šapokos "Vilnius in the life of Lithuania" leidinių. Tos knygos jau padalintos Jungtinėse Tautose ir susilaukta daug gražių atsiliepimų.

Vikt. Mariūnas Clevelande praveda Kultūrinę popietę. Kalbėjo apie etnines grupes, šalimais sėdė J. Stempužis; toliau S. Barzdukas.

V. Bacevičiaus nuotr.

Leonardas Dambriūnas, "Amerikos Balso" lietuvių skyriaus redaktorius, sulaukęs 70 m., tarnybą baigė kovo 1 d. Lietuvių skyriaus surengtame atsisveikinime jam du medalius ir diplomus įteikė "AB" direktoriaus pavaduotojas J. Schellenberger, Europos skyriaus vedėjas J. Jones. Atsisveikinimui vadovavo A. Vaičiulaitis. Įteiktieji žymenys pabrėžia 24 metus trukusį L. Dambriūno darbą.

Prel. Jono Balkūno pagerbimą kunigystės penkiasdešimtmečio proga balandžio 21 d. rengia LB Floridos apygardos valdyba St. Petersburg mieste. Dalyvauti Floridos bet ir visų organizacijų bei klubų lietuviai.

Lietuvių Savaitė, Lithuanian week rengiama Massachusetts gubernatūros rūmuose, State House, nuo balandžio 26-osios iki 31-osios dienų. Lietuvių savaitės tikslas - supažindinti amerikiečius, dirbančius ar besilankančius gubernatūroje, su lietuvių veikla, kultūra, eksponatais, Pietų pertraukos metu vyks muzikiniai parengimai. Išlaidas apsimoka patys lietuviai.

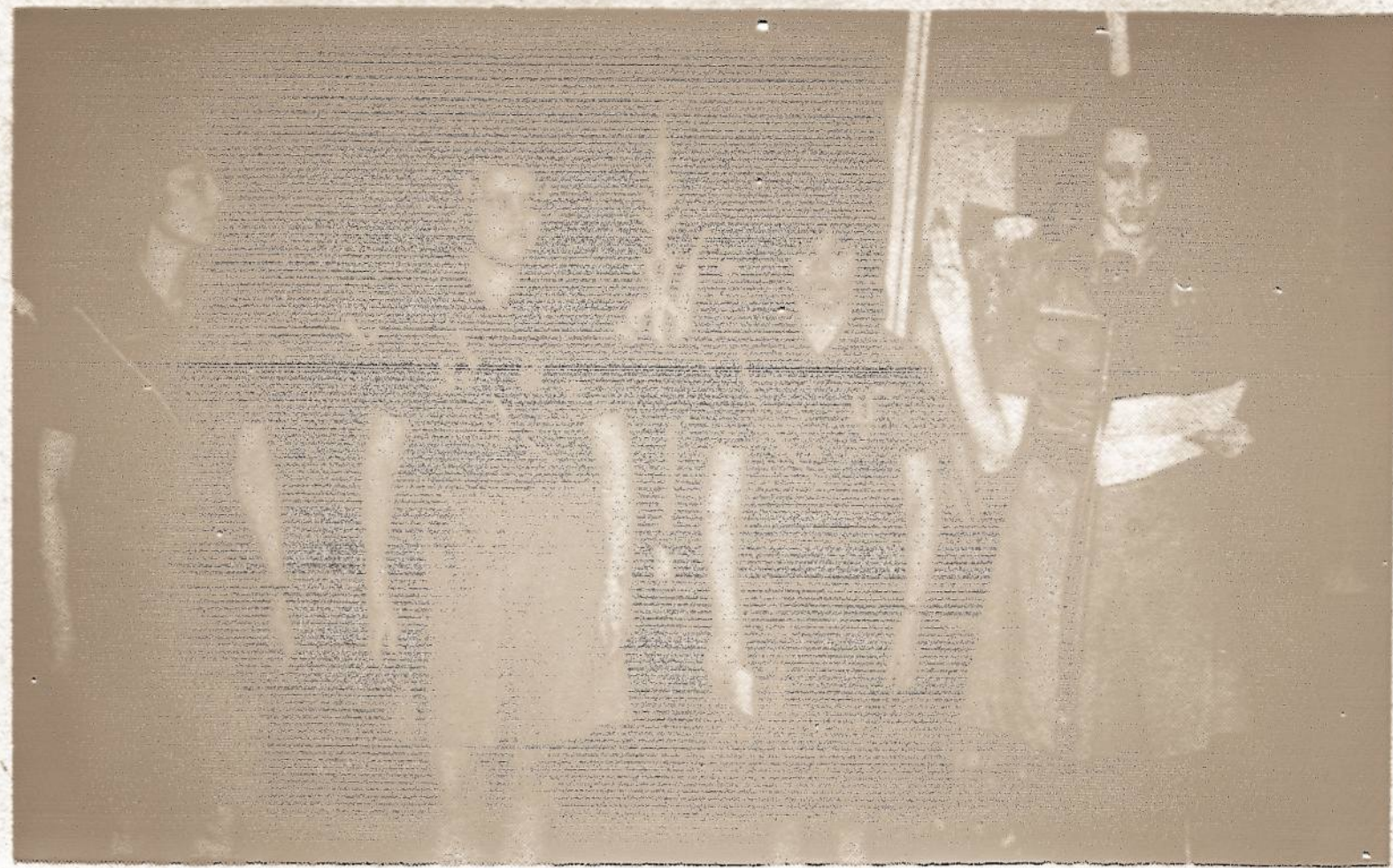
Catholic Digest, JAV katalikų žurnalas, balandžio laidoj atspausdino Ričardo Krickaus straipsnį "Lithuanians on Trial". "Washington Post" laikraštis tilpo straipsnio santrauka.

Fort Meyer New Press, (pietvakarių Floridos dienraštis) kovo 3 tilpo ilgas pasikalbėjimas su Viliu Bražėnu. Straipsnis per du puslapius, dviem nuotraukom ir Baltijos kraštų žemėlapiu.

Anglų novelė. Anglų rašytojų novelių antologija, kurią sudarė Povilas Gaučys. 460 psl. Spaudė Laiko spaustuvė 1974. Buenos Aires - Argentina.

Antologijos novelių autoriai: Charles Dickens, William Morris, Richard Garnett, Thomas Hardy, William Henry Hudson, Robert Luis Stevenson, George Moore, Oscar Wilde, Joseph Conrad, Mary Coleridge, William Wymark Jacobs, Rudyard Kipling, Herbert George Wells, John Galsworthy,

KAZIUKO MUGĖ CLEVELAND, OHIO

Kaziuko mugę atidarant skaitomas įsakymas; ps E. Giedraitytė skaitė įsakymus. Toliau T. A. Muliokiėnė, ps. I. Sventickaitė (iš Detroit, Mich.) ir v. s. s. Gedgaudienė.

Raportas Neringos tunto adjut. R. Giedraitytei. Iš Kaziuko mugės Cleveland, Ohio.

Įnešamos "Neringos", "Pilėnų" ir "Klaipėdos" vėliavos. Iš Kaziuko mugės Cleveland, Ohio

Bacevičiaus nuotr.

Haiti saloje yra lietuvių palikuonių

Port-Au-Prince, Haiti, prezidentas Joan Claude Duvalier pertvarkė savo ministrų kabinetą, iš pareigų išeinant ilgai prezidentui tarnavusiam saugumo ir vidaus ministeriui Pauliui Blanchet.

Haiti prezidentas tapo amžinu prezidentu 1971 m., žuvus jo tėvui prezidentui Francois Duvalier (Papa Doc). Jis buvo iš pasalų nušautas, važiuojant automobiliu.

Prisiminta, kad kadaise Haiti sala priklausė Prancūzijai ir todėl dabar salos gyventojai kalba prancūziškai. Įdomu, jog imperatorius Napoleonas buvo į salą atsiuntęs igulą, kurią sudarė tik lenkų ir lietuvių kilmės kareiviai. Napoleonui mirus, jie taip ir pasiliko saloje, susimaišydami su salos gyventojais juodkais. Taigi, Haiti turime ir lietuvių palikuonių.

Vienybė, 1976 m. balandžio 30 d.

"BALTIJOS" ANSAMBLIS KANADOJE

Kanados Londone yra maža saulėlietuvų, tačiau jau seniai gyvuoja Londono tautinių šokių ir dainų ansamblis "Baltija". Ji išleido daug lietuviškai subrendusio jaunimo, išvarė gilią vagą Londono bendruomenėje.

"Baltija" visuomet turėjo stiprų užnugarį — tėvus. Iš jų vadovai yra gavę visokeriopą pagalbą. Nebuvo sunku suruošti šokių vakarus, pagaminti maistą visokiems priėmimams. Nebuvo sunku surengti įvairius pagerbimus baigusiems gimnazijai arba universitetui.

Be to, "Baltijos" ansamblį visuomet stipriai rėmė visa Londono lietuvių bendruomenė. Metiniai šokių vakarai visuomet susilaukia didelio dėmesio. Londoniškiai visuomet rėmė lešomis ansamblį.

Taip Toronto Tėviškės žiburiuose apie "Baltiją" rašo M. Chainauskas. Jis toliau sako:

Ilgus metus dirbdamas su "Baltijos" ansambliu, patyriau, kad uoliausi ansamblio lankytojai, mažiausiai ambicijų turintieji, lengviausiai sukalbami yra tie, kurie nuo vaikų darželio buvo mokomi lietuviško žaidimo, lietuviško žodžio bei dainos. Galime džiaugtis, kad jau seniai šeštadieninėje Londono mokykloje yra įvestos tautinių šokių ir

lietuviškų dainų pamokos. Kartais sunku su mažiukais tvarkytis, bet juk be darbo ir pastangų negalima tikėtis gerų vaisių. Gerieji vaisiai yra tie, kad mokyklinės grupės jaunimas pervedamas į "Baltijos" eiles.

"Baltijos" ansamblis yra uoliai dirbantis vienetas. Jo nariai turi idėti dvigubai daugiau darbo ir energijos už tuos, kurie apsirikoja vien tik tautiniu šoku arba daina. Mūsų ansamblio repeticijos trunka 4-5 valandas. Prieš važiuodamas į III jaunimo kongresą, ansamblis parengė 15 šokių ir dainų.

Londono ansamblio išvykos yra ne atsitiktinumai, bet iš anksto suplanuotos ir gerai parengtos kelionės. 1973 m. turėjome kelionę į Kanados vakarus. 1974 m. dalyvavome Lietuvių Dienoje Winnipege. Tokios kelionės daug padeda ansambliui išsilaikyti. Visiems patinka keliauti, ypač jei tos kelionės dalis yra apmokėta. Antra, pasirengimas į keliones sustiprina ansamblio veiklą, nes paprastai reikia naują programą paruošti. Pačiose kelionėse jaunimas turi progos ne tik su kitais susipažinti, bet ir geriau pažinti vieni kitus, susigyventi. Kelionėse patirti išpūdziai pasiliks neužmirštami.

OTTAWA ĮVERTINA LIETUVIŲ MENINIŲ ĮNAŠĄ

Eustace G. Jackson, "The Ottawa Journal" meno kritikas, rašo apie Kanados Lietuvių Bendruomenės Ottawoje suruoštą koncertą M. K. Čiurlionio 100 metų gimimo sukakčiai. Jis pažymi, kad koncertas įvyko Ottawa National Arts Centre salone. Dalyvavo federacinės valdžios ir Ontarijo kultūros departamento atstovai, kartu su daugeliu lietuvių.

"Aidas" iš Hamiltono, diriguojamas boso-baritono V. Verikailio iš Toronto, dalyvaujant ir sopranui Ginai Čapkauskienei (Čapkas) iš Montrelio.

Pažymi, kad "Aidas" yra puiki jaunų merginų grupė su gražiu tonu ir ritmo pajautimu, kuris buvo pažymėtina ir nuosaikiai kontroliuojamas. Chorištes gyvai reagavo į V. Verikailio dirigavimą, dainų interpretacijai nuolat keičiantis tarp dramatiškumo ir lyriškumo. Humoristinėse dainose pagrindinė mintis tuoj pat ir aiškiai buvo pagaunama publikos, kuri tuo gėrėjosi.

Gina Čapkauskienė yra padariusi didelę pažangą nuo vėliausio pasirodymo Ottawoje. Dabar ji pilnai valdo savo koloratūrinį sopraną ir ji vartoja su subtilumu, kuris žavi savo tono tyrumu, dramatinio kontrasto pajautimu, o muzikinės frazės yra lygintinos su perlų karoliais. Kartu su V. Verikailiu ji dainavo Čiurlionio duetą "O leikia gulbių pulkelis", kuris buvo vienas iškiliausių.

V. Verikaitis turi puikų baritoną, pilną ugingumą, ypatingai lankstų ir turtingą tonacijoje. Koncertas buvo skirtas lietuviškai dainai. Pirmoje dalyje buvo Čiurlionio kompozicijos. Antroje dalyje buvo daug populiarių lietuviškų liaudies (ir kompozitorių) dainų.

Vienybė, 1976 m. balandžio 30 d.

Koncertas buvo proga tautiniam džiaugsmui ne tik lietuviškos, bet ir kanadiškos kultūros žmonėms. Tai buvo pabrėžta Brian Marshall, atstovavusio gerbiamajam John Munro, daugiakultūrių reikalų ministrui, kuris negalėjo dalyvauti.

Korespondentas baigia, pabrėždamas, kad Kanada iš tikrųjų didžiujasi, turėdama daug kultūrinių srovių, atstovaujančių įvairiomis etninėmis grupėmis, tačiau tenka išskirti ypač Kanados lietuvių bendruomenę, kurios puiki muzika ir originalus menas labai praturtina jų pasirinktos naujos tėvynės — Kanados kultūrą.

KAZIO MATUZO FILMAI KANADOJE

Vysk. M. Valančiaus lituanistinė mokykla pakviestas, kovo 6 d. V. Matulaitis parodė savo paruoštą (pasinaudojant C. Matuzo iš New Yorko filmais) spalvotą garsinį filmą mokykloms ir jaunimui. Filmą buvo rodomas III-VI ir VII-X skyrių mokiniams. Jų tarpe buvo mokytojai ir keletas tėvų. Filmą visiems labai patiko: vyresnieji matė savo gyventas apylinkes, o mokiniai susipažino su savo tėvyne: jos miestais, pilimis, įvairiais pastatais, gamta, upėmis. Ypač mokiniai susidomėjo pirmąją pasauline lietuvių sporto olimpiada, kuri įvyko Kaune 1938 m. sporto stadijone.

Po to girdėjosi balsų, kad jie norėtų pamatyti dar kartą. V. Matulaičiui už filmo parodymą ir paaukotą laiką nuoširdi mokytojų ir visų mokinių padėka. Mokykla turi 700 skaidrių ir prožektorių. Skaidrės — įvairių Lietuvos vietovių vaizdai, rodomos mokiniams mokslo metų laikotarpyje. J. Mikšys, vedėjas

Dail. Antanas Tamošaitis, kad ir 70-ties metų sukaktį minėdamas, randa bendrą ritmą su Toronto "Gintaro" šokėjais, kurie jį specialiai pagerbė.

LIETUVIŲ PROGRAMOS IŠ MADRIDO Į LIETUVĄ

Spaudoje buvo rašyta ir kai kurių radijo programų vedėjų pakartota, kad nuo 1975 m. gruodžio 24 d. Madrido radijo stotis nutraukė lietuvių, latvių ir estų transliacijas savo tautoms. Ši žinia ne visai tikslė. Nors naujas Ispanijos Informacijų Ministras buvo taip patvaręs, tačiau padarius atitinkamus žygius, VLIKo perduodama programa Lietuvai buvo leista ir toliau, bet tik du kartus per savaitę — trečiadieniais ir šeštadieniais. Prieš tai buvo transliuojama kasdien.

KANADOS LIETUVIŲ DIENA MONTREALYJE SPALIO 9-10

Kanados Lietuvių 22-sios Dienos Komitetas kovo 25 dienos posėdyje aptarė įvairius besiantinančius Lietuvių Dienos reikalus, reklaminių plakatų paruošimą L. D. Leidiniui skelbimų iš sveikinimų rinkimą, įvairiems darbams komisijų sudarymą, taip pat iš Kanados federalinės valdžios finansinės paramos gavimo reikalą.

Jau pasiūsti pakvietimai, visiems Kanadoje esantiems Lietuvių stipresniems meniniams vienetais, chorams, ansambliams, tautinių šo-

kių grupėms, pakvietimai. Laukiame atsakymai.

Kaip žinoma, 22-oji Kanados Lietuvių Diena įvyks š./m. spalio 9-10 dienomis padėkos savaitgalyje. Todėl jau dabar prašomi visi Kanadoje ir J.A.V. lietuviai atkreipti dėmesį Kanados Lietuvių 22-ojoje Dienoje dalyvauti.

K.L.D. Komiteto informacija

IEŠKO LIETUVIŲ

Denver, Colorado Universitetas yra numatęs išleisti seriją istorinių leidinių apie įvairias tautybes Colorado Valstijoje. Aš renku tam reikalui medžiagą apie lietuvius.

Lietuvių istorija čia, atrodo, nėra nei labai plati, nei turtinga, todėl bandau surasti kuo daugiausia faktų, nežiūrint kaip "nesvarbūs" jie gali atrodyti.

Visi faktai man būtų labai įdomūs: vardai ir pavardės, adresai, datos, šeimų sudėtys, užsiėmimai ir t. t. Būčiau labai dėkingas, jei ir Vienybės skaitytojai galėtumėte peržiūrėti savo archyvus ir patikrinti, ar turite kokios man rūpimais klausimais medžiagos.

Rašyti adresu: Albertas Vaitaitis, 2965 E. Peakview Ave., Littleton, CO. 80121

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBES IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-1800

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

TSRS - JAV MAČE PUKIAI ŽAIDĖ V. GERULAITIS

Tokia antraštė Gimtasis Kraštas (kovo 18 d.) patalpino reportažą apie Tar. Sąjungos-Amerikos tenisininkų susitikimą Maskvoje, kuris buvo vienas didžiųjų sporto įvykių. Apie tą susitikimą jau trumpai buvome minėję, o dabar pateikiu dar papildomų informacijų.

Laikraštyje ypatingai iškeliamas Gerulaičio žaidimas su T. Kakulija iš Gruzijos. Jeigu žiūrovai (jų abi dienas buvo po 16 tūkst.) galėjo pasidžiaugti, tai čia daugumoje Gerulaičio ir Kakulijos nuopelnas. "Daug kuo čia pasitarnavo Vytas Gerulaitis ir Tamurazas Kakulija, kurie bendromis pastangomis sukūrė puikią teniso miniaturą, prisotintą ir sportinio dramatiškumo, ir brandžių taktinių gudrybių, jau nekalbant apie aukščiausios klasės techniką", — apie šį susitikimą rašė rusų sporto dienraštis Sovietskij Sport.

Įdomu, kad amerikiečių sporto žurnalas Sports Illustrated, kuris visą puslapį paskyrė šiems susitikimams aprašyti, Gerulaičio net nepastebėjo, nežiūrind to, jog jis turėjo aukščiausią kvalifikacinį įvertinimą iš visų Amerikos rinktinės vyrų žaidėjų, na, ir šiaip neblogai pasirodė.

Apie susitikimą Maskvoje Gimtasis Kraštas tarp kita taip rašo: "Priminsime, kad aprašytai centrinei mačo dvikovai (Gerulaitis-Kakulija) teisėjo vilnietis, sąjunginės kategorijos teisėjas, geologijos mokslų kandidatas Vincas Korkutis... Drauge su JAV tenisininkais Maskvoje viešėjo V. Gerulaičio tėvas — ekonomistas iš New Yorko, praeityje žinomas Lietuvos tenisininkas. — Man ir sūnui, — kalbėjo Vytas Gerulaitis susitikime su Lietuvos teniso federacijos nariais bei tenisininkais, — buvo malonu pasimatyti su tėvynainiais, paviešėti Maskvoje. Mačas mus labiau sudomino. Tikimės naujų susitikimų kituose TSRS miestuose".

Chicagoje viešėjo Algis Saunoris

Kalbant apie tenisą, čia norisi užsiminti apie kitos rūšies teniso (stalo) atstovą, kuris net 6 kartus yra buvęs Tar. Sąjungos čempionu. Šis vyras yra dr. Algis Saunoris, kuris prieš metus laiko paliko (kartu su šeima) Lietuvą ir nutūpė Kanadoje.

Neseniai jis viešėjo Chicagoje ir susitiko su savo pažįstamais bei sporto prieteliais. Reikia paminėti, jog Saunoris savo jaunystėje labiau pasireiškė kaip futbolininkas bei krepšininkas, bet tik vėliau savo dėmesį sukonzentravo į stalo tenisą, kur jis pasiekė ypatingų aukštumų, kartu ruošdamasis ir medicinos gydytojo profesijai. Dabar jis naujame krašte taip pat savo pastangomis gali pasidžiaugti, nes išlaikė medicinos egzaminus ir netrukus galės verstis privačia gydytojo praktika.

Naujame krašte savo tėvo pėdomis seka ir jo 16 metų sūnus Gediminas, kuris su savo mokyklos krepšinio komanda laimėjo I vietą savo amžiaus grupėje Hamilton, Ont., Kanadoje. Taip pat jis įsijungė ir į Hamiltono Kovo komanda.

Lietuva žais prieš Amerikos krepšinio rinktinę

Be žymiųjų lietuvių sportininkų niekur neapseinama. Aukščiau pažymėjome, jog Amerikos teniso komandoje žaidė lietuvis iš Amerikos, o teisėjo lietuvis iš Lietuvos. Dabar turime pranešti dar įdomesnę žinią, jog Amerikos olimpinė krepšinio rinktinė važiuoja į Tar. Sąjungą, kur dvejas rungtynes sužais Vilniuje — vienas iš jų prieš Lietuvos vyrų krepšinio rinktinę. Rungtynės Lietuvoje numatytos balandžio 2-21 dienomis. Tai didžiulė sporto šventė visos Lietuvos sporto mėgėjams, gal būt dar didesnė už tą, kuomet Lietuvoje 1967 m. viešėjo Amerikos lietuvių krepšinio komanda.

Pažymėtina, jog tai jau antroji Amerikos sporto rinktinė, kuri 4 mėnesių laikotarpyje vieši Lietuvoje. Pirmoji buvo moterų rankinio komanda, Vilniuje žaidusi pasaulio rankinio pirmenybėse, o vėliau sukovojusi draugiškose rungtynėse ir su Lietuvos sportininkėmis.

Lituanica ruošiasi pirmenybėms

Chicagoje Lituanicos I vyrų komanda turėjo dvi draugiškas rungtynes su priešininkais iš "Major" diviziono. Prieš Spartą buvo pralaimėta 1:2, o prieš Green-White 3-4. Balandžio 11 d. Marquette Parko aikštėje bus pirmosios pirmenybių rungtynės ir bus rungtyniaujama su Hansa United vienuolike. Nauju vyrų I komandos vadovu yra G. Bielskus.

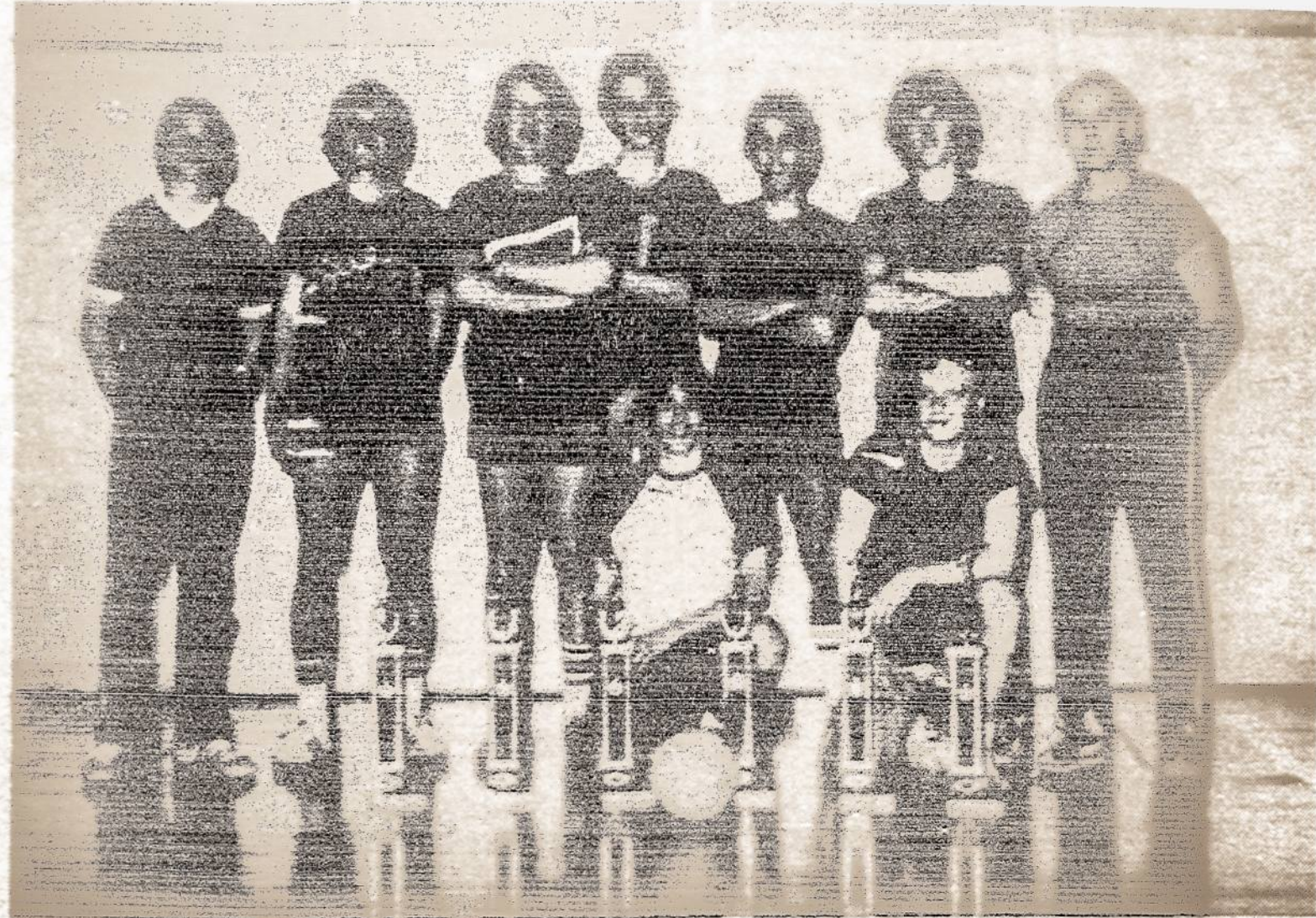
Butkus taikstosi į filmų žvaigždes

Dick Butkus, kuris buvo vienas geriausių Chicago Bears futbolo komandos žaidėjų, dabar jau mušasi į Hollywoodo filmų žvaigždes ir yra įvairiuose filmuose vaidinęs mažesnę rolę. Apie Butkų ilgą rašini paskelbė Chicago Tribune Magazine kovo 28 d. laidoje. Čia rašoma, jog Butkaus tėvas yra gimęs Lietuvoje, o jį motina — taip pat lietuvių kilmės.

Lietuvis sklaidytojas

Pranas Požerskis, Kettering (Anglijoje) pramonininkas, kaip praneša Europos Lietuvių savaitraštis, yra plačiai žinomas sklaidytojas. Jis laimėjo British Gliding Society's taure už geriausią sklaidymą. Šimto kilometrų trikampio skridime pasiekė anglų rekordą, nuskrūdes 130.5 km. per valandą. Tą jo laimėjimą aprašė didysis dienraštis Daily Telegraph, kovo 22 laidoje.

Lietuvos Vyčių 63-čiasis visuotinis Lietuvos Vyčių seimas įvyks Dayton, Ohio nuo rugpjūčio-August 25-osios iki 29-osios.

Chicago Neris junių tinklinio komanda, kuri laimėjo I vietą Chicago miesto ir apylinkių turnyre Madame Curie vid. mokyklos salėje. Dešinėje stovi jų vadovas Z. Žiupsnys. Z. Degučio nuotr.

LIETUVIŠKOSIOS STUDIJOS RUGP. 1—8 PRANCŪZIJOS

Europos lietuviškųjų studijų savaitė šiemet įvyks rugpjūčio 1-8 Prancūzijoje, Chantilly (40 km į šiaurę nuo Paryžiaus) buv. Rotšildų pilyje, dabar pritaikytoje suvažiavimam ir studijom.

Pilį supa 50 ha parkas su tvenkiniu. 120 kambarių su viena lova ir 20 su dviem lovom. 1975 kainavo 43 Fr. (apie 26 DM) dienai. Šiais metais gali būti kiek brangiau. Studijų savaitei užsakyta apie 80 kambarių, bet prieš du mėnesius reikės pranešti visiškai tikslų skaičių. Todėl šiemet tenka registruotis anksčiau nei įprasta. Kas jau dabar apsisprendęs dalyvauti Studijų savaitėje Prancūzijoje, prašome registruotis pas Ž. Klimienę arba pas A. Griniene: Mme Z. Klimas, 24 rue Pierre Levoux, F-75007 Paris, Frau A. Grinius, Diamantstr. 7. D-8000 Muenchen 50.

London, Anglijoje "Coliseum" teatre gastroliavo Lietuvoje įsteigtas žydų ansamblis "Mes esame čia". Įdomią ansamblio istoriją atskleidė koncerto programa. Pirmieji plakatai žydų kalba Vilniuje ir Kaune pasirodė 1956 m. pabaigoje. Kadangi žydiškas raidynas spaustuvėse buvo sunaikintas vokiečių įsakymu, jiems išspausdinti teko panaudoti iš linoleumo išpauštytas raides. Programoje rašoma: "Koncertui pradėta ruošti dar pavasarį, kai Neris pakrantėse Vilniuje žydėjo medžiai, o Kaune, Nemuno šlaituose, žydėjo alyvos...". Jaunimo sudarytas ansamblis pabrėžė šūkį: "Mes esame čia!" Tas šūkis ir tapo ansamblio pavadinimu. Ansambli vėl atgaivino į Izraelį suvažiavę jo buvusieji nariai, savo eiles papildydami jaunuoliais iš Rygos ir Kišenevo. Ši žydų tautinių šokių bei dainų grupė, programą atliekanti Lietuvos žydų ir hebrajų kalbomis, jau yra apkeleliavusi JAV, Kanadą, Europą.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniais ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY • MUTUAL FUNDS • INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, igyjant apdraudus, federalinių ir valstybių [Income Tax] užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų [Money Orders] ir įvairiausiais kitais reikalais. — kreipkitės į

JOSEPH ANDRUŠIS

87-09 Jamaica Ave.,

Woodhaven, NY 11421

Bilietai parduodami visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas

Telef. VI 7-4477

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Vienybė, 1976 m. balandžio 30 d.

VEIKALAI APIE TAUTŲ LAISVĘ

Case Studies on Human Rights and Fundamental Freedom, A World Survey, I ir II tomai, išleisti 1975. neseniai gauti Eltos redakcijoje.

Tai plačios apimties veikalai (pirmas tomas 572 psl., antras tomas 555 psl.) Juose išryškintos viso pasaulio tautų žmogaus teisės ir laisvės ne tik nepriklausomose valstybėse, bet ir atskirose tautose. Ypatingai nagrinėjamos įvairios diskriminacijos.

Įvadą parašė vyriausias knygos redaktorius William A. Veenboven, Foundation of the Study of Political Societies pirmininkas. Apie atskirus kraštus ir tautas studijas paruošė 35 atskiri autoriai.

Pirmąją studiją paruošė profesorius Stefan T. Possony. Studija pavadinta "From GULAG to GUITK: Political Prisoners in the USSR Today (Šių dienų politiniai kaliniai Sovietų Sąjungoje). GUITK yra Gosudrstviennoje Upravlenje ispravitielno-trudovykh kolonij sutrumpinimas. Studija apima 32 psl. Studija pradeda taip:

"We need not look for hell in the netherworld. We can prove the existence of hell for the still-living, a hell organized and maintained since 1918 by the Kremlin in the USSR". (Pragaro nereikia ieškoti kitame pasaulyje. Mes galime įrodyti, kad pragaras yra dar gyvųjų tarpe; Kremliaus organizuotas ir nuo 1918 metų palaikomas pragaras Sovietų Sąjungoje).

Toliau kitos studijos: Negrų diskriminacija JAV; Žydų diskriminacija po II-jo pasaulinio karo; Užsienio darbininkai Vakarų Vokietijoje; Religijos, kalbos ir ideologiniai konfliktai Ispanijoje; Arabų diskriminacija Viduriniuose Rytuose; Diskriminacija D. Britanijoje; Žmogaus teisės komunistų valdomoje Rytų-Centro Europoje ir t. t.

Diskriminacija ir valdžios savilavimas Sovietų Sąjungoje (II tom) ilgesnę studiją (apie 100 psl.) parašė dr. Walter Dushnyck. Panaudota daug ir lituanistinės literatūros.

Abu knygos tomas išleido Foundation for the Study of Plural Societies by Martinus Nijhoff/The Hague laidoje. Adresas: P. O. Box 3566, The Hague 2076, The Netherlands.

VENEZUELOS LIETUVIAI PREZIDENTUI

Vasario Šešioliktosios proga Venezuelos lietuviai pasiuntė Venezuelos prezidentui Carlos Andres Perez, jų priimtą rezoliuciją. Rezoliucija buvo pritaikyta ir Venezuelos išlaisvintojo, Simon Bolivar, idėjoms.

Venezuelos prezidento įstaiga atsiuntė V. Venkui adresuotą tokio turinio telegramą: "Ponas Prezidentas man pavedė Jums pranešti, kad su dideliu susidomėjimu paskaitęs Jūsų atsiųstąjį raštą iš š. m. Vasario 16 ir pavedė jį persiųsti Užsienių Reikalų ministrui susipažinti".

Pasirašė Efraim Schacht Aristeguieta, Respublikos Prezidento Generalinis Sekretorius.

Lietuvių visuomeninė kultūros draugija Lenkijoje jau išleido pirmąjį šių metų Aušros numerį, kuriame skiriama daug vietos pernykštės veiklos apžvalgai. Saviveiklinėje scenoje pernai pasirodė 8 dramos rateliai, 5 dainos, šokio ir muzikos grupės. Sūvaidintos pjesės: J. Baltušio "Gieda gaideliai", Žemaitės "Apsiriko", A. Griciaus "Buvo, buvo, kaip nebuvo". M. K. Čiurlionio šimtojo gimtadienio sukaktis paminėta vakarais-koncertais Punsko kultūros namų gimnazijos salėse.

JUOZAS BABARSKAS

Staigi ir netikėta mirtis ištiko Vienybės skaitytoją Juozą Babarską. Kovo 9 d., pakeliui į namus iš darbovietės, jis sukniubo ant šaligatvio, ir nuvežtas į French Hospital Manhattane, pasimirė kovo 10 d. 2 30 val. ryto. Dar išvakarėse skambino žmonai ir atkalbinėjo, kad nevažiuotų pas jį naktį, o palauktų ryto, bet to ryto jis pats ir nesulaukė.

Velionio kūnas buvo pašarvotas Garšvos Haven Hill koplyčioje. Atsisveikinimas įvyko toje pat koplyčioje. Programai vadovavo Ieva Mizarienė. "Aido" choras, kuriame velionis ilgus metus dalyvavo, pagiedojo porą giesmių. Visa eilė organizacijų ir pavienių asmenų tarė atsisveikinimo žodį.

Trumpa atsisveikinimo programa įvyko ir Fresh Pond krematoriumo salėje, o po to — Belecko Winter Garden svetainėje įvyko pietūs.

Su velioniu atsisveikinti buvo susirinkęs didelis būrys jo bičiulių ir draugų. Nulįūdime liko žmona Ona ir dukra Irena su vyru Steven Trivers ir dviem dukrelėmis.

Babarskas buvo gimęs 1901 m. Lietuvoje, iš kur 1929 m. išvyko į Argentina, geresnio gyvenimo ieškodamas. Tenai 1938 m. sukūrė šeimą su Onute Valatkaite, taip pat

panašaus likimo drauge iš Lietuvos. 1949 m. jų šeima atsikėlė gyventi į JAV ir apsistojo New Yorke, kur abu dalyvavo pažangiųjų lietuvių veikloje. Pereitą vasarą abudu lankėsi Lietuvoje, susitiko su seniai matytais giminėmis ir bičuliais. Dabar jau atrodė, kad daugiau nieko ir netrūksta: sunkiu savo darbu jie įsigijo pastogę, išmokslino ir už vyro išleido dukrą, ir galima buvo ramiai gyventi, išėjus į pensiją...

MIRĖ VLADAS KARPUŠKA

Ligoninėje Chicagoje kovo 26 d. mirė nuo greitosios leukemijos, vos vieną savaitę ligoninėje išbuvęs, vienas uoliausių lietuvių šachmatininkų, Vladas Karpuska, g. 1906. XII. Palaidotas kovo 30 d. Tautinėse kapinėse, Chicagoje.

Šachmatų veikloje velionis pasireiškė dar Lietuvoje būdamas. Jis suorganizavo Universiteto klinikų šachmatų komandą, kuri tarpimoniaise pirmenybėse Kaune išsirikiavo ketvirta iš 10 komandų.

Dr. Jonas Jankauskas nuo širdies smūgio staiga mirė balandžio 19 d. Palaidotas šv. Getrūdės kapinėse, po pamaldų šv. Petro ir Povilo bažnyčioje Elizabethe. Jis gyveno ir dirbo New Jersey, bet dalyvaudavo ir New Yorko lietuvių parengimuose ir buvo New Yorko liet. gydytojų valdybos narys.

LAIŠKAI TURI ĮTAKOS

Lietuvių ir kitų pabaltiečių laišakai bei asmeniškai lankymais įstaigose turi daug įtakos. Kongresmanams pareikalavus, jau buvo H. Sonnenfeldtas pakviestas pasiaiškinti dėl savo pareiškimo Londone.

Laiškų rašymą reikia uoliai toliau tęsti. Tekstų pavyzdžius galima gauti Altos centre 2606 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629.

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

ALICE'S FLOWER SHOP

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Malonjai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 835-4149.

CIA RASITE NUOŠIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

Tel. EVergreen 2-6440

1883 MADISON STREET • BROOKLYN, N. Y. 11227

SALE VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

Juozas Kavaliauskas

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

M. P. Ballas Funeral Home

ALB. BALTRŪNAS-BALTON
660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

Joseph Garszva

UNDERTAKER AND EMBALMER
JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 BEDFORD AVE., BROOKLYN, N. Y. 11211
Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

90th Anniversary Year—1886-1976—90-iejį Sukaktuviniai Metai

Kun. Juozas Čekavičius nuo šių metų pradžios gavo vyskupo leidimą pasitraukti iš parapijos vikaro pareigų. Pasiliko gyventi Blessed Virgin Mary parapijoje, Jamaica, N. Y. Jis visą laiką nuo savo atvykimo į Ameriką dirbo nelietuviškose parapijose.

Dail. V. K. Jonyno ir **Irenos Griežės** kūrinių paroda įvyko Bostone, Liet. Piliečių klubo salėje, balandžio 24-25 dienomis. Parodos atidarymo metu meninę programą atliko solistė **Violeta Balčiūnienė**, akompanuojant **Sauliui Cibui**.

Pabaltijo Studijų Puoselėjimo Draugijos konferencija gegužės 20-23 dienomis įvyks Columbia universitete. Tuo metu bus apie 100 paskaitų, svarstymų ir diskusijų įvairiomis Baltijos kraštus liečiančiomis temomis. Jas skaitys ne tik baltiečiai profesoriai, bet net australai ir japonai. Konferencijos proga gegužės 22 d. Armėnų salėje įvyks bankietas, kuriame kviečiami dalyvauti ir svečiai. Kaina \$20 asmeniui.

Dail. Aleksandra Vitkauskaitė-Merker su savo paveikslu "Prisikėlimas" dalyvavo Modern Artist Guild parodoje, kuri vyko Bergen Community Museum patalpose, Paramus, N. J.

Moterų Vienybės pavasario balius šiemet įvyksta gegužės 8 d. Kultūros židinyje. Programoje bus pirmą kartą New Yorke koloratūrinis sopranas **Vita Valikonytė-Talandienė**, akompanuojant **Algirdui Kačanauskui**. Vyt. Belecko parengta šilta vakarienė, šokiai — **Willie Vollert-hun** orkestrui grojant. Turtinga loterija. Pradžią punktualiai 7 val. vak. Įėjimo auka asmeniui \$13.00.

AKTYVŪS NEW YORKO DAILININKAI

New Yorko lietuviškos dailininkės praneša vyrus savo parodomis: **Vida Krištolaitytė**, po parodos Philadelphiaje, balandžio pradžioje apie 40 darbų buvo išstačiusi Chicagos lietuvių kultūriniam centre. **Irena Griežė** Jurgelavičiūtė paruošė parodą Bostone, o **Aleksandra Fledžinskaitė-Kašubienė** turi išpūdingą parodą Detroito Cranbrook Academy of Art Muziejuje. Prieš šešis metus dailininkė sugalvojo būdą erdvius kambarius apgauti visokiausių formų medžiagiais užvalkalais. Detroit Free Press rašo, kad jos kūriniai dabar yra rodomi įvairiuose krašto muziejuose, susilaukdami gyvo architektų ir mokslininkų susidomėjimo... Dailininkė šiais metais dėsto Cranbrook Akademijoje, tuo pačiu metu rašydama knygą apie savuosius medžiaginius perdengimus. Dailis knygos bus apie utopiją, pastebėjo dailininkė, bet kodėl nepasvajoti?

12

Antano Škėmos veikalas "Ataraxia" bus vaidinamas Pietinio Illinoiso universitete balandžio 30 ir gegužės 1-2 dienomis. Į vaidinimą universiteto kviečiama vyks **Škėmos** dukra **Kristina** iš New Yorko. Vaidinime dalyvaus ir **Jonas Jurašas**, neseniai iš Lietuvos atvykęs režisierius, kuris dabar gyvena New Yorke. Jis po kiekvieno spektaklio įvertins vaidinimą ir palygins jį su Tarybų Sąjungos spektakliais. Jis taip pat teatro temomis skaitys dvi paskaitas studentams ir mokslo kandidatams.

Adelė Rainienė, Vienybės kaimynė, liūdi netekusi savo brolio **kun. Jono Raibužio**, S. J., kuris mirė Chicagoje. Nesveikuodama **Adelė** negalėjo dalyvauti jo laidotuvėse.

Kęstutis Miklas, BATUNO vykd. pirmininkas, pakviestas Gate of Zion žydų kultūros centre Valley Stream skaityti trumpą paskaitą apie Lietuvą ir lietuvių ir po to atsakinėjo į klausimus.

Darbininkas balandžio 24 d. paminėjo savo 60 metų sukaktį. Ta proga Kultūros židinyje įvyko trumpa akademinė dalis ir koncertas, kurio programą atliko **Anita Pakalniškytė**, akompanuojant **Albinui Prižgintui** ir **Juliaus Gaidelio** vadovaujamas Bostono vyrų sekstetas.

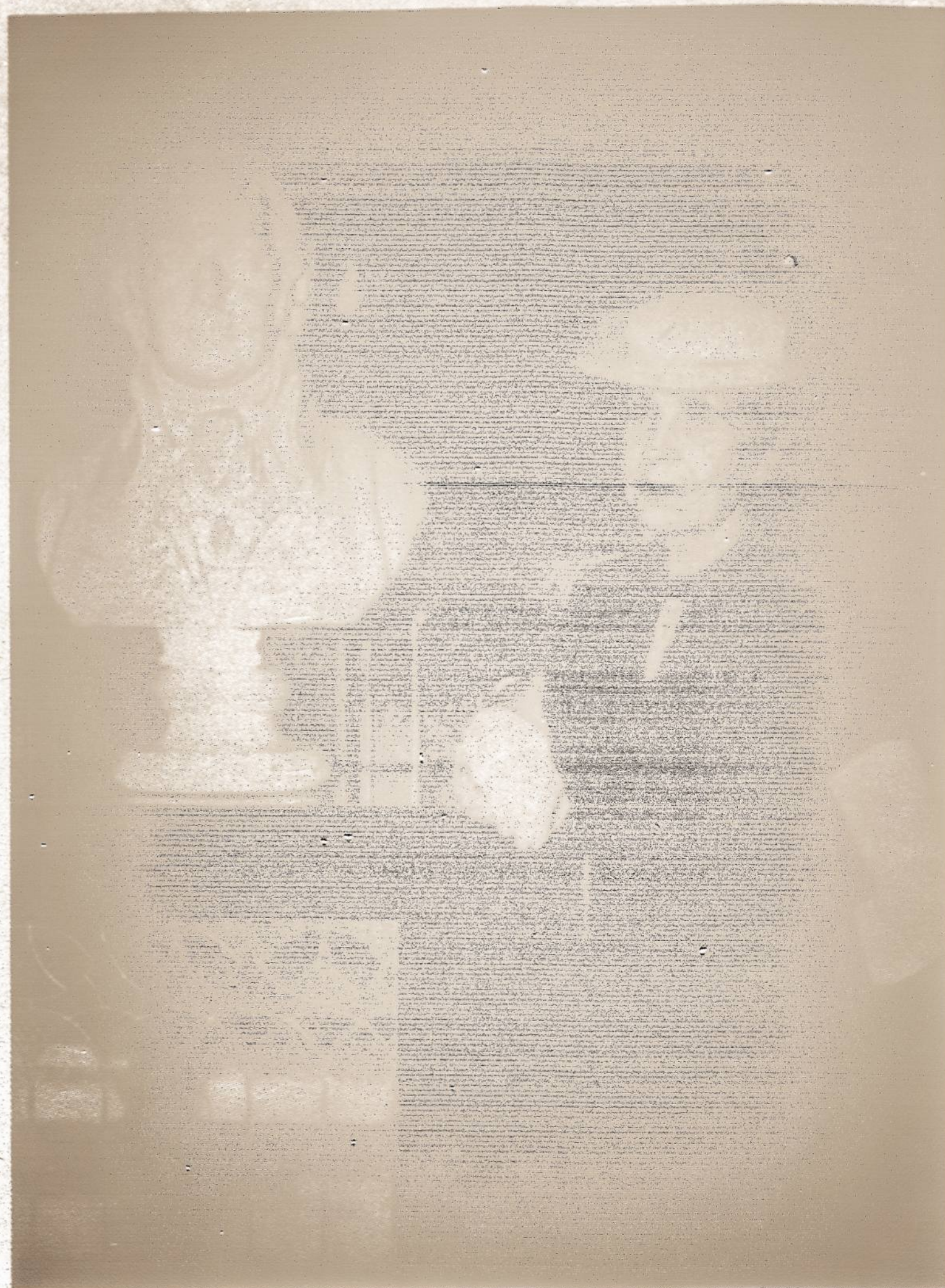
Jonas K. Karys, kelių knygų apie Lietuvos pinigus autorius, balandžio mėnesį minėdamas savo vedybinio gyvenimo 50 metų sukaktį, su žmona **Joana** lietuviškoms mokykloms paaukojo tų knygų tūkstančio dol. vertės. Mokyklų vadovai tegul autoriui rašo šiuo adresu: **J. K. Karys**, 60 Sims St., Bridgeport, Conn. 06604.

V. S. Petras Jurgėla, neseniai iš spaudos išėjusios knygos "Lietuviškoji Skautija" autorius, lankėsi Chicagoje, kur balandžio 23 d. įvyko jo knygos pristatymas. Jo knyga Brooklyne lietuviškajai visuomenei ir skautams buvo pristatyta vasario 29 d. Kultūros židinyje.

New Yorko skautės organizuoja autobusą į vyr. skaučių vyčių suvažiavimą, kuris gegužės 29-30 dienomis vyks Clevelande.

ALBINAS PRIŽGINTAS RUOŠIASI CHARTRES FESTIVALIUI

Newjorkietis **Albinas Prižgintas** ir šiais metais ruošiasi į Europą su koncertais — šiuo kartu jis dalyvaus garsiajam Chartres Katedroje vykstančiam vargonų muzikos festivalyje. Rytų Europoje tokie festivaliai ruošiami Vilniaus Katedroje, kuriuos Amerikos lietuviai vargonininkai kažkodėl boikotuoja. Amerikos vargonininkams kvietimai nėra siunčiami, atsižvelgiant į Amerikos nenorą pripažinti esamą Lietuvą jos dabartinėje politinėje padėty.

Poetė **Marija Aukštaitė**, gyvenanti **Dawnsview, Ont., Kanadoje**, sveikindama **Vienybę** 90-ties metų sukakties proga, atsiuntė \$90 auką, parašė malonų laišką **Vienybės** štabui [žiūr. 4 psl.] ir sukūrė **Vienybės** garbei poemą [žiūr. 2 psl.]. Nuotrauka padaryta **M. Aukštaitėi** apsilankius **Vienybės** namuose.

SKAITYTOJŲ AUKOS VIENYBEI

V. Pledas, Baltimore, Md. . . \$50.00
A. Kazickienė, Greenwich, Ct. . . 25.00
J. ir O. Kavaliauskai, Phila., Pa. . . 25.00
K. Algenis, Woodhaven, N. Y. . . 25.00
M. Simon, Brooklyn, N. Y. . . 18.00
J. Kas, Ormand Beach, Fla. . . 15.00
J. ir H. Atkočičiai, Richmond Hill, N. Y. . . 15.00
J. Yankus, N. Cape May, N. J. . . 13.00
K. Matuzas, Richmond Hill, New York . . . 10.00
J. Garlauskas, Tielsonburg, Ontario, Canada . . . 10.00
L. Ciplijauskienė, Eastport, Maine . . . 10.00
Mrs. V. Višnius, Ozone Park, New York . . . 10.00
A. Alexis, Waterbury, Ct. . . 9.00
A. Sirgėdas, Brooklyn, N. Y. . . 8.00
I. Mikolainienė, Yonkers, N. Y. . . 8.00
J. Braknys, Montreal, Que. . . 7.00
B. Gincauskas, Hammond, Ind. . . 6.00
P. Katen, Woodhaven, N. Y. . . 6.00
M. Vasiliauskienė, Chicago, Ill. . . 5.00
J. Krasinskas, Worcester, Mass. . . 5.00
U. Bagdonienė, Flushing, N. Y. . . 5.00
A. Stenes, Bronx, N. Y. . . 5.00

Po \$3.00 aukojo:

F. Nagine, Keene, N. H.; A. Puodžiūnas, Grand Rapids, MI.; L. Ramančionis, Brooklyn, N. Y.; Mrs. F. Globich, Harrison, New Jersey; P. Šiugždinis, Edmonton, Alberta; A. Alekniene, St. Petersburg, Fl.; V. Bunkus, St. Petersburg, Fl.; G. Kudirka, Linden, N. J.; I. Kutelis, Waterbury, Ct.; R. D. Merkis, Phila., Pa.; M. Palubinskas, Hartford, Ct.; A. Gudaitis, Brooklyn, N. Y.; J. Kapačinskas, Chicago, Ill.; J.

Kucinskas, Miami Beach, Fl.; J. Churlienė, Asbury Park, N. J.; C. V. Luth, San Pierre, In.; F. J. Vilkas, Naugatuck, Ct.; J. Matas, Pottsville, Pa.; M. Kvekšas, Meridian, Id.; K. Čizauskienė, Chicago, Ill.; M. Biliūnas, Chicago, Ill.; A. Rainienė, Brooklyn, N. Y.; J. Palubinskas, Baltimore, Md.; O. Milmantavičienė, Brooklyn, N. Y.; B. Spūdienė, Woodhaven, N. Y.; U. Kraus, Woodhaven, N. Y.; D. Czirras, Lawrence, Mass.; Anna Brush, Long Beach, Cal.; M. Akelienė, St. Petersburg, Fl.; T. Slapikas, Chesapeake, Va.
K. Paulauskas, Brooklyn, N. Y. . . \$2.00
J. Gelgota, Brooklyn, N. Y. . . 1.00
Visiems aukotojams parėmusiems **Vienybę**, leidėjai reiškia nuoširdžią padėką.

Vienybės angliškajam skyriui prišusta gausiai rašinių, bet dėl vietos Stokos šiame numeryje negalėjome patalpinti. Anglišką skyrių pasirodys sekančioje **Vienybės** laidoje.

Reikalingas Asmuo rinkti tekstą kompiuteriu, pilnam laikui ar daliai. Svarbu, kad mokėtų rašyti mašinėle, o kompiuteriu dirbti — išmokytime. Kreiptis į **Vienybę**, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Tel. AP 7-7257.

BROOKLYN, N. Y. — Wanted, young Lady, who speaks English and reads Lithuanian, to do typing in retired lawyer's office, on part time basis. Telephone AP 7-7083.

Vienybė, 1976 m. balandžio 30 d.